

T.C
İZMİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ BÖLÜMÜ

POSTA HİZMETLERİ SEKTÖRÜNDE YAPILAN REFORMLAR,
POSTA HİZMETLERİNİN SERBESTLEŞTİRİLMESİ
“PTT AŞ ÖRNEĞİ”

Yüksek Lisans Tezi

Gülşen ESER

İzmir 2014

T.C
İZMİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ BÖLÜMÜ

POSTA HİZMETLERİ SEKTÖRÜNDE YAPILAN REFORMLAR,
POSTA HİZMETLERİNİN SERBESTLEŞTİRİLMESİ
“PTT AŞ ÖRNEĞİ”

Yüksek Lisans Tezi

Gülşen ESER

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. A. Ahu GÜZEL

İzmir 2014

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Gülşen ESER

T.C.
İZMİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Gülşen ESER		
	Numarası	124004034		
Anabilim/Bilim Dalı		İşletme Yönetimi		
Fakültesi		Sosyal Bilimler Enstitüsü		
Sınavın	Tarihi			
	Günü			
	Saati			
SONUÇ		Kabul	Red	Düzeltilme
Oybirliği	Oyçokluğu	☐	☐	☐
☐	☐			

İzmir Üniversitesi Lisansüstü Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin 20. Maddesi* uyarınca yapılan **Yüksek Lisans Tez Savunma Sınavı** gerçekleştirilmiş ve adayın durumu bu tutanakla tespit edilmiştir.

Üye Üye
Öğretim Üyesi Öğretim Üyesi

Üye
Öğretim Üyesi
(Danışman)

* Madde 20 Tez sınavının tamamlanmasından sonra jüri tez hakkında salt çoğunlukla, kabul, red veya düzeltme kararı verir. Bu karar ilgili enstitü anabilim dalı başkanlığı tarafından tez sınavını izleyen üç gün içinde enstitüye tutanakla bildirilir. Tezi reddedilen öğrenci, müteakip tez sınavı döneminde yeniden sınava alınır. Tezi hakkında düzeltme kararı verilen öğrenci, en geç üç ay içinde gereğini yaparak tezini aynı jüri önünde yeniden savunur. Bu savunma sonunda da tezi kabul edilmeyen öğrenciler ile tezi reddedilen öğrenciler hakkında, yeni bir tez hazırlanıp teslim edilene kadar 2547 sayılı Kanununun 44.ve 46. Maddesi hükümleri uygulanır.

ÖZET

ESER, Gülşen, Posta Hizmetleri Sektöründe Yapılan Reformlar, Posta Hizmetlerinin Serbestleştirilmesi: PTT AŞ Örneği, İzmir 2014

Haberleşmenin vazgeçilmez bir aracı olan posta hizmetleri ekonomik ve sosyal faaliyetler için hayati bir önem taşımaktadır. Dünyada etkili olan küreselleşme ve teknolojik gelişmeler sonucunda ülke genelinde posta hizmetlerinin kaliteli, sürekli, tüm kullanıcılar için karşılanabilir bir ücretle, etkin, rekabete dayalı esaslar çerçevesinde sunulmasını sağlamak üzere posta bu sektöründe bir takım düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Gelişen ve gelişmekte olan ülkelerin hizmet anlayışları ve AB'nin bu yöndeki etkisiyle Türkiye' de bir takım reformlar yapma gereği duyulmuştur. Öncelikle PTT tekelinde olan hizmetlerin bir kısmı serbestleştirilerek; mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaflığı sağlanmış bir sektör oluşturulması ve bu sektörde düzenleme ve denetimin gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışmamda Türkiye'de posta hizmetleri sektörünün tarihi, mevcut durumu, yapılan reformlar sonucunda PTT'nin AŞ'ye dönüştürülme aşamasını, posta hizmetlerinin serbestleşme gerekliliklerini ele aldık.

Anahtar Kelimeler: PTT AŞ, Posta Hizmetleri, Serbestleşme, Reform, Posta Tekeli.

ABSTRACT

ESER, Gülşen, Reforms in Postal Services Sector, liberalization of Postal Services: Case of PTT AŞ, İzmir 2014

The indispensable communication tool for economic and social activity which postal services are vital. According to development in globalization and technology around the world, Turkish Postal Services' quality, sustainability should design with affordable fee for all users, active and competitive framework.

Emerging and developing countries' service concepts and EU's effect forced Turkey to reform their postal services. First of all, liberalization of some services which are monopoly by PTT aims that financially strong, stable and transparent sector conditions and apply regulations and auditing.

In this Thesis, historical background of Turkish postal services sector, current status, transformation of PTT Inc. according to reforms, the requirement of liberalization process are handled by me.

Keywords: PTT Inc., Mail Services, Liberalization, Reform, Postal Monopoly

ÖNSÖZ

Haberleşmenin en eski ve en önemli aracı olan posta hizmetleri sektörü, hızla değişen teknolojiye önemli ölçüde etkilenmiştir. Bu hususta öne çıkan unsurlardan biri internet ile hayatımıza giren e-posta hizmetidir. Fiziksel postanın önemini kaybedip, teknolojiye bağlı gelişmelerle hizmet anlayışının değişmesi, posta hizmetlerinin kapsamının genişlemesi, posta hizmeti sağlayıcılarının çok çeşitli alanlarda hizmet vermeye başlaması bu sektörde değişimi zorunlu hale getirmiştir.

Bazı ülkelerde kamu eliyle yürütülen posta hizmetleri, bazı ülkelerde de özel sektör tarafından sağlanmaktadır. AB bu sektörde reformlar yapılmasına önayak olmuş ve direktifler yayınlamıştır. AB posta hizmetlerinin evrensel hizmet olduğunu ve hizmet sağlayıcılarında bu yükümlülüğü taşıması gerektiğini belirtir. Posta hizmetlerinin serbestleşip rekabete açılmasının hem kamu yararına olduğunu, hem de ekonominin gelişmesi açısından önemini vurgulamıştır. Ayrıca UPU da posta hizmetlerinin evrensel hizmet olduğunu ve serbestleşmesi gerektiğini belirtmiştir.

Bu çalışmamda; Gelişmekte olan ülkemizde posta hizmetlerinde yapılan ve yapılması planlanan reformlar, posta hizmetlerinin serbestleşmesinin gereklilikleri ve posta hizmet sağlayıcısı olan PTT AŞ'nin kuruluş süreci açıklanmıştır.

Bu çalışma süresince yardımlarını ve desteklerini gördüğüm ve çalışmada emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. Saygılarımı sunarım.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

Beyan.....	ii
Jüri Üyelerinin Onay Sayfası	iii
Türkçe Özet ve Anahtar Kelimeler.....	iv
Abstract.....	v
Önsöz.....	vi
İçindekiler.....	vii
Kısaltmalar Listesi.....	xi
Tablolar Listesi.....	xii
Şekiller Listesi.....	xiii
Ekler Listesi.....	xiv
GİRİŞ	1

1.BÖLÜM

POSTA HİZMETLERİ SEKTÖRÜNÜN YAPISI VE ÖZELLİKLERİ

1.1. Posta Hizmetlerinin Tarihçesi.....	3
1.2. Posta Hizmetlerinin Tanımı ve Özellikleri.....	4
1.2.1. Posta Hizmetlerinde Alt Bileşenler	4
1.2.1.1. Toplama.....	4
1.2.1.2. Tasnif	5
1.2.1.3. Nakliye	5
1.2.1.4. Dağıtım	5
1.2.2. Posta Tekeli	6
1.2.3. Posta Hizmetlerinin Ekonomideki Yeri	6
1.2.4. Posta Hizmetlerinin Sosyal Açından Önemi.....	7
1.3. Posta Hizmetlerinin İktisadi Yapısı.....	7
1.3.1. Genel İktisadi Yapı.....	7
1.3.2. Posta Hizmetlerinde Doğal Tekel	8

1.4. Evrensel Hizmet Olarak Posta Hizmetleri.....	9
1.4.1. Evrensel Hizmet Kavramı	9
1.4.2. Posta Hizmetlerinde Evrensel Hizmet Yükümlülüğü.....	10
1.4.3. Evrensel Hizmet ve Rekabet	11
1.4.4. Evrensel Hizmetin Finansmanı	11

2.BÖLÜM

POSTA HİZMETLERİNDE REFORM, SERBESTLEŞME, ŞİRKETLEŞME VE ÖZELLEŞTİRME

2.1. Posta Hizmetlerinde Reform Çabaları ve Amaçları.....	13
2.1.1. Posta Hizmetlerinde Reform Çabaları.....	13
2.1.2. Posta Hizmetlerinde Reform Amaçları.....	13
2.1.3. Posta Hizmetlerinde Reform Türleri.	16
2.1.3.1. Yasal Reform.....	16
2.1.3.2. Örgütsel Reform.....	16
2.1.3.3. Ticari Reform.....	17
2.1.3.4. İşletme Reformu.....	17
2.1.3.5. Teknolojik Reform.....	17
2.2. Posta Hizmetlerinde Serbestleşme.....	18
2.2.1. Posta Hizmetlerinde Serbestlemeye Yönelik Görüşle.....	19
2.2.2. Serbestleşme Karşıtı Görüşler.....	20
2.2.3. Serbestleşmenin Temel Nedenleri	20
2.3. Posta Hizmetlerinde Şirketleşme ve Özelleşme.....	23
2.4. Posta Hizmetlerinde Düzenlemeler.....	25
2.4.1. UPU'ya Göre Düzenleme Çeşitleri.....	26
2.5. AB'de Serbestleşme Süreci.....	26
2.5.1. AB' de Posta hizmetleri.....	26
2.5.2. AB'de Posta Hizmetlerinin Serbestleşme Sürecinde Yaşanan Gelişmeler.....	27
2.6. 97/67/EC Sayılı Posta Direktifi.....	28

2.7.AB Üyesi Ülkelerde Serbestleşme (Posta Tekelinin Kaldırılması).....	31
---	----

3.BÖLÜM

TÜRKİYE'DE POSTA HİZMETLERİ SEKTÖRÜ

3.1. Türkiye'de Posta Hizmetlerinin Tarihi.....	33
3.2. PTT'nin Görevleri.....	35
3.3. PTT'nin Üye Olduğu Uluslararası Kuruluşlar.....	37
3.4. AB' ye Katılım Sürecinin Etkileri.....	39

4.BÖLÜM

POSTA VE TELGRAF TEŞKİLATI AŞ'NİN KURULUŞU VE POSTA HİZMETLERİNİN SERBESTLEŞMESİNİN GEREKLERİ

4.1. PTT'nin AŞ' ye Dönüştürülmesi.....	41
4.1.1 PTT AŞ Kuruluşu.....	41
4.1.2. PTT AŞ 'nin Görevleri.....	41
4.1.3. PTT'nin Uluslararası Posta Sektörü İçindeki Yeri.....	42
4.2. Posta Tekeli.....	47
4.2.1. PTT AŞ Posta Hizmetlerinde Tekel.....	47
4.2.2. Posta Tekeli Dışında Kalan Gönderiler.....	48
4.3. Türkiye'de Posta Hizmetlerinde Serbestleşme Gereklere.....	49
4.3.1. Posta Hizmetlerinde Düzenleyici Kurum BTK.....	51

4.3.2. Rekabet.....	52
4.3.3. Serbest Rekabet Ortamının Avantajları.....	53
4.3.3.1. İstihdam.....	53
4.3.3.2. Yatırım.....	54
4.3.4. Posta Sektörü'nde Serbest Rekabetin Türkiye'ye Sunduğu Fırsatlar.....	54
SONUÇ.....	55
KAYNAKÇA	57
EKLER.....	60
ÖZGEÇMİŞ	77

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
A.B.D.	: Amerika Birleşik Devletleri
APG	: Acele Posta Gönderisi
APS	: Acele Posta Servisi
A.Ş.	: Anonim şirket
BTK	: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu
e-posta	:Elektronik Posta
KHK	: Kanun Hükümünde Kararname
KİK	: Kamu İktisadi Kuruluşu
KİT	: Kamu İktisadi Teşebbüsü
Mad.	: Madde
OECD	: Organisation for Economic Co-operation and Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)
PHK	: Posta Hizmetleri Kanunu
PTT	: Posta ve Telgraf Teşkilatı
R.G	: Resmi Gazete
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
USPS	: United States Postal Service
UPU	: Universal Postal Union (Dünya Posta Birliği)
TCDD	: Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demir Yolları
Vb	: ve benzeri

TABLolar

Tablo-1: Mektup Postasında Yaklaşık Maliyetler.....	9
Tablo-2: Posta Hizmetlerinde Yurtdışı Modeller.....	24
Tablo 3: Yıllar itibariyle Kabul Edilen Gönderi Adetleri.....	38
Tablo 4: 2008-2012 Yılları İtibariyle Kabul Edilen (Yurtiçi+Yurtdışı) Posta Gönderileri.....	39
Tablo 5: G 20 Ülkeleri Arasında En İyi Faaliyet Gösteren Evrensel Hizmet Sağlayıcıları.....	45
Tablo 6: Mektup Sayısına Göre Karşılaştırmalı Durum.....	46
Tablo 7: Posta Gelirlerine Göre Karşılaştırmalı Durum.....	46

ŞEKİLLER

Şekil 1-Posta Hizmetinin Aşamaları.....	6
Şekil 2:Posta Hizmetlerinde Reform Türleri.....	18
Şekil 3: PTT AŞ Organizasyon Şeması.....	44
Şekil 4: PTT AŞ'nin Tekelci ve Rekabetçi Hizmetlerinin Ayrıştırılması.....	50

EKLER

Ek-1: 09/05/2013 Tarih, 6475 Sayılı Posta Hizmetleri Kanunu.....	60
Ek-2: 03/06/2013 Tarih Bilgi Teknolojileri İletişim Kurumu Posta Sektöründe İdari Yaptırımlar Yönetmeliği.....	72

GİRİŞ

Günümüzde teknoloji hızla gelişmektedir ve ülkeler bu değişimlere ayak uydurabilmek için yeni görevler üstlenmektedir. Son yıllardaki serbestleşme eğilimleri ve rekabetçi yapıyı oluşturma çalışmaları, ülkeleri bu amaçla teknoloji üretmeye ve ekonomik planlar yapmaya zorlamaktadır. Gelişen ve gelişmekte olan ülkelerin yaptığı söz konusu planlar arasında olan ağ sanayilerinde serbestleşme eğilimleri önemli bir yer tutmaktadır.

Posta hizmetleri sektörü ticaret hayatı ve kullanıcılar için büyük önem taşımaktadır. Teknolojiden en çok etkilenen sektörlerden biri olan posta hizmetleri; iletişim, reklam, e-ticaret piyasalarının gelişmesiyle hızlı bir değişim yaşamaktadır. Bu teknolojik ve ekonomik hayata uyum sağlayabilmek için sektörün rekabet ortamına uyum sağlaması yeniden yapılandırılması gerekmektedir. Mevcut durumda birçok ülkede tekelin bulunduğu mektup postasında, serbestleşmeden sonra rekabet ortamı sağlanarak hizmetin iyileştirilmesi, pazarın büyümesi ve seçeneklerin artması hedeflenmektedir.

Posta hizmetlerinde yapılan reformlar sonucunda yerleşik posta hizmeti sağlayıcılarının, rakiplerden gelen rekabetçi baskıyı karşılama çabası içine girip hizmet kalitesini iyileştireceği düşünülmektedir. Tekel hakkını kullanarak piyasa da var olan işletmecilerin, serbestleşmeden beklenen faydaların tam sağlanabilmesi için oluşturulacak bir üst kurul tarafından izlenmesi de gerekmektedir. Diğer sektörlerde olduğu gibi serbestleşme sonrasında ortaya çıkacak rakip firmaların rekabet ihlali ve hile yapma durumu da söz konusu olabilmektedir. Posta tekelinin gerekçesi olarak evrensel hizmetin sağlanamaması ve gönderilerin güvenliği ile ilgili çekinceler öne sürülmüştür. Bu çekinceler için; erişim, fiyat ve lisanslama gibi konularda düzenlemelerle hizmet kalitesi ve sürekliliğinin sağlanması gerekmektedir. Bu nedenle, posta hizmetlerinin rekabete açılması sürecinde hem ex-ante hem de ex-post müdahalelere ihtiyaç duyulabilmektedir.

Türkiye gelişmekte olan bir ülkedir ve AB' ye katılım sürecinde beklenen yasal reformlar arasında posta hizmetleri de yer alır. Sektörün aşamalı ve kontrollü biçimde

evrensel hizmeti sağlayacak şekilde rekabete açılması gereklidir. Çalışma kapsamında, posta tekeli ve evrensel hizmet kapsamındaki hizmetler göz önünde bulundurulurken, geleneksel posta hizmetleri arasında bulunmayan banka, lojistik, taşımacılık gibi hizmetlere ve özelleştirme konusuna çok fazla değinilmeyecektir.

Çalışmanın birinci bölümünde, öncelikle posta hizmetlerin kısa tarihi, yapısı, posta tekeli ve kapsamı ile evrensel hizmet kavramları incelenecektir. Ayrıca, evrensel posta hizmetinin gereklilikleri ve evrensel hizmetin finansmanına ilişkin bilgiler incelenecektir.

İkinci bölümde, posta hizmetlerinde yapılan reformlar, türleri ve yapılan reformların amaçlarına ilişkin bilgilere yer verilecektir. Posta sektöründe serbestleşmeye yönelik görüşler, serbestleştirme gerekçeleri ve serbestleştirmenin beklenen faydaları da açıklanmaya çalışılacaktır. Serbestleştirmenin ilk adımı olarak görülen şirketleşme ve özelleşmeye de değinilecektir. AB’de posta hizmetlerinde yaşanan gelişmeler ve değişiklikler de incelenecektir.

Üçüncü bölümde, Türkiye’de posta hizmetleri sektörü incelenecek olup; posta sektörünün tarihçesi, görevleri, PTT’nin üye olduğu uluslararası kuruluşlar ve yapılan yasal düzenleme ve reformlarda AB’ ye katılım sürecinin etkilerine değinilecektir.

Son bölümde ise, Türkiye’de posta hizmetlerinin mevcut durumu ve gelişmeler ele alınacak ve önceki bölümlerde anlatılanlar çerçevesinde bazı çıkarımlara yer verilecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

POSTA HİZMETLERİ SEKTÖRÜNÜN YAPISI VE ÖZELLİKLERİ

1.1.Posta Hizmetlerinin Tarihçesi

İletişim ve haberleşme insanlar için ilk çağlardan günümüze kadar en önemli ihtiyaçlardan biri olmuştur. İnsanoğlu haberleşme için birçok yöntem denemiştir. Ateş yakma, duman, ses işaretlerinden, davul, boru, düdük gibi bütün imkânlardan faydalanılmaya çalışılmıştır. Bunlar için kararlaştırılmış şekiller uygulanmış ve iletişim sağlanmıştır. Bunun için hayvanlar ve özellikle de güvercinler kullanılmıştır. Haberleşme, yazının bulunmasından önceki ve sonraki dönemlerde farklılık göstermiştir. Yazılı kültürün gelişmesi ve bugünkü anlamda bir yerden bir yere iletebilmesi oldukça önem kazanmaya başlayınca iletişimin belki de en önemli adımı olan posta taşımacılığının temelleri atılmaya başlamıştır. Haberleşme için düzenli bir posta sisteminin oluşturulması yazının bulunmasından sonradır.

İlk posta belgesinin M.Ö 255 yılına ait olduğu ve Mısır'da bulunduğu bilinmektedir. Tevrat'a göre posta ilk olarak Asur hükümdarları tarafından kullanılmıştır. Bilinen ilk postacı Doğu Roma imparatoru Flavie Valensin'in postacısı Zenon' dur(Yazıcı,2010:1). Romalılar posta sisteminin gelişmesine önemli katkılarda bulunarak posta güzergahına konaklama yerleri yapmış, taşınan gönderiler ve bu gönderileri taşıyanlar için güvelik önlemleri almıştır. İtalya ve İngiltere gibi ülkelerde kara ve deniz ulaşımının düzenlenmesiyle posta hizmetleri sürekli gelişmiş ve modern posta hizmetlerinin temelleri atılmıştır.

Tarihin ilk dönemlerinde, devlet yöneticilerinin kararlarının ulaştırılması için kullanılan posta sisteminin, ilerleyen dönemlerde halkın kullanımına açılarak geliştirilmesi sağlanmıştır.

Elektronik haberleşmenin olmadığı dönemlerde postalarının taşınması ve iletilmesinde aksaklık olmaması için önlemler alınmış haberleşmenin gizliliğine önem vermeye çalışılmıştır. Resmi, sivil, askeri her alanda haberleşme çok önemli

olduğundan posta hizmetleri geçmişten günümüze ilgi gösterilen bir sektördür. Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle elektronik haberleşme önem kazanmıştır. Posta Hizmetleri sektörü farklı bir boyuta ulaşmıştır.

1.2.Posta Hizmetlerinin Tanımı ve Özellikleri

Genel anlam itibariyle bir gönderiyi bir yerden başka bir yere taşımak anlamında olmakla birlikte posta hizmetlerinin birçok tanımı yapılmıştır. Posta hizmetleri; bir malı ve/veya bilgiyi bir noktadan diğerine taşıyan iletişim yada taşımacılık hizmeti türü olarak tanımlanmaktadır(OECD,2009). ABD’ de ise posta hizmetleri mektup, basılmış kâğıt ve postalanabilir paketlerin kabulü, toplanması, tasnifi, nakliyesi ve dağıtımından oluşmaktadır.

Posta hizmetleri; “gönderilerin bir noktadan diğer bir noktaya taşınmasını sağlayan nakliye ve dağıtım hizmetlerinin özel bir formu olarak görülmekte ve posta hizmetlerini diğer dağıtım hizmetlerinden ayıran en temel farkın posta hizmetlerinin üzerinde adres bulunan gönderinin kamusal bir ağ içerisinde düzenli ve programlı olarak dağıtılması esasına dayanması olduğu” belirtilmektedir. (Çetin, 2007: 39)

Koli taşımacılığı, kurye, kargo, acele gönderiler ve havale gönderileri de diğer posta hizmetlerindedir. Gelişen teknolojiyle posta hizmetlerinin alanı da sürekli genişlemektedir. Elektronik ticaretin gelişmesi, elektronik mail sistemi ve elektronik imzalı gönderiler de posta hizmetlerine farklı boyutlar kazandırmıştır.

1.2.1. Posta Hizmetlerinde Alt Bileşenler

Posta hizmetleri genel olarak; toplama, tasnif, nakliye ve dağıtım olmak üzere dört alt bileşene ayrılmaktadır.

1.2.1.1.Toplama

Toplama işlemi posta gönderilerinin alıcıya ulaştırılmak üzere göndericiden alınması ve ilk tasnif merkezine getirilmesi aşamasıdır. Posta gönderilerini toplama yöntemleri ülkelere göre farklılıklar göstermektedir. Posta hizmet sağlayıcıları söz

konusu gönderileri göndericinin adresinden alabildiği gibi posta işletmelerinden gönderilmesini de sağlayabilmektedir.

1.2.1.2.Tasnif

Tasnif işlemi posta gönderilerinin dağıtımın kolaylaştırılması ve sistemli biçimde yapılabilmesi için gönderilerin dağıtımın yapılacağı yerlere göre ayrılması aşamasıdır. Nakliye öncesi ve sonrası yapılan tasnif işlemi eskiden manuel olarak yapılmaktayken teknolojinin gelişmesiyle daha kolay ve hızlı yapılmaktadır. Otomatik ayırım makineleri, barkod ve optik okuyucular ayırım ve sevk işlemlerini kolaylaştırmıştır. Bazı ülkelerde tasnif işlemi göndericiler tarafından yapılması sistemi maliyetleri azaltılmış ve gönderilerin ulaşmasını hızlandırılmıştır.

1.2.1.3.Nakliye

Nakliye işlemi gönderileri ana tasnif merkezinden son tasnif merkezine taşınmasını kapsamaktadır (OECD,2009,29).

Posta gönderisinin, hizmet sağlayıcıya ulaştığı andan alıcıya teslim edilene kadar olan sürede posta işyerleri arasındaki sevk işlemleri de nakliye içine girmektedir.

1.2.1.4. Dağıtım

Posta hizmetlerinin son aşamasıdır. Tasnifi yapılan gönderiler bölgelere göre dağıtıcılara verilmekte alıcıların adresine ulaştırılmaktadır. Gönderilerin alıcılara imza karşılığı teslim edilmesi veya kayıtsız postalarının posta kutularına bırakılmasıyla dağıtım aşaması da tamamlanmaktadır.

TOPLAMA → TASNİF → NAKLİYE → TASNİF → DAĞITIM

Şekil 1-Posta Hizmetinin Aşamaları

1.2.2. Posta Tekeli

Birçok ülkede kamu idareleri tarafından yürütülen posta hizmetlerinin belirli bir kısmında yasal tekel bulunmakta ve tekele karşı davranışlar cezalandırılmak suretiyle posta tekeli korunmaktadır. Posta tekelinin uygulanmasında ülkeler arasında benzerlikler olmakla birlikte tekelin kapsamı konusunda farklılıklar bulunmaktadır.

Birçok ülkede var olan posta tekelinin kapsamı ve gerekliliği tartışılmaktadır. Posta hizmetlerinin serbestleşmesi sürecinde tartışılan posta tekeli için belirlenen gönderiler ülkelere göre farklılıklar gösterir.

Posta hizmetleri sektöründeki gelişmeler ve yapılan reformlarla Posta tekeli kaldırılmaya başlanıp, bu sektör serbestleştirilmeye başlanmıştır.

AB üyesi ülkelerde posta tekeli son yıllarda yaşanan süreç içerisinde kaldırılması sürdürülmüş, son olarak 31/12/2012 tarihinde kadar Çek Cumhuriyeti, Yunanistan, Güney Kıbrıs Rum Kesimi, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Malta, Polonya, Romanya ve Slovakya'da tekel sınırlanmıştır(www.karid.org.tr).

Öte yandan belirlenen bu tekel sınırları İsveç ve Finlandiya'da hiç uygulanmamış, Estonya'da 2003, İngiltere'de 2006, Almanya'da Ocak 2008 ve Hollanda' da Ağustos 2008 yılından itibaren tamamen kaldırılmıştır.

1.2.3. Posta Hizmetlerinin Ekonomideki Yeri

Evrensel bir hizmet olan posta hizmetlerinin ekonomik açıdan ülkeler için önemi büyüktür. Bu sektör ulaşım, iletişim, reklam sektörleri ile birlikte hızlı bir değişim ve gelişme göstermektedir. İnternet gibi büyük iletişim teknolojilerinin ortaya çıkmasına

rağmen posta hizmet gelirleri iletişim gelirlerinde en hızlı büyüyen sektörlerin başında gelir.

1.2.4.Posta Hizmetlerinin Sosyal Açıdan Önemi

Tüm dünyada insanların birbiriyle iletişim sağlamasında en önemli araç posta hizmetleridir. İletişim teknolojisindeki büyük çaplı gelişmelere ve yeniliklere rağmen posta hizmetleri sektörün vazgeçilmezidir. Elektronik posta yoluyla haberleşmeler ve elektronik ortamlarda yapılan işlemler artış gösterse de birçok insan faturasının posta yoluyla eline ulaşmasını istemektedir.

Örneğin ABD’de 2008 yılı itibariyle insanların %63’ü ödemeleri için kağıda basılı faturayı tercih etmektedir(Accenture, 2008:14)

1.3.Posta Hizmetlerinin İktisadi Yapısı

1.3.1.Genel İktisadi Yapı

Posta hizmetleri gönderilerin toplama, tasnif, nakliye ve dağıtım aşamasından sonra alıcılara teslim edilmesini kapsamaktadır. Posta hizmetlerinde yer alan bu alt bileşenlerin birbiriyle ilişkili olması sebebiyle bu sektörün dikey bütünleşik bir yapıya sahip olduğu savunulabilir. Posta hizmetlerinde, gönderilerin düzenli bir kamusal ağ içerisinde alıcısına ulaştırılması sektörün bir ağ enstitüsü olarak değerlendirilmesine yol açmaktadır. Ancak, Emek (2003:30) posta hizmetlerinin telekomünikasyon ve demiryolu gibi diğer ağ endüstrilerinden farklı olduğunu, yüksek sermaye yatırımı gerektirmediğini ve ağ dışsallıklarının tek bir posta ağının varlığını gerekli kılmadığını savunmaktadır.

Posta hizmetlerinde maliyeti en yüksek unsur personel harcamalarıdır. Pek çok ülkede insan gücünün en fazla kullanıldığı sektördür ve posta idareleri en büyük işverenler arasında yer almaktadır.

ABD’de yaklaşık 800 bin çalışanı bulunan USPS, çalışan sayısı bakımından ülkenin en büyük kuruluşları arasında yer almaktadır. Benzer şekilde Fransa, İspanya ve

Almanya gibi AB ülkelerinde de posta idareleri önemli oranlarda iş gücü istihdam etmektedir. Posta hizmetlerinin serbestleşmesinin ardından piyasaya girmeye başlayan kargo ve kurye şirketleri önemli işverenler konumundadır. Diğer bir ifadeyle geniş bir posta ağının tesisi ve sürekliliğinin sağlanması gerekliliği nedeniyle geçmişte olduğu gibi günümüzde de posta hizmetleri sektöründe önemli oranda istihdam sağlanmaktadır (AYGÜN,2007:9-10).

1.3.2.Posta Hizmetlerinde Doğal Tekel

Serbestleşmenin gerekli olup olmadığı yada düzenlemenin nasıl olması gerektiği piyasa yapısına göre farklılık göstermektedir. Piyasa yapısından dolayı posta hizmetlerinde serbestleşme geç başlayabilir.

Ölçek ekonomilerinin var olduğu ve iki ya da daha fazla firmaya kıyasla tek firmanın daha etkin olduğu piyasaların doğal tekel niteliği taşıdığı kabul edilir. Telekomünikasyon, doğalgaz ve elektrik gibi...

Posner(1999:1) doğal tekeli, ‘belirli bir piyasadaki talebin en düşük maliyetle ancak tek bir firma tarafından karşılanabildiği durum olarak tanımlamaktadır.

Birçok sektörde doğal tekel olgusu endüstrinin tamamında değil; daha küçük ve sınırlı bir bileşen olarak karşımıza çıkmaktadır. Bazı sektörlerde doğal tekel bileşenine örnek olarak; demiryolu sektöründe ray altyapısı veya telekomünikasyon sektöründe yerel şebeke gösterilebilir(Çetin,2007:85).

Posta hizmetlerinin doğal tekel olup olmadığı ise tartışma konusudur. Toplama, tasnif, nakliye ve dağıtım faaliyetlerinden özellikle dağıtım aşamasında ölçek ve kapsam ekonomisinin varlığından bahsedilebilir. Sektörün en maliyetli aşaması tasnif ve dağıtım aşamasıdır.

Tablo-1: Mektup Postasında Yaklaşık Maliyetler

Faaliyetler	Toplam Maliyet İçinde Pay(%)	Ölçek Ekonomisi
Toplama	10	Orta
Nakliye Öncesi Tasnif	18	Az
Nakliye	2	Az
Dağıtım Öncesi Tasnif	5	Az
Dağıtım	65	Yüksek

Nicholson(1994:200) tablodaki veriler çerçevesinde dağıtım aşamasındaki ölçek ekonomisinin varlığı nedeniyle bu alanın doğal tekel olabileceğini ifade etmektedir. Ekonomik göstergelerde bazı durumlarda dağıtım kısmının doğal tekel olarak nitelendirilebileceğini oraya koymaktadır(OECD,1999:9).

Posta dağıtım işlemlerinde dağıtım alanları, gönderi türü ve yoğunluğu maliyetler ve teknolojik gelişmeler göz önünde bulundurulmalı ve bu şekilde düzenlemeler yapılmalıdır.

1.4.Evrensel Hizmet Olarak Posta Hizmetleri

1.4.1.Evrensel Hizmet Kavramı

Posta hizmetlerini önemli kılan unsurlardan birisi de evrensel hizmet niteliği taşımasıdır. Evrensel posta hizmetinin sağlanması doğal tekel ile birlikte posta tekelinin gerekçelerin arasında yer almaktadır.

Evrensel hizmet; bir hizmetin tüm kullanıcılara asgari kalite seviyesinde ve karşılanabilir ücretle sunulması (Hoerning ve Valletti 2002:3).

AB’de ise evrensel hizmet, belirli kalitede hizmetin coğrafi konumlardan bağımsız olarak tüm kullanıcılara karşılanabilir fiyattan sunulması olarak açıklanmaktadır (Directive 2002/22/EC).

1.4.2.Posta Hizmetlerinde Evrensel Hizmet Yükümlülüğü

Kapsam ve ölçek ekonomilerinin yanında, posta hizmetlerinin devlet tarafından sunulmasının başlıca gerekçelerimin evrensel posta hizmetinin sunulmasının sağlanabileceği ve posta yoluyla yapılan haberleşmenin güvenliğinin sağlanması olduğu ifade edilmektedir(Çetin, 2007:65).

AB’de Evrensel posta hizmeti tanımı 1997 tarihli Posta Direktifinde (Directive 97/67/EC) *belirli kalitede ve miktarda posta hizmetine üye ülke sınırları içerisinde karşılanabilir fiyatla ulaşabilme imkanı* olarak tanımlanmıştır.

Evrensel hizmet yükümlülüğü uygulamalarında sosyal refah amacı öncelikli olsa da, özellikle şebeke (telefon, su, elektrik, posta, ulaştırma vb) endüstrilerine ilişkin uygulamalarda kamu otoritesinin şebeke dışsallıkları ve ölçek ekonomilerinden yararlanılması amacını taşıdığı da görülmektedir. Bazı durumlarda evrensel hizmet yükümlülüğü, gelirin yeniden dağıtımı ve bölgesel gelişim politikası aracı olarak da uygulama alanı bulmuştur(Emek,2003).

Evrensel hizmet yükümlülükleri amaç bakımından kamu hizmeti yükümlülüklerinden farklı olmamakla birlikte; kapsam bakımından “sınırlı” ve belirleme bakımından da “takdir yetkisine yer bırakmayan” bir özellik göstermektedir(Akıllıoğlu,2005).

Tanımlardan da anlaşılacağı üzere evrensel posta hizmetinden bahsedebilmek için belirli standartlarda ve karşılanabilir fiyatlarla sunulması gerekmektedir. Evrensel hizmet tüm ülkelerde benzer anlamlarda olmasına rağmen, Evrensel posta yükümlülüğü yani evrensel posta hizmeti için asgari şartlar ülkelere göre farklılıklar gösterebilmektedir. Hizmet kapsamı, ulaşılabilirlik, dağıtım sıklığı, hizmet kalitesi, fiyat vb gibi unsurlar farklı uygulamalara yol açmaktadır.

1.4.3.Evrensel Hizmet ve Rekabet

Ülke ve sektörlere göre değişen özellikler içermekle birlikte genel olarak ‘evrensel hizmet’ kavramı, istisnasız herkese makul kalite ve fiyattan, sürekli ve düzeli olarak sunulmak zorunda olunan ve çağdaş bir insan için vazgeçilmesi mümkün olmayan asgari/temel ihtiyaçlar olarak tanımlanabilir(Çolak ve Kabasakal,2008).

Evrensel hizmet özelliği taşıyan posta, elektrik, gaz ve telekomünikasyon gibi hizmetlerin yer aldığı endüstrilerde, evrensel hizmetin ve rekabetin birlikte nasıl sağlanabileceği konusuna önem verilmektedir. Evrensel hizmetlerden birçoğunun rekabete açılmamasının yada geç açılmasının en önemli nedeni evrensel hizmetin finansmanıdır. Coğrafi olarak zor olan bölgelere de hizmetin sürekli ve aynı kalitede ulaştırılması evrensel hizmetin gerekliliğidir. Fakat maliyetler bu bölgelerde yüksek olacaktır. Evrensel hizmetin finansmanı için, evrensel hizmet sağlayıcısına çapraz sübvansiyon(bir piyasadaki faaliyetlere ilişkin maliyetlerin diğer bir piyasadan gelikle karşılanması) yapılmasına izin verilebilmektedir. Sektör rekabete açıldıktan sonra piyasaya giren firmaların yüksek maliyetli ve düşük karlı bölgelerde hizmet vermek istememesi posta tekelinden elde edilen gelirin düşmesine neden olabilmektedir. Bir başka ifadeyle karlı bölgelere yapılan hizmetlerden elde edilen gelirlerin, söz konusu karlı olmayan bölgelere aktarılması sonucunda evrensel hizmetin finansmanında sorun yaşanmazken, sektörün rekabete açılması sonucunda düşen karlarla birlikte finansman sorunu da oluşacaktır.

1.4.4.Evrensel Hizmetin Finansmanı

Finger (2006:3) Evrensel posta hizmetinin sunulmasında ihtiyaç duyulan en önemli aracın posta ağının kurulması olduğunu söylemektedir. Çünkü işleyen bir posta ağı, ilk noktadan toplanıp son noktaya kadar dağıtımın sağlanabilmesinin güvencesi olarak görülmektedir. Yazar posta hizmetlerinin kesintisiz sağlanabilmesi için posta ağının kurulmuş ve işlenmiş olması gerektiğini savunmaktadır. Diğer evrensel hizmetlerde olduğu gibi böyle bir alt yapının kurulması genellikle kamu tarafından üstlenilmektedir. Pek çok ülkede evrensel hizmet yükümlüsü yerleşik posta idareleri posta ağının aksamaması için gayret göstermektedir. Bunlardan en önemlisi evrensel

hizmetin, yada diğer bir ifadeyle posta ağının finansmanı problemine çözüm bulunmasına yönelik gayretlerdir(Aygün,2008:16-17).

Evrensel hizmetin maliyeti genellikle, karından fazla olmaktadır. Bu nedenle düzenleyicilerden bu maliyeti karşılaması beklenmektedir. Bu sebeple maliyetlerin ve finansman yöntemlerinin iyi tespit edilmesi gerekir. Finansmanın gelişmiş ülkelerdeki uygulama biçimi genellikle korunan bir tekel alanının bırakılması şeklindedir. Daha sonra da tekel alanı maliyetleri karşılayacak ve gereğinden fazla olmayacak en uygun şekilde belirlenmelidir. Tekelden elde edilen gelirin yeterli olmaması durumunda bütçeden doğrudan destek ile finansman sağlanabilir.

Bölüm 2

POSTA HİZMETLERİNDE REFORM, SERBESTLEŞME, ŞİRKETLEŞME VE ÖZELLEŞTİRME

2.1.Posta Hizmetlerinde Reform Çabaları ve Amaçları

2.1.1.Posta Hizmetlerinde Reform Çabaları

Dünyadaki ekonomik, sosyal, teknolojik gelişmeler sonucunda kamu sektörü de sürekli olarak yenilenmek durumunda kalmıştır. Son yıllarda birçok ülke gelişmişlik düzeyi, ekonomik ve sosyal gelişmeler sonucunda ülkelerin farklı özellikleri, büyüklükleri ve kapsamına göre enerji, iletişim, haberleşme, sağlık, ulaştırma, telekomünikasyon ve posta hizmetleri gibi sektörlerde yenilenme programları başlatılmıştır.

Son yıllarda özellikle iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişim sonucunda, posta hizmetlerinin yapısında önemli değişiklikler meydana gelmiştir. Buna bağlı olarak posta hizmetleri sektörünün belli bölümlerindeki gelirlerde artış meydana gelmiş olsa da, yeni teknolojilerin ortaya çıkışıyla seçenekler artmış, müşterilerin beklentileri bu duruma paralel olarak değişiklik göstermiştir. Posta hizmetlerinin hacminde düşüş olması da yine gelişen teknolojinin kaçınılmaz sonucudur. Bu durum gelişmiş ülkeleri daha çok etkilemiş ve posta hizmetlerine olan talebin hacminde büyük oranda düşüş meydana gelmiştir.

2.1.2.Posta Hizmetlerinde Reform Amaçları

Posta hizmetleri ülkelerin ve ekonomilerin gelişmelerine paralel olarak, teknolojiden ve yeniliklerden etkilenerek hızla büyüyen bir sektördür.

Posta hizmetlerindeki yenilenmeye yönelik girişimler bir takım amaçlara ulaşmak için yapılmaktadır. Bunlar;

- **Posta hizmetlerine evrensel erişimin sağlanması:**

Posta hizmetlerinin sunulabildiği alanların genişletilmesi ve özellikle hâlihazırda hizmet götürülemeyen bölgelerde farklı hizmetlere erişimi güçlendirerek ve genişleterek daha fazla kalkınmanın sağlanması,

Posta hizmetleri evrensel bir hizmettir ve bu hizmet sunulurken insanların eşit düzeyde faydalanması, hizmetin en ücra yerlere kadar götürülmesi evrensel hizmetin gereğidir. Coğrafi yapısı nedeniyle hizmetin kısmen ulaştırıldığı yada ulaştırılmadığı yerlere farklı hizmetlere erişimi sağlayarak kalkınmanın sağlanması posta hizmetlerinde yenilenmenin amaçlarından biridir.

- **Evrensel hizmetlerin sunulabilirliği ve rekabet arasında doğru dengenin sağlanması:**

Posta hizmetlerine evrensel erişim sağlanırken aynı zamanda diğer yandan işletmecilerin pazar paylarını artırmak için rekabet halinde oldukları ve daha kaliteli ve ucuz hizmetler verdikleri bir ortamdan tüm kullanıcıların faydalanabilmesi,

Serbestleşen posta hizmetleri rekabete dayalı bir sistemdir. Bu tür hizmetler serbestleştikten sonra sektöre giren firmalar daha kaliteli ve uygun hizmetleri tüm kullanıcılara sunulması da posta hizmetlerinde yenilenmenin amaçlarından biridir.

- **Yeni hizmetlerin geliştirilmesinin desteklenmesi:**

Teknolojik yenilikler ve diğer ekonomik faaliyetlerin geliştirilmesine destek verilerek yeni hizmet türlerinin geliştirilmesi yeniliğin amaçlarından biridir. Posta Hizmetleri sektörü sürekli büyüyen ve gelişen, teknolojiyle iç içe olan bir sektördür.

Aynı zamanda birçok hizmeti kapsar. Bu sektörün ayakta durabilmesi için sürekli olarak yeni hizmetler geliştirilmeli ve hizmet sağlayıcılar tarafından kullanıcılara iletilmelidir.

- **Ekonomik ve sosyal gelişmenin bir aracı olarak posta sektörünün rolünün güçlendirilmesi:**

Ulusal altyapı ve fiziksel şebekenin ticari faaliyetleri hızlandırmak açısından posta sektörünün öneminin kavranması ve ulusal kalkınma çerçevesinde ekonomik ve sosyal faaliyetlerin bir unsuru olan posta sektörüne önem verilmesi posta hizmetleri sektöründe yenilenmenin amaçlarındandır.

- **Evrensel posta hizmetinde sağlıklı bir finansman yapısının sağlanması:**

Posta sektörü reform sürecinde, evrensel hizmet sağlayıcısının mali dengesini bozmayan, kendi kendini idame ettirebilen bir finansman sisteminin öngörülmesi,

- **Uluslararası bütünleşme sürecine posta sektörünün hazırlanması:**

Uluslararası posta piyasalarında kabul gören yapısal gelişmelerin analiz edilmesi ve evrenselleşen yeni bir posta dünyasında etkin ve başarılı bir bütünleşmeye ülkeyi hazırlamak için her türlü çabanın gösterilmesi,

- **Devletin düzenleyici rolünün güçlendirilmesi:**

Posta piyasasında sağlıklı bir rekabet ortamını tesis edebilecek, etkin ve bağımsız çalışabilecek bir düzenleyici otoritenin oluşturulması,

- **Posta Sektörünün devlet ve toplum arasında interaktif haberleşme kanalı rolünün güçlendirilmesi:**

Özellikle diğer devlet kurum veya programlarınca hizmet götürülmeyen yerlerde, posta sektörünün ve özellikle olarak evrensel hizmet işletmecisinin geniş perakende ve dağıtım şebekesinin devletin operasyon alanı olabileceğinin farkına varılması,

- **İstihdam Yaratılmasının Desteklenmesi:**

Posta sektörünün geliştirilerek yeni istihdam alanlarının yaratılması

2.1.3.Posta Hizmetlerinde Reform Türleri

Posta hizmetleri sektörü, sürekli değişen ve gelişen dünyada teknolojik, sosyal, kültürel vb değişimler sonucunda en çok etkilenen ve sürekli yenilik bekleyen evrensel hizmetlerin sunulduğu sektörlerin başında gelir. Bu teknolojik ve sosyal değişimler sonucunda insanların hizmet anlayışı, istek ve ihtiyaçları da sürekli değişmektedir. Posta hizmetleri sektöründe de bu istek ve ihtiyaçlara cevap verebilecek hizmetlerin sunulması sağlanmalıdır.

Posta hizmetlerinde reform türleri yasal reform, örgütsel reform, ticari reform, işletme reformu ve teknolojik reform olmak üzere altı bölümde incelenebilir(Kibar,Cantekiler ve Ulaşanoğlu,2008)

2.1.3.1.Yasal Reform

Piyasaya bütüncül bir bakışla hizmetler, tüketiciler, kamu posta idaresi özel işletmeciler ve düzenleyici kurum gibi bileşenlerin tümünü kapsayan yeni bir yasal düzenleme yapılmasını ifade etmektedir. Bu reform türünde posta hizmetleri piyasası bir bütün olarak ele alınıp yapılan reformun kanunla desteklenmesi gerekir. Piyasadaki tüketici grupları, posta hizmetinin sağlayıcıları, kamu veya özel posta idareleri gibi tüm bileşenleri içine alan reform şeklidir.

2.1.3.2.Örgütsel reform

Kamu posta idaresinin organizasyon yapısı, yasal statüsü ile hak ve yükümlülüklerine ilişkin yenileşme çalışmalarını ifade etmektedir. Kamu tarafından yürütülen posta idarelerinin organizasyonu, yönetimi, kurum görevi, kanuni yükümlük ve statüleriyle ilgili yeniliklere örgütsel reform denir.

2.1.3.3.Ticari reform

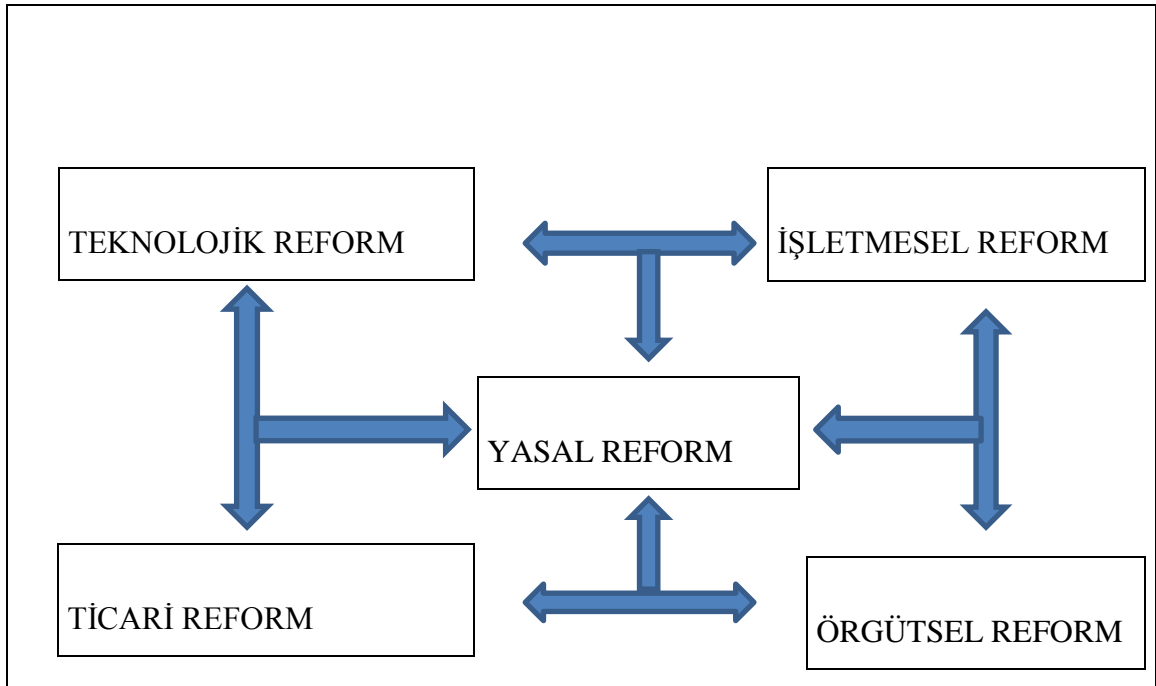
Kamu posta idaresinin pazar, müşteri hizmetleri, iletişim, yeni hizmetler gibi farklı alanlarda faaliyette bulunmalarını ifade etmektedir. Posta hizmetleri ekonomik açıdan çok önemli bir sektördür. Birçok hizmetin sunulduğu bu sektörde kamu idareleri tarafından yürütülen farklı alanlardaki hizmetler ticari reformu ifade eder.

2.1.3.4.İşletme Reformu

İşletmenin modernizasyonunu teminen hizmet kalitesinin iyileştirilmesi, etkinliğin artırılması ve maliyetlerin azaltılması gibi konularda hazırlanan projelerin hayata geçirilmesini ifade etmektedir. Posta hizmeti sağlayıcılarının teknolojik gelişmelere uygun olarak işletmelerinin kalitesinin artırılması, maliyetlerin düşürülmesi ve kar sağlanması amacıyla yapılan yeniliklerdir.

2.1.3.5.Teknolojik reform

Kamu posta idaresinin, işletmesini yenilemeye ve pazardaki varlığını sürdürmeye yardımcı olmak için ürün ve hizmet bazında teknolojinin kullanılmasını ifade etmektedir(DPT,2007:8). Teknolojideki gelişmelerden en çok etkilenen sektörlerin başında, haberleşmeyi de kapsayan posta hizmetleri gelir. Gelişmelere bağlı olarak sürekli teknolojik olarak yenilenmek, değişen dünyaya ayak uydurmak, karı yükseltip maliyetleri düşürmek için yapılan teknolojik yenilikler bu hizmete olan talebin düşmemesini ve sektörün ayakta kalmasını sağlayacaktır.

Şekil 2:Posta Hizmetlerinde Reform Türleri(UPU:2004)

2.2.Posta Hizmetlerinde Serbestleşme

Serbestleşme, tekel halindeki bir piyasanın hizmet sunumu açısından rekabete açılması anlamına gelmektedir. Bu tanım doğrultusunda, serbestleşmeyi posta hizmet sağlayıcılarının, değişik alt pazarlara girişinin artırılması, rekabetçi yapının oluşturulması ve sektörün düzenleyici yapısının değişmesi olarak tanımlayabilmekteyiz. Serbestleşme, posta hizmetleri sektörünün, tüm segmentlerine giriş yönündeki engellerin kaldırılması, rekabete açılması ve özelleştirmeyi de içeren bir düzenleme reformu hareketinin bir parçası olarak ortaya çıkmıştır

Bir takım hizmetler yeterli alt yapının olmaması, maliyetlerin yüksek olması yada özel firmaların yeterli kaynağa sahip olmamasından dolayı ortaya çıkışından itibaren devlet eliyle yürütülmüştür. Söz konusu sektörlerde teknolojik gelişmeler ve ekonomik politikaların değişmesi sonucunda serbestleşme süreci yaşanmış ve rekabet

başlamıştır. Özellikle telekomünikasyon ve enerji gibi sektörlerin serbestleşmeye gittiği ve sonucunda birden çok firmanın faaliyet gösterdiği görülmektedir.

Haberleşmenin temeli olan posta hizmetleri diğer alt yapı sektörleriyle birlikte toplumların sosyal gelişimlerinde önemli rol oynar. En ücra yerlere ulaşan posta ağı ile mektup ve koli taşımacılığı ve bir takım finansal hizmetler sunan posta idareleri toplumdaki iletişimde ve ticari hayatta aldığı rol ile ülke ekonomisine önemli katkılarda bulunmaktadır. 1980 yılından sonra birçok sektörde olduğu gibi posta hizmetleri sektöründe de daha rekabetçi bir yapı için değişim ve yenilik yoluna gidilmiştir. Söz konusu yenilikler daha çok serbestleşme ve teknolojik gelişmelere dayanmaktadır.

Son yıllarda iletişim teknolojilerinde meydana gelen gelişmeler nedeniyle belirli posta hizmetlerinin kullanım hacminde çok büyük düşüşler meydana gelmiş olduğundan, politika belirleyiciler diğer şebeke endüstrilerinde serbestleşme ile kazanılmış tecrübelerle dikkat çekmiş ve serbestleştirme yoluyla posta hizmetlerinin de diğer endüstrilere benzer bir ivme kazanabileceğini ileri sürmüşlerdir. Bu yönelişlere bağlı olarak, posta hizmetlerindeki tekel hakkının kaldırılması ya da piyasaya giriş engellerinin kaldırılması suretiyle rekabete açılarak piyasanın geliştirilmesi yönünde bir uygulamaya geçiş eğilimi görülmeye başlanmıştır(Accenture,2008:6).

Birçok ülke posta idarelerine daha fazla bağımsızlık verilmesi ve sektörün rekabete açılması politikalarını benimsemiştir. Teknolojinin gelişmesiyle iletişim ve haberleşme seçeneklerinin artması, hızlanması ve elektronik posta kullanımının yaygınlaşması gibi nedenler bu sektörde düzenlemeleri gerekli kılmıştır.

2.2.1.Posta Hizmetlerinde Serbestlemeye Yönelik Görüşler

Posta hizmetleri ülke ekonomisi için çok önemli olan ve her kesimin ihtiyaç duyduğu sosyal faydalar içeren bir hizmettir. Belirli standartlarda ve kalitede evrensel hizmetin sağlanmasının gerekli olduğu bir sektördür. Posta hizmetlerinde serbestleşmeyi savunanlar bulunmakla birlikte serbestleşme karşıtı olanlar da bulunmaktadır. Birçok sektörde serbestleşme öncüsü olan ABD posta hizmetlerini serbestleştirmemiştir.

2.2.2.Serbestleşme Karşıtı Görüşler

Bu tür görüşlere göre posta hizmetlerinin rekabet için uygun bir piyasa olmadığı ve bu hizmet türünde gerçek rekabetin mümkün olamayacağı dolayısı ile posta hizmetlerinin kamu tarafından yürütülmesinin uygun olduğu belirtilmiştir.

Sektörün doğal tekel olduğu, serbestleşmenin ardından sadece karlı bölgelere hizmet verecek özel firmaların evrensel hizmeti sunamayacağı ve aksamalara yol açacağı belirtilmektedir. Çapraz sübvansiyon olmadan yani posta hizmetleri piyasadaki faaliyetlere ilişkin maliyetlerin diğer piyasadan karşılamak mümkün olmadığına; kırsal alanlara ve yerelden yerele posta hizmeti verilemeyeceği, özel firmalarla rekabet etmek için yapılacak olan maliyet düşürme çabalarının aynı zamanda hizmet kalitesini de düşüreceği belirtilmiştir. Bu durumun zengin kesime çok kaliteli hizmet sunulurken diğerlerine ikinci sınıf hizmet verilmesi ile sonuçlanacağı savunulmaktadır. Dolayısı ile sektörün serbestleşmemesi, rekabete açılmaması ve tekel olarak kalması gerektiği savunulmaktadır.

USPS(1998,2) posta tekelinin gerekçelerini; toplumu bir arada tutabilmek, tek fiyat sunabilmek ve yurt çapında güvenli hizmet sağlayabilmek olarak açıklamaktadır. Tekelin olmaması halinde, rakiplerin karlı bölgelerde faaliyet göstereceği, bunun ise evrensel hizmetin aksamasına yol açacağı savunulmaktadır(Aygün,2008).

2.2.3.Serbestleşmenin Temel Nedenleri

Postanın henüz bir kamu hizmeti olarak sunulmadığı çağlarda devletler, bu hizmeti görenlere bazı imtiyaz ve kolaylıklar sağlamak suretiyle himayelerine almak gereğini duymuşlardır. Ancak, gerek matbaanın icadı ile okuma yazmanın süratle yayılması gerek yeni ülkelerin keşfi ve gönderilerin güvenliği kaygısı bu önlemlerin yetersizliğini ve posta hizmetlerinin devlet tarafından yürütülmesi zorunluluğu fikrini ortaya çıkarmıştır(DPT,2007:1).

Kamu posta işletmecilerinin bir devlet kuruluşu olması, artan rekabet koşullarında faaliyet göstermeleri için gerekli olan idari esneklik ve özerkliğe sahip olmamaları, ayrıca hükümetlerin de karar alma süreçlerinde maliyet faktörüne gereken önemi vermemeleri ve aşırı istihdam yaratılması nedeniyle dünyanın birçok ülkesinde söz konusu işletmeciler büyük mali açıklarla karşı karşıya kalmıştır. Bu kapsamda, birçok ülke hükümet bütçesindeki mali yükü azaltmak, posta hizmetlerinde verimliliği, hizmet kalitesini ve tüketici memnuniyetini artırmak ve yaygınlaşan serbestleşme politikalarını takip etmek için posta sektörü reform programlarını uygulamaya koymuşlardır(DPT,2007:12).

Posta hizmeti gibi evrensel hizmet ve şebeke endüstrisi özelliği taşıyan sektörlerin devlet tarafından yürütülmesinin sebebi olarak bu tip piyasalarda ölçek ve kapsam ekonomisinin varlığı buna bağlı olarak da piyasa aksaklıklarının ortaya çıktığı düşüncesi gösterilmektedir

Kapsam ve ölçek ekonomilerinin yanında, posta hizmetlerinin devlet tarafından sunulmasının başlıca gerekçelerinin evrensel posta hizmetinin sunulmasının sağlanabilmesi ve posta yoluyla yapılan haberleşmenin güvenliğinin sağlanması olduğu ifade edilmektedir(Çetin,2007:65). Serbestleşme önündeki engellerin başında taşınan gönderilerin güvenlik sorunu gelir. Rekabete açılan piyasa da evrensel posta hizmetlerinin yürütülmesi zorlaşacaktır.

Posta hizmetlerinin devlet tarafından sunulmasının gerekçelerinden biri olarak gösterilen posta şebekesinin güvenliğinin sağlanabilmesi için bu hizmetin devlet tarafından sunulmasına gerek olmadığı açıktır ve bu gerekçe telefon, faks, elektronik posta gibi daha güvenli haberleşme araçlarını ihmal etmektedir.

Posta hizmetleri kamu tarafından yürütüldüğü sürece maliyetler yüksek, kar düşük olacaktır. Bu sektörü rekabete açıp karı maksimize etmek de serbestleşmenin amaçlarından biridir.

1960-1970'lerden itibaren bazı ülkelerde belge ve ticari meta taşınması işini daha kaliteli bir biçimde yapan özel şirketlerin ortaya çıkması ile birlikte, belirli alanlarda rekabet söz konusu olmaya başlamıştır. Bu özel şirketlerin, müşteriye ve

piyasa koşullarını daha fazla dikkate almak suretiyle girdiği başlıca piyasa uluslararası gönderi piyasası olmuştur. Uluslararası faaliyetlerin yürütülmesi, küreselleşme ve ekonomik entegrasyon sadece ulusal sınırlar kapsamında düşünülen posta hizmetlerinin sunulması konseptinde değişikliklerin yapılması gerektiği düşüncesini ortaya çıkarmıştır(UPU,2004:5-6).

Posta hizmetleri sektörü içinde birçok hizmeti barındıran kapsamı gün geçtikçe genişleyen bir piyasadır. Gelişen ekonomilerde fiyattan çok kalite ön plana çıkmaktadır. Aynı hizmeti daha kaliteli biçimde yapan özel şirketlerin ortaya çıkması rekabeti de beraberinde getirecektir. Serbestleşmenin amaçlarından biri de rekabet sonucunda kaliteli hizmet sunulmasıdır.

Tüketiciler düşük kalitedeki hizmetten kaçınmak için posta piyasasında yer alan alternatiflere yani kamu posta işletmecileri ile rekabet içinde olan diğer hizmet sağlayıcılarına yönelmişlerdir. Benzer şekilde tüketiciler posta sektörü dışındaki alternatifleri araştırarak posta hizmetlerinden faydalanmak yerine kalite ve fiyat ve sürat avantajı olan diğer hizmetleri de kullanmaya başlamışlardır(DPT,2007:13).

Özel şirketlerin kar hedefiyle posta hizmetleri piyasasına girişleri evrensel posta hizmetinin finansmanı için yeni mali kaynakların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu durum da serbestleştirilmenin amaçları arasında yer almaktadır.

Teknolojik gelişmeler sonucunda, kullanıcıların elektronik sistemlere yönelmesi, mektup, fatura, vb haberleşme ve iletişimin internet üzerinden yapılması bu sektörün hacminin daralmasına neden olmaktadır. Sektörün teknolojik gelişmelere ayak uydurabilmesi için rekabete dayalı bir sistemde işlemesi gerekmektedir. Posta hizmetlerinde tekel hakkının kaldırılması yoluyla rekabete açılması ekonomik hareketlilik sağlayacaktır.

Her ne kadar her ülkenin posta piyasasının serbestleşme açısından kendi özel şartlarını haiz olduğu söylenebilecek olsa da, genelde ülkeleri posta hizmetlerini serbestleştirmeye götüren sebeplerin 4 başlık altında toplanması mümkündür.

Bunlar sırasıyla;

- Ülkelerin yaşamış olduğu ekonomik krizler (Yeni Zelanda vb.)
- Teknolojik gelişmeler ve posta hizmetleri hacminde meydana gelen düşüş(İsveç vb.)
- AB ülkelerinde olduğu gibi, birlik dâhilinde sınırlar olmaksızın serbest dolaşımının sağlanması (Almanya, Hollanda vb.)
- Dünya Bankası vb. kuruluşlardan kredi alınabilmesi için bu kuruluşların kredi koşulu olarak bu tür serbestleşmelerin yapılmasını talep etmesi (Arjantin vb)(Kibar, Cantekinler ve Ulaşanoğlu:2008).

Bunların dışında yükümlü işletmeciyi rekabet edebilecek ölçüde daha etkin çalışmaya zorlamak ve yükümlü işletmeciden daha etkin çalışacak olan firmaların piyasaya girmesini sağlamak da serbestleşmenin amaçları arasında sayılabilir.

2.3.Posta Hizmetlerinde Şirketleştirme ve Özelleştirme

Posta hizmetleri sektörü diğer şebeke endüstrileriyle kıyaslandığında, bu sektörün temel hizmeti olan mektubun, gün geçtikçe hacim olarak azaldığı görülmektedir. Bununla birlikte kamu hizmeti ve evrensel hizmet yükümlülükleri bu sektörde devam etmektedir. Özelleştirme yapılsa bile devletin müdahalesi devam etmektedir. Bu nedenlere bağlı olarak posta sektörü telekom, doğalgaz, ulaştırma, enerji gibi sektörlerle karşılaştırıldığında çok çekici bir sektör değildir. Bu yüzden posta hizmeti sağlayıcıların fiziksel posta, iletişim, lojistik ve mali işlemler arasında bir ara yüz görevi sağlayabilmelerini temin eden politikaların geliştirilmesi çok önemlidir.

Bu kapsamda posta hizmetleri yükümlüleri ilk aşamada genellikle bakanlık bünyesinden ayrılarak şirketleştirmeye tabi tutulmaktadır. Bununla birlikte, şirketleşme yatırım yapılmasına neden olmamaktadır. Yükümlü işletmeciler genellikle geçmişten gelen sorunlarla uğraşmakta ve maliyetlerin yeniden yapılandırılmasına çaba sarf etmektedir.

Posta sektörü yatırım çeken cazip bir piyasa haline de gelebilir. Bunun için hizmet kapsamının genişletilmesi ve geliştirilmesi gerekir. Mali işlemler, taşımacılık, kargo, iletişim gibi hizmetler sunarak yatırımcıların ilgisi bu sektöre çekilebilir.

Bugüne değin posta hizmetlerinin devlet işletmeciliğinde yürütülmesinin iki temel nedenini evrensel hizmet zorunluluğu ve post gönderilerinin güvenliği kaygısı oluşturmuştur. Tarihi süreç içerisinde, posta hizmetlerinde devlet işletmeciliğini savunmak için; askeri istihbarat bilgilerinin taşınması, sansür, ticari ve kişisel haberleşmenin desteklenmesi ve ulusal birlik gibi gerekçeler ileri sürülmüştür. Geçmişte sadece iki tür haberleşme aracı bulunuyordu: Bunlardan birincisi yüz yüze konuşma, ikincisi de yazılı metinlerin nakliyesiydi. Teknoloji de yaşanan hızlı gelişmeler alternatif haberleşme tekniklerini ortaya çıkararak, posta hizmetlerinde devlet işletmeciliğini savunan gerekçelerin çoğunluğunu anlamsız kılmıştır (Sidak ve Spulber,1995;80).

İşletmenin faaliyetlerinin siyaset müdahalesinden uzaklaştırılması, özel yatırımları çekmesi ve etkinliğin sağlanması da özelleştirmenin amaçları arasında yer alır.

Tablo 2: Posta Hizmetlerinde Yurtdışı Modeller

YURTDIŞI MODELLER			
KAMU İDARESİ	YASALARLA DÜZENLENMİŞ KAMU KURUMU	DEVLET SERMAYELİ ŞİRKET	ÖZEL ŞİRKET
Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Hindistan	Brezilya	İtalya Fransa	Almanya Hollanda Malta
Devlet İdaresi veya Kamu Dairesi	Kamu Hukuku ile düzenlenerek kurulmuş teşkilat	Özel Hukuka uygun şekilde kurulmuş Kamu Teşebbüsü	Kısmen veya tamamen özelleşmiş şirket
Kamu Hukuku (iç düzenlemeler)		Özel Hukuk (bağımsız düzenlemeler)	
Devlet Memuriyeti Hizmeti		İş Kanunu'na göre hizmet	
Kamu Sermayesi Sahipliği			Özel Sermaye

2.4.Posta Hizmetlerinde Düzenlemeler

Posta hizmetlerinin serbestleştirilmesi tartışılırken, bu sektörde yapılacak düzenlemeler de göz önünde bulundurulmalıdır. Kamu idaresinden ve tekeli yapıdan daha rekabetçi bir yapıya geçilirken izlenecek yol belirlenmelidir. Serbestleşme sonucunda genellikle güçlü bir firma pazara gireceğinden serbestleşmeden beklenen faydaların elde edilmesi için erişim ve fiyat düzenlemeleri gibi çeşitli düzenlemelere gereksinim duyulabilmektedir.

Posta hizmetlerinde serbestleşme sonucunda piyasaya yeni firmaların girmesi beklenmektedir. Bu yeni giren firmaların piyasanın bütününde mi yoksa korunan kısım haricindeki diğer alanlarda mı hizmet sunacağı düzenlemeler bakımından önemli bir sorundur. Yani posta tekelinin tamamen kaldırılması ya da dar bir alanda devam etmesi seçenekleri bulunmaktadır. İkinci sorun olarak da piyasaya giriş ve çıkışın izin yada lisans gibi işlemlerin ardından yapılması söz konusu olabilmektedir. Ayrıca evrensel hizmetin ve finansmanının nasıl sağlanacağı da önemli bir sorundur. Sonrasında ise fiyatlar, tarifeler ve maliyetler ile ilgili yapılacak düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Posta hizmetlerinde düzenlemelerin ilkelerini inceleyen ve geniş tespitler içeren UPU(2004, 9-10) çalışmasında, düzenlemelere ilişkin pek çok sorunun cevabı bulunmaktadır. İlk olarak posta hizmetlerinde neden düzenlemeye ihtiyaç duyulduğu sorusu; evrensel hizmetin sağlanması, çapraz sübvansiyonun engellenmesi, tüketicilerin posta ağına erişiminin sağlanması, fiyat ve kalitenin düzenlenmesi şeklinde cevaplanmaktadır. Düzenlemelerin üç işlevi ise; evrensel hizmetin düzenlenmesi, rekabetin sağlanması ve rakiplerin posta ağına erişimi olarak sayılmaktadır. Posta hizmetlerinde rekabetin tesisinin ardından yapılması gereken en önemli düzenlemenin evrensel hizmetin sağlanması olduğu ifade edilmektedir. Bu nedenle evrensel hizmetin tanımının doğru yapılması gerektiğini belirten UPU'ya göre, AB'de erişim, kalite ve karşılanabilir ücret olarak belirlenen evrensel hizmetin içeriğine, tüketici memnuniyeti, güvenlik ve hız unsurlarının da katılması gerekmektedir(Aygün,2008)

İkinci olarak, rekabetin tesisi için piyasanın “açık hizmetler”, “evrensel hizmetler” ve “korunan hizmetler” olarak üçe ayrılması ve bu üç ayrı hizmetin hesaplarının ayrıştırılması gerekmektedir(UPU,2004:10-11).

Posta hizmetlerinde serbestleşmeden sonra yapılması istenen düzenlemelerin nedenleri arasında evrensel hizmetin sağlanıp, rekabetin korunması ön plana çıkmaktadır. Piyasaya yeni giren firmaların rekabete dayalı davranışlardan etkilenmemeleri ve evrensel hizmetin yerine getirilmesi için gerekli düzenlemelerin nasıl olması gerektiği önemli bir konudur.

2.4.1.UPU’ ya Göre Posta Hizmetlerinde Düzenleme Çeşitleri

- Lisanslama
- Ex-ante” ya da “Ex-post” Düzenleme
- Düzenleyici Tarifeler:
- Evrensel Hizmetin Finansmanı ve Maliyetin Hesaplanması
- Şikayetlerin Değerlendirilmesi
- Piyasanın İzlenmesi
- Erişim Düzenlemesi

2.5.AB’DE SERBESTLEŞME SÜRECİ

2.5.1.AB’ de Posta hizmetleri

AB, son yıllarda posta hizmetleri sektörüne çok önem vermektedir. Posta hizmetlerinin, serbestleştirilmesi ve rekabete açılması için bir çok çalışma yapmaktadır. Ortak Pazar hedefleri doğrultusunda, AB’ de yeni yatırımlar yapılması, alt yapının geliştirilip, güçlendirilmesi, daha sağlam bir posta sektörü için eski tekelci yapıdan vazgeçilmesi gerekliliğine yönelik siyasal idarenin bulunduğu görülmektedir.

AB, GSYH’nin %0.9’unu posta sektöründen elde edilmekte ve toplam işgücünün %0.8’i sektörde istihdam edilmektedir(WIK,2006:1). Bununla birlikte, posta hizmetleri, bir alt yapı sektörü olarak ekonomik, sosyal, teknolojik ve kamusal

hizmetler için önemli yer tutmaktadır. Son zamanlarda artan faaliyetleri ile posta hizmet sağlayıcıları bankacılık ve finans sektörlerinde de dikkat çekmektedirler.

AB ekonomisi içinde önemli paya sahip posta hizmetlerinde, daha önce yaşanan gelişmeler sonucunda, sektörün bazı alanları rekabete açılmış ve bu sektörde özel firmaların faaliyet göstermesine olanak verilmiştir. Acele posta servisleri ve koli, kargo taşımacılığı gibi hizmetlerin yanı sıra, teknolojik gelişmelerin ardından yeni ortaya çıkan belge değişimi, çok acele posta hizmetleri gibi hizmet çeşitleri de özel teşebbüslerce sunulmaktadır. Ancak halen posta hizmetlerinden elde edilen gelirin çok büyük bir bölümü posta hizmetlerinden elde edilmektedir. Mektup postasının önemli bir bölümü ise korunan alan yani tekele bırakılan alanlardan oluşmaktadır. Dolayısıyla bu sektörde henüz serbestleşmemiş çok önemli bir alan bulunmaktadır. AB’ de 1992 yılından başlayan ve sürekli devam eden çalışmalarla posta hizmetleri sektörü kademeli olarak serbestleştirilmekte, piyasaya giren teşebbüslerle rekabete açılmaktadır.

2.5.2. AB’de posta hizmetlerinin serbestleşme sürecinde yaşanan gelişmeler

- 1992 tarihli ‘‘Yeşil Kitap (Green Paper on the Development of the Single Market for Postal Services, 1992)’’ın yayınlanması
- 1997 tarih ve 97/67/ EC sayılı Birinci Posta Direktifi’nin çıkarılması.
- 1999 yılında yapılan, korunan alan kapsamında ilk indirim(350 grama kadar mektuplar rekabete açıldı).
- 2002 tarih ve 2002/39/EC sayılı İkinci Posta Direktifi’nin yayınlanması.
- 2003 yılında yapılan, korunan alanın kapsamında ikinci indirim (350 gramdan 100 grama düştü).
- 2006 yılında yapılan, korunan alanın kapsamında üçüncü indirim (100 gramdan 50 grama düştü).
- 2008 tarih ve 2008/6/EC sayılı Üçüncü Posta Direktifi’nin yayınlanması.
- 2008 yılında korunan alanın kaldırılması(www.europa.eu).

2.6. 97/67/EC Sayılı Posta Direktifi

Komisyunun yayınladığı Yeşil Kitap'ta amacın sınırlar dahilinde posta hizmetlerinin tamamen serbestleşmesi olduğu belirtilmiştir. Roma anlaşmasının 86. maddesi uyarınca, kamu tekellerinin rekabete açık olması hedeflenmektedir. Bu hedef doğrultusunda, ilk olarak 1997 senesinde, ortak pazardaki posta hizmetlerinin geliştirilmesi ve hizmet kalitesinin iyileştirilmesi için genel kuralları içeren Posta direktifi kabul edilmiş ve söz konusu Direktif'te 2002 ve 2008 yıllarında değişiklikler yapılmıştır.

Bu direktifin birinci maddesinde, Topluluk içerisinde posta hizmetlerinin sağlanması, evrensel hizmetin tanımı, kapsamı, sağlanması ve kalite standartlarının belirlenmesi, tarifeler, evrensel hizmet hesaplarının şeffaflaştırılması, teknik standartların uyumlaştırılması ve ulusal, bağımsız düzenleyici otoritelerin oluşturulması konularında uygulanacak genel kuralların belirlenmesinin amaçlandığı belirtilmektedir.

Evrensel hizmet özellikleri, üye ülkelerden, belirli kalitede, karşılanabilir fiyattan ve kesintisiz olarak evrensel hizmetin verilmesi ve bunun için gerekli önlemlerin alınması, kullanıcıların posta ağına erişimi için uygun koşulların sağlanması beklenmektedir. En az haftada 5 gün toplama ve dağıtım yapılması ve ulusal düzenleyici kurumların istisnalar (ulaşımı zor olan yerler) konusunda komisyon ile irtibat halinde olması istenmektedir. Evrensel hizmet dahilinde olan posta gönderilerinin belirlenmesinde, 2 kg'a kadar posta gönderilerinin ve 10 kg'a kadar posta kolilerin toplanması, sınıflandırılması, dağıtılması ve taahhütlü ve değer konulmuş posta hizmetlerinin sağlanması asgari ölçütler olarak belirlenmiştir. Posta kolileri kabul ve taşınmasında evrensel hizmet kapsamının 20 kg'a kadar çıkartılabilmesi ve kapıdan kapıya dağıtım yapılmasıyla ilgili özel düzenlemeler yapabilme yetkisi verebilmektedir. Yani evrensel hizmetin ölçütü belirli asgari şartların yerine getirilmesiyle ülkeden ülkeye farklılık gösterebilmekte, farklı ağırlık sınırları belirlenebilmektedir. Ayrıca, başka bir üye ülkeden gelen 20 kg'a kadar posta kolilerinin dağıtımı da, dağıtımın yapılacağı üye ülkedeki evrensel hizmet sınırları dahilinde kapsama alınmaktadır.

2008 yılında direktifin dördüncü maddesinde değişiklik yapılmış, üye ülkelerin, evrensel hizmet kapsamındaki hizmet unsurlarının ya da bölgelere göre, bir yada daha fazla evrensel hizmet sağlayıcısı atayabileceği belirtilmiştir.

Direktif 'in besinci maddesinde, evrensel hizmetin, eşit şartlarda, siyasi, dini ve ideolojik ayrımlar yapılmadan ve kesintisiz olarak verilmesi istenmektedir. Evrensel hizmetin içeriğinin teknik, iktisadi ve sosyal gelişmeler dikkate alınarak yeniden belirlenebileceği de ifade edilmektedir.

Altıncı maddesinde fiyatlar ve kalite standartlarına değinilmiş, bu konuda yeterli bilgiye erişebilmeleri için gerekli düzenlemelere yer verilmiştir.

Yedinci ve sekizinci maddelerde yine önemli bir konu olan evrensel hizmetin finansmanına ilişkin hükümler bulunmaktadır. Yapılan düzenleme ile bu sektörde yerleşik işletmeciyeye tanınan özel haklar alınmıştır. Bu değişiklikler çerçevesinde, korunan alan yani tekel bırakılmaması istenirken, üç öneri sunulmuştur. Bu önerilerin haricinde Avrupa Topluluğu anlaşması ile uyumlu diğer çözümlerinde mümkün olabileceği belirtilmektedir. Öncelikle evrensel hizmetin ihale edilmesi düşünülmüştür. Başka bir yol olarak da evrensel hizmet sağlayıcıları ve bu hizmetlerin kullanıcıları arasında evrensel hizmetin net maliyetinin paylaşılması seçeneği sunulmuştur. Buna göre kullanıcılar ve sunuculardan alınan ücretlerin bağımsız bir kurum tarafından toplanıp, finansmanın sağlanmasıdır. Alınan ücretlerin şeffaf, orantılı ve ayrımcı olmadan belirlenmesi ve toplanmasına dikkat edilmektedir. Ayrıca, toplanan ücretlerin, Posta Direktifi'nde tanımı, kapsamı ve özellikleri belirli olan evrensel hizmetin finansmanı için yeterli olması ve sadece bunun için kullanılması istenmektedir. Posta kutularının yerleştirilmesi, posta pulları basımı ile mahkemeler ve idarelerin vermiş olduğu kararları içeren taahhütlü posta gönderileriyle ilgili üye ülkeler serbest bırakılmıştır.

Direktifin dokuz, on ve onbirinci maddelerinde evrensel hizmet kapsamında olan hizmetlerde uygulanacak ilkeler ve posta ağına erişim düzenlenmiştir. Bu sektörde faaliyet göstermek isteyen firmalara yetki verilmesinde evrensel hizmet yükümlülüğü dikkate alınarak sunulan hizmet kalitesi, hizmete erişebilirlik ve performansa ilişkin kuralların konulmasına izin verilmektedir. Daha önce de bahsedilen evrensel hizmet finansmanı için gerekli fonun oluşturulması için katılım ücreti alınmasına olanak sağlamaktadır. Direktifte yetkilendirme yapılırken yasaklanan durumlar ise; yetki verilecek hizmet sağlayıcısı kısıtlanabilir evrensel hizmet için konulan kuralların

uygulanması ve gerekli olanın haricinde teknik şartların yerine getirilmesi olarak sıralanmaktadır. Yetki verilirken uygulanacak usullerde ayrımcı olunmamalı şeffaf, orantılı, belirli ve nesnel olması gerekmektedir. Ayrıca yetkilendirme süresince bu koşulların sağlanmadığı takdirde üye ülkelerce itiraz edilebilir olması ve ayrımcı olmaması belirtilmiştir. Bu sektörde rekabetin etkin bir şekilde sağlanması ve yerleşik firmanın sahip olduğu posta ağının ve alt yapısının (posta kodu sistemi, adres bilgileri, posta kutuları toplama ve dağıtım kutuları, adres değişiklik bilgileri, yönlendirme ve iade hizmetleri vb) karşılanabilir fiyatla, tüm kullanıcılara erişime açılması için üye ülkelerin gerekli tedbirleri alması istenmektedir. Fiyatlar belirlenirken de maliyetlerin ve etkinliğin dikkate alınması gerekliliği üzerinde durulmuştur. Üye ülkelerin, sınırları dahilinde, kamu yararı gerekçesiyle, tek parça gönderiler için tek fiyat uygulamasına olanak verilmektedir. Üye ülkelerin sınırları içerisinde tek fiyat uygulamasına ve evrensel hizmet sağlayıcısına müşterileri ile özel sözleşmeler yapmasına izin verilmektedir.

Muhasebe kayıtlarının ayrıştırılması konusu da direktifte geçmektedir. Evrensel posta hizmeti sağlayıcılarının evrensel hizmetler ve diğer hizmetler şeklinde iki defter tutmaları istenmektedir. Bu şekilde evrensel hizmetin net maaliyeti belirlenebilir ve finansmanın doğru yapılabileceği düşünülmektedir.

Doğrudan maliyetlerin ait olduğu hizmete göre ayrıştırılması, ortak maliyetlerin paylaşılmasında ise mümkünse doğrudan analizin (maliyet kalminin kaynağına bakılır) yapılması istenmektedir. Bunun mümkün olmaması halinde dolaylı bağlantılarla maliyetlerin, ait olduğu kayıtlara geçirilmesi, eğer her iki yol da mümkün olmazsa ortak maliyetlerin, orantılı olarak evrensel hizmet ve diğer hizmetler arasında bölüştürülmesi gerekmektedir. Üye ülkelerde, evrensel hizmetin finansmanı için devlet yardımının gerekli olmaması ve etkin rekabetin tam sağlanması halinde, maliyet analiziyle ilgili hükümlerin uygulanmayabileceği de belirtilmektedir.

Hizmet kalitesine ilişkin ölçütlere on altı ila on dokuzuncu maddeler arasında yer verilmektedir. Üye ülkelerden kaliteli, güvenilir ve düzenli hizmet sunulmasının sağlanması beklenmektedir. Ulusal düzenleyici kurumların sektördeki performansı izlemesi ve hizmet kalitesini denetlemesi gerektiği vurgulanmaktadır. Coğrafi şartlar

veya altyapı yetersizlikleri nedeniyle, Komisyon'un bilgisi dahilinde, hizmet kalitesinin sağlanmasına yönelik olarak bazı muafiyetler tanınabilmektedir. Posta Direktifi'nin ekinde yer alan üye ülkeler arası sınır ötesi postalar için hizmet kalitesi; gönderilerin kabulünün ardından üç gün içerisinde % 85, beş gün içerisinde ise % 97 oranında teslimatın yapılması olarak belirlenmiştir. Kullanıcılardan gelen şikayetler için düzenlemelerin yapılması istenerek, şikayet için şeffaf, basit ve ucuz usullerin uygulanması gerektiği belirtilmektedir(Aygün,2008:39).

AB'de posta hizmetleri sektörünün serbestleşmesi sürecinde, Posta Direktifi iki kez düzeltilmiştir. Özellikle evrensel hizmet tanımı, kapsamı ve özellikleri belirtilerek, evrensel posta hizmetinin sürekliliğini aksatmadan bu sektörün serbestleştirilip, rekabete açılması için gerekenler belirlenmeye çalışılmıştır. Bu direktif son olarak 2008 yılında değiştirilmiş ve sektörün tamamen rekabete açılmasının amaçlandığı belirtilmiştir. Direktifte etkin rekabet ve korunması için yapılması istenen düzenlemeler de bu direktifte dikkat çekmiştir. Posta hizmetleri sektörünü düzenleyici bağımsız bir otoritenin kurulmasına dikkat çekilmiş, rekabet kurallarının söz konusu kurumlar tarafından uygulanmasına da imkan verilmektedir. Evrensel hizmet finansmanında eski düzenlemelerden vazgeçilerek, yeni yöntemler geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bu direktifin asıl amacı tekelin tamamen kaldırılıp posta hizmetleri sektörünün tamamen serbestleştirilmesidir. Bu konuda üye ülkelere kendi mevzuatlarını uyumlaştırmak için 2013 yılına kadar süre verilmiş ve ülkeler 2013 yılına kadar mevzuatlarını uyumlaştırmıştır.1992 yılından günümüze kadar AB' de posta hizmetleri sektöründe düzenlemeler devam etmiştir. Bu durum posta hizmetleri sektöründe reform yapmanın kolay olmadığını göstermektedir.

2.7. AB Üyesi Ülkelerde Serbestleşme (Posta Tekelinin Kaldırılması)

AB Posta Direktifleri uyarınca AB üyesi ülkelerde posta tekeli, 2000 yılında 350 gram ve temel tarifesinin 5 katı, 2003 yılında 100 gram ve temel tarifesinin 3 katı ve 2006 yılında da 50 gram ve temel tarifesinin 2,5 katı olarak uygulanmıştır.

2008 yılında 2008/6/EC sayılı üçüncü AB Posta Direktifi ile karar verildiği üzere; 50 gr.'lık posta tekeli limiti 31/12/2010 tarihinde tamamen kalkmış olmasına karşın bu limit 31/12/2012 tarihine kadar 11 AB Üyesi Ülkede (**Çek Cumhuriyeti,**

Yunanistan, Güney Kıbrıs Rum Kesimi, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Malta, Polonya, Romanya ve Slovakya) devam etmiştir. Bu ülkeler geçiş dönemi haklarını kullanmışlardır.

Öte yandan belirlenen bu tekel limitleri İsveç ve Finlandiya'da hiç uygulanmamış, Estonya'da 2003 yılından, İngiltere'de 2006 yılından, Almanya'da 01/01/2008, Hollanda'da 01/08/2008, Avusturya'da 12/10/2009, Slovenya'da 28/09/2009, Danimarka'da 31/12/2010, Fransa'da 23/12/2010, Belçika'da 04/01/2011, Bulgaristan'da 05/01/2011, İspanya'da 10/01/2011, İtalya'da 23/03/2011 tarihinden itibaren tamamen kaldırılmıştır.

5584 sayılı Posta Kanununa göre; haberleşme mahiyetli tüm gönderiler ağırlık limiti olmaksızın PTT'nin tekeli altında iken 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu, evrensel posta hizmet yükümlüsü olan PTT'nin posta tekeli, temel ücret göz önünde bulundurularak ağırlığı veya ücreti Bakanlar Kurulu tarafından belirlenecek haberleşme amaçlı gönderiler ile elektronik ortam da dahil her türlü tebligatın kabulü, toplanması, işlenmesi, sevki, dağıtımı ve teslimi, barışta Türk Silahlı Kuvvetlerinin posta hizmetleri , posta pulları, kişisel pul, anma pulları, posta kartları ve ilk gün zarflarının bastırılıp satışa çıkarılması olarak sınırlandırılmıştır(PTT,2012)

Bölüm 3

TÜRKİYE'DE POSTA HİZMETLERİ SEKTÖRÜ

3.1. Türkiye'de Posta Hizmetlerinin Tarihi

Ülkemizde posta yoluyla haberleşme 1840 yılına kadar devletin kendi haberleşmesini sağlamak üzere kurduğu bir teşkilatla yürütülmüştür. Bu posta yollarındaki menzillerde bulundurulmuş at, araba, deve gibi ulaştırma hayvanlarını kullanarak menzil emirleri, posta tatarları ve ulaklar aracılığı ile devletin haberleşmesi sağlanmıştır.

1839 yılında Gülhane Hattı Hümayunun halkın ihtiyaçlarını da karşılayacak şekilde teşkilatlanması öngörülmüş ve 23 Ekim 1840 tarihinde Kuruluşumuzun kaynağı olan Posta Nazırlığı kurulmuş ve Osmanlı Devleti'nin var olduğu sürece görevine devam etmiştir. Osmanlı devletinde düzenli bir posta sistemi II. Mahmut döneminde oluşmaya başlamıştır. "... Osmanlı Haberleşme Kurumunda Posta Nezareti adı altında II. Mahmut'un ölümünden bir yıl sonra, 23 Ekim 1840'da kurulmuş ve İstanbul'dan Edirne'ye ilk düzenli postalar 28 Ekim, Anadolu yakasına da 2 Kasım 1840'da devlet evrakı ile birlikte halkın da mektuplarının alınmasıyla birlikte hizmete başlamıştır (Demir, 2008:8)

Türkiye'de de ilk Posta Teşkilatı, Tanzimat Fermanı ile yaşanan gelişmelerin bir sonucu olarak halkın ve yabancıların posta ihtiyaçlarına cevap verebilmek amacıyla Nezaret olarak 23 Ekim 1840 tarihinde kurulmuştur (DPT, 2007:2).

Avrupa'daki bazı posta idareleri örnek alınarak kurulan bu nezaret posta tekeline sahipti. Osmanlı sınırları içindeki vatandaşların ve çalışanların posta hizmetini yerine getirmek amacıyla kurulmuştur. O dönemdeki posta idaresinde devlet haberleşmesinin güvenliği ön planda tutulmuştur. Bu Nezaret, ülke düzeninin korunmasına ve ticaretin gelişmesine de katkıda bulunmuştur. Posta Nezareti kurulduktan sonra idari olarak Ticaret Nazırlığına bağlı olarak hizmetine devam etmiştir.

Osmanlı da ilk posta pulu Abdülaziz Dönemi'nde (1867-1876) beşinci posta nazırı Agah Bey'in girişimiyle gerçekleşmiştir. 15 Mart 1862 tarihli bir fermanla, posta pullarının 13 Ocak 1860 tarihinde kullanılmaya başlanmıştır.

1855 de Telgraf Müdürlüğü kurulmuş, Posta ve Telgraf İdareleri birleştirilerek tek bir kurum çatısı altında toplanmıştır. 1971 yılında Posta ve Telgraf İdaresi, Dâhiliye Nazırlığı'na bağlı olarak hizmet vermeye devam etmiştir.

1874 tarihinde İsviçre'nin Bern kentinde, 22 ülke tarafından onaylanan ve 1 Temmuz 1875'te yürürlüğe giren Bern Antlaşması ile Dünya Posta Birliği (UPU) kurulmuştur. UPU, posta gönderilerinin karşılıklı iletimi için ülkeler arasında tek bir posta alanı oluşturmaktadır. UPU'nun amaçları; posta hizmetlerinin organizasyonunu ve gelişimini güvenlik altına almak, Birliğe üye ülkelerin ihtiyaç duydukları posta isinde teknik yardımda bulunmak ve postaya ilişkin konularda uluslararası işbirliğini teşvik etmektir. UPU'ya üye tüm ülkeler; diğer tüm üyelerin posta gönderilerini, kendi gönderileri için kullandığı en iyi yollar vasıtasıyla ulaştırmayı kabul etmişlerdir. Osmanlı İmparatorluğu da 1874'te toplanan ilk kongrede yer almış ve Türk Posta İdaresi, UPU'ya kuruluşundan itibaren üye olmuştur(Gürbüz,2011).

Birinci Dünya savaşına girilmesiyle 1 Ekim 1914'de Osmanlı topraklarındaki tüm yabancı postahaneler kapatılmış fakat Mondros Anlaşmasıyla yeniden açılmıştır.

Milli Mücadele Döneminde Mustafa Kemal'in emri üzerine bu günkü Ankara Hukuk Mektebinde "Posta ve Telgraf Bürosu" adıyla merkezi idare tesis edilmiştir(Tanrıkurt,1984).

Temmuz 1953 tarihli 6145 sayılı Kanun ile İktisadi Devlet Teşekkülü olan PTT, 1984 yılında Kamu İktisadi Devlet Teşebbüslerinin yeniden düzenlenmesi ile ilgili olarak çıkarılan 233 sayılı KHK ile Kamu İktisadi Kuruluşu (KİK) statüsüne geçirilmiştir.

18/06/1994 train ve 4000 sayılı Kanun ile PTT İşletmesi Genel Müdürlüğü'nün, T.C. Posta İşletmesi Genel Müdürlüğü ve Türk Telekomünikasyon Anonim Şirketi

şeklinde yeniden yapılanması öngörülmüş olup, 24/04/1995 tarihinden itibaren T.C. Posta İşletmesi Genel Müdürlüğü müstakilen çalışmaya başlamıştır.

29/01/2000 train ve 23948 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 4502 s sayılı kanunun 24. maddesi ile "T.C. Posta İşletmesi Genel Müdürlüğü" olan Kuruluşun adı "T.C. Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü" (PTT), 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu ile de anonim şirket olarak yeniden yapılandırılmış ve Kuruluşun adı Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi olarak değiştirilmiştir(PTT,2012)

3.2. PTT'nin Görevleri

PTT'nin uygulamadaki Kanun, Tüzük ve Yönetmeliklerde belirtilen görevleri: Yurtiçi ve yurtdışı açık ve kapalı mektuplar, kartlar, gazeteler, dergiler, kitaplar, her türlü basılmış kağıtlar, küçük paketler ve değer konulmuş mektuplar, kargo/kurye, yurtdışı koli ve APG ile tebliğ kağıtlarını kabul etmek, taşımak ve dağıtmak, posta ve telgraf havaleleri ile posta çeki işlemlerini yapmaktır(6475 PHK Mad.22).

Bunların yanı sıra;

PTT Kanunda belirtilen telgraf hizmetleri kapsamında PTT İşyeri, Fonotel veya internet üzerinden kabul edilen telgrafları alıcılara ulaştırmaktadır.

6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu'nun "Posta Tekeli" başlıklı 6 ncı maddesi uyarınca; temel ücret göz önünde bulundurularak Kurumun önerisi ve Bakanlığın teklifi ile Bakanlar Kurulu tarafından ağırlığı veya ücreti belirlenen yurtiçi ve yurt dışı haberleşme gönderilerinin kabulü, toplanması, işlenmesi, sevki, dağıtımı ve teslimi, 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun elektronik tebliğe ilişkin hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 7201 sayılı Kanun ve diğer kanunlar kapsamındaki elektronik ortam dâhil her türlü tebligatın kabulü, toplanması, işlenmesi, sevki, dağıtımı ve teslimi, barışta Türk Silahlı Kuvvetlerinin posta hizmetleri, postada alınacak ücretleri gösteren posta pulları, kişisel pul, anma pulları, posta kartları ve ilk gün zarflarının bastırılıp satışa çıkarılması PTT'nin tekel alanına dahildir. PTT; PTT Bank hizmetleri kapsamında yer alan havale, posta çeki ve döviz alım hizmetlerinin

yanı sıra PTT kredi kartı, PTT kredili hesap ve ön ödemeli kart ürün satışı yapmaktadır.

SGK Başkanlığı adına SSK, Bağ-Kur, Emekli Sandığı maaşları; Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü adına 2022 Sayılı Kanun kapsamındaki ödemeler, ŞEY-ŞSY ile Eşi Vefat Eden Kadınlara Yönelik ödemeler; İş-Kur Genel Müdürlüğü adına işsizlik ödenekleri ve anlaşmalı olunan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları adına sosyal yardım ödemeleri,

Bankalar adına kredi kartı tahsilâtı, TL/USD/EURO nakit yatırma, kredi başvuru ve kullandırma, geri ödeme, para transferi, telekomünikasyon şirketleri adına abonelik başvurusu ve fatura tahsilâtı, TL/Ceplira yükleme, PTTCcell hat satışı, aktivasyonu ve TL yükleme, arama kartı satışı, belediyeler adına su tahsilâtı, doğalgaz dağıtım şirketleri adına gaz tahsilâtı/satışı, elektrik şirketleri adına elektrik tahsilâtı,

Sigorta Şirketleri adına poliçe satışı ve prim tahsilâtı işlemleri,

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanununun 41 nci maddesine istinaden Trafik idari para cezaları ile erişme kontrollü karayollarından kaçak geçiş yapanlardan aranan geçiş ücreti ve idari para cezalarının tahsilâtı,

ÖSYM tarafından yapılan merkezi sınavlara ilişkin sınav başvuru ücreti toplama, şifre verme, başvuru ve tercih alma hizmetleri ve TÜBİTAK adına Nitelikli Elektronik Sertifika Ücretinin tahsilâtı,

Ayrıca pul kataloğu satışı, MP bileti, TCDD bileti, telefon makinesi, kömür, kitap, gram altın çeşitleri ile “e-Devlet Kapısı” şifre zarfı dağıtım hizmetleri işyerlerimizden yapılmaktadır.

Ağırlık olarak en fazla 2 kg, hacimsel olarak 2 desiye kadar olan ve en seri yoldan alıcılara ulaştırılacak evrak, doküman ve eşya bulunan gönderiler **“kurye”**,

Pasaport, kimlik kartı, banka kartı gibi özellikli maddeleri ihtiva eden gönderiler **“nitelikli kurye”**,

İl ve ilçe merkezlerinde kendi şehir içi dağıtım alanında teslim edilmek üzere kabulünün yapıldığı gün alıcılara ulaştırılacak 30 kg'a kadar olan gönderiler “**şehiriçi ekspres kurye**”,

2 kilo ve 2 desinin üzerinde ve kapsamında eşya bulunan gönderiler “**kargo**”,

Ağırlıklı olarak uçakla ve en seri yoldan alıcılara ulaştırılması istenen ve kapsamında eşya bulunan 2 kg üzerindeki gönderiler “**VIP kargo**” hizmeti olarak verilmektedir. Ayrıca, yurtdışına kabul edilen gönderilerde koli ve APG hizmeti de verilmektedir.

Bu hizmetlere ek olarak, iç hat kargo geçiş hizmeti, hava limanı/havaalanlarında kargo firmalarına ait tüm kargoların kontrollü bir şekilde alınıp verilmesini içermekte olup kargo şirketlerine ait gönderilerin ücreti mukabilinde kontrollü geçişi PTT tarafından sağlanmaktadır. İstanbul Atatürk, Ankara Esenboğa, İzmir Adnan Menderes, Adana, Antalya, Trabzon, Gaziantep ve Samsun/Çarşamba havalimanlarında/ alanlarında İç Hat Kargo Geçiş Hizmeti işletmeciliği PTT tarafından yapılmaktadır(PTT,2012).

3.3. PTT’NİN ÜYE OLDUĞU ULUSLARARASI KURULUŞLAR

PTT, 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanununun 22. maddesinin verdiği yetki uyarınca posta, PTTBank ve lojistik alanlarında hizmet vermekte olup,

- Dünya Posta Birliği (UPU),
 - Posta ve Telekomünikasyon İdareleri Avrupa Konferansı (CEPT),
 - Avrupa Posta Mevzuat Komitesi (CERP),
 - Avrupa Kamu Posta İşletmecileri Birliği (POSTEUROP),
 - Uluslararası Paralı Posta Hizmetleri Komisyonu ve İşleri (ICPFSB),
 - Avrupa Posta Bankaları ve Çek Merkezi Bilgisayar Şebekesi (EUROGIRO),
 - Bölgesel İşbirliği Modelleri ve Posta İşbirliği Projesi (EUROMED)
- gibi uluslararası kuruluşlarının daimi üyesidir.

Tablo3: Yıllar itibariyle Kabul Edilen Gönderi Adetleri (Bin Adet)

Gönderi Türü	2008	Artış %'si	2009	Artış %'si	2010	Artış %'si	2011	Artış %'si	2012	Artış %'si
1- MEKTUP POSTASI GÖNDERİLERİ	1.178.506	6	1.087.395	-8	1.031.855	-5	1.008.786	-2	1.018.926	1
Kayıtsız ve Kayıtlı Mektuplar	1.045.150	7	949.544	-9	895.136	-6	853.052	-5	843.776	-1
Posta Kartları	6.914	-4	7.548	9	8.350	11	8.077	-3	6.969	-14
Tebrik Kartları	10.156	-37	8.860	-13	8.932	1	7.134	-20	5.750	-19
Basılmış Kağıtlar	56.051	10	55.381	-1	51.777	-7	70.757	37	71.649	1
Gazeteler	8.275	7	6.984	-16	7.439	7	10.179	37	11.570	14
Küçük Paketler	545	-12	540	-1	455	-16	305	-33	194	-36
Ücretsiz Posta Gönderileri	762	-4	852	12	1.275	50	6.536	413	14.005	114
Körlere Özgü Yazılar	33	11	49	48	57	16	51	-11	62	22
Tebliğ Kağıtları	50.607	12	57.624	14	58.421	1	52.680	-10	64.941	23
Değer Konulmuş Mektuplar	13	-14	13	0	13	0	15	15	10	-33
2- TELGRAF	1.061	-19	1.143	8	973	-15	727	-25	846	16
3- TELE POST	1.503	-6	1.531	2	1.640	7	1.546	-6	1.699	10
GENEL TOPLAM	1.181.070	6	1.090.069	-8	1.034.469	-5	1.011.059	-2	1.021.471	1

(2012 Yılı PTT Sektör Raporu)

Tablo 4: 2008-2012 Yılları İtibariyle Kabul edilen (Yurtiçi+Yurtdışı) Posta Gönderileri (Bin Adet)

Gönderi Türü	2008	Artış %'si	2009	Artış %'si	2010	Artış %'si	2011	Artış %'si	2012	Artış %'si
1- Yurtiçi Gönderiler	13.471	21	24.015	78	28.506	19	35.644	25	39.327	10
2-Y.Dışı Koli/APG	191	22	197	3	209	6	232	11	222	-4
Genel Toplam	13.662	21	24.212	77	28.715	19	35.876	25	39.549	10

(2012 Yılı PTT Sektör Raporu)

3.4. AB'ye Katılım Sürecinin Etkileri

6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu ile yeniden yapılandırılan Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi, halen faaliyet ve hizmetlerini bu Kanun hükümleri uyarınca yerine getirmektedir.

5584 sayılı Posta Kanunu'nun yürürlük tarihi eski olmakla birlikte bugüne dek düzenleme alanındaki ihtiyaçlara cevap verir nitelikte olmaya devam etmiştir. Ancak gerek ulusal olarak gerekse uluslararası antlaşma ve düzenlemelerde gözlenen değişim, kurumsal ve bireysel boyutlarda yaşanmıştır. Ekonomilerdeki serbestleşme ve rekabet üstünlüğü ülke ve blokları yeni hizmet ve teknoloji üretmeye zorlamıştır(PTT,2012).

Değişen insan ihtiyaçları, gelişen ekonomi, küreselleşme sonucunda insanların istek ve ihtiyaçlarına cevap vermek, piyasada barınmak ve kar etmek amacıyla posta hizmetleri sektöründe de bir takım reformlar yapılmıştır.

Posta Kanununda evrensel posta hizmetine ilişkin açık bir tanım bulunmamakla birlikte, yurtiçi ve yurtdışı posta hizmetlerini belirlenmiş ilke ve kurallarla ülke genelinde bütün yerleşim birimlerinde, her iş gününde, herkese eşit ücretle sunan PTT, fiili olarak evrensel hizmet sağlayıcısı konumunda faaliyet göstermiştir.

AB üyesi ülkelerde, posta hizmetlerinde düzenleyici kurum ve işletmeci için ayrı bir birim bulunmaktadır. Türkiye’de ise ayrı bir birim bulunmamakta, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı’nın ilgili Kamu İktidasi kuruluşu olan PTT; 5584 sayılı Posta Kanunu ve Ana Statüsü uyarınca posta sektöründe mevzuat düzenleme ve işletme unsurlarını bir arada yürütmekteydi.

Ülke genelinde posta hizmetlerinin kaliteli, sürekli, tüm kullanıcılar için karşılanabilir bir ücretle, etkin, rekabete dayalı esaslar çerçevesinde sunulmasını sağlamak üzere posta sektörünün serbestleştirilerek mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaflığı sağlanmış bir sektör oluşturulması bu sektörde düzenleme ve denetimin gerçekleştirilmesi ile Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketinin kuruluşu, yapılanması, faaliyet konuları ve hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esasların düzenlenmesi amacıyla hazırlanan “Posta Hizmetleri Kanunu Tasarısı” taslağı yasalaşma sürecinin tamamlanmasını teminen 28/05/2012 tarih ve 1812 sayılı yazı ekinde Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığına, Bakanlık tarafından Başbakanlığa sunulmuş ve Başbakanlık tarafından TBMM’ne sevk edilmiş olup, 09/05/2013 tarihinde TBMM Genel Kurulunda görüşülerek kabul edilmiştir. 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu 23/05/2013 tarihli ve 28655 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir(PTT,2012)

4.BÖLÜM

POSTA VE TELGRAF TEŞKİLATI AŞ'NİN KURULUŞU VE POSTA HİZMETLERİNİN SERBESTLEŞMESİNİN GEREKLERİ

4.1. PTT'nin AŞ' ye Dönüştürülmesi

09/05/2013 Tarih ve 6475 Sayılı Posta Hizmetleri Kanunu'yla PTT AŞ kurulmuştur.

4.1.1. PTT AŞ Kuruluşu

Posta Hizmetleri Kanununu madde 1'de belirtildiği üzere kanunun amacı; ülke genelinde posta hizmetlerinin kaliteli, sürekli, tüm kullanıcılar için karşılanabilir bir ücretle, etkin, rekabete dayalı esaslar çerçevesinde sunulmasını sağlamak üzere posta sektörünün serbestleştirilerek mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaflığı sağlanmış bir sektör oluşturulması ve bu sektörde düzenleme ve denetimin gerçekleştirilmesi ile Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketinin kuruluşu, yapılanması, faaliyet konuları ve hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Bu kanunun 2. Maddesi uyarınca; posta gönderilerinin kabulü, toplanması, işlenmesi, sevki, dağıtımı ve teslimine ilişkin işlem ve hizmetlerin sunulması, yetkilendirme, tarife ilkeleri ve hizmet şartlarının tespit edilmesi, sektörde düzenleme ve denetimin gerçekleştirilmesi, bunlara ilişkin yaptırımların belirlenmesi ile Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketinin kuruluşu, yapılanması, faaliyet konuları ve hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esasları kapsar.

PTT faaliyetlerini 2 Mart 1950 tarih ve 5584 sayılı Kuruluş Kanunu çerçevesinde yerine getirmekteyken, 5584 sayılı Posta Kanununa göre, "açık ve kapalı mektuplar" ile "üzerlerinde haberleşme mahiyetinde yazı bulunan kartlar" posta tekeli kabul edilmiş ve tekel hizmetinin görülmesi görevi PTT'ye verilmiştir. Oldukça eski olan bu kanun; kullanıcıların istek ve ihtiyaçlarının değişmesi, teknolojinin gelişmesiyle yetersiz kalması ve bir takım reformlara ihtiyaç duymasıyla PTT AŞ(6102 sayılı Kanun

ve özel hukuk hükümlerine tabi) kurulmuş ve hizmetlerini şirket olarak sağlamaya devam etmiştir.

PTT'nin sermayesinin tamamı Hazine'ye aittir. Hazine Müsteşarlığının mülkiyet hakkı ile kâr payı hakkı saklı kalmak üzere ve kamunun pay sahipliğinden kaynaklanan bütün mali hakları Hazine Müsteşarlığında kalmak kaydıyla Hazine Müsteşarlığının PTT'deki pay sahipliğine dayanan oy, yönetim, temsil, denetim gibi hak ve yetkileri Bakanlık tarafından kullanılır. Bu hak ve yetkilerin kullanımına ilişkin her türlü mali ve hukuki sorumluluk Ulaştırma Bakanlığına aittir(6475 Sayılı PHK Mad:21/2).

Türkiye'de posta hizmeti sağlayıcısı olan PTT AŞ, evrensel hizmet yükümlüğünü yerine getirmek suretiyle kullanıcılara kaliteli, hızlı, güvenli, karşılanabilir fiyattan hizmet sunmak amacıyla kurulmuştur.

4.1.2. PTT AŞ 'nin Görevleri

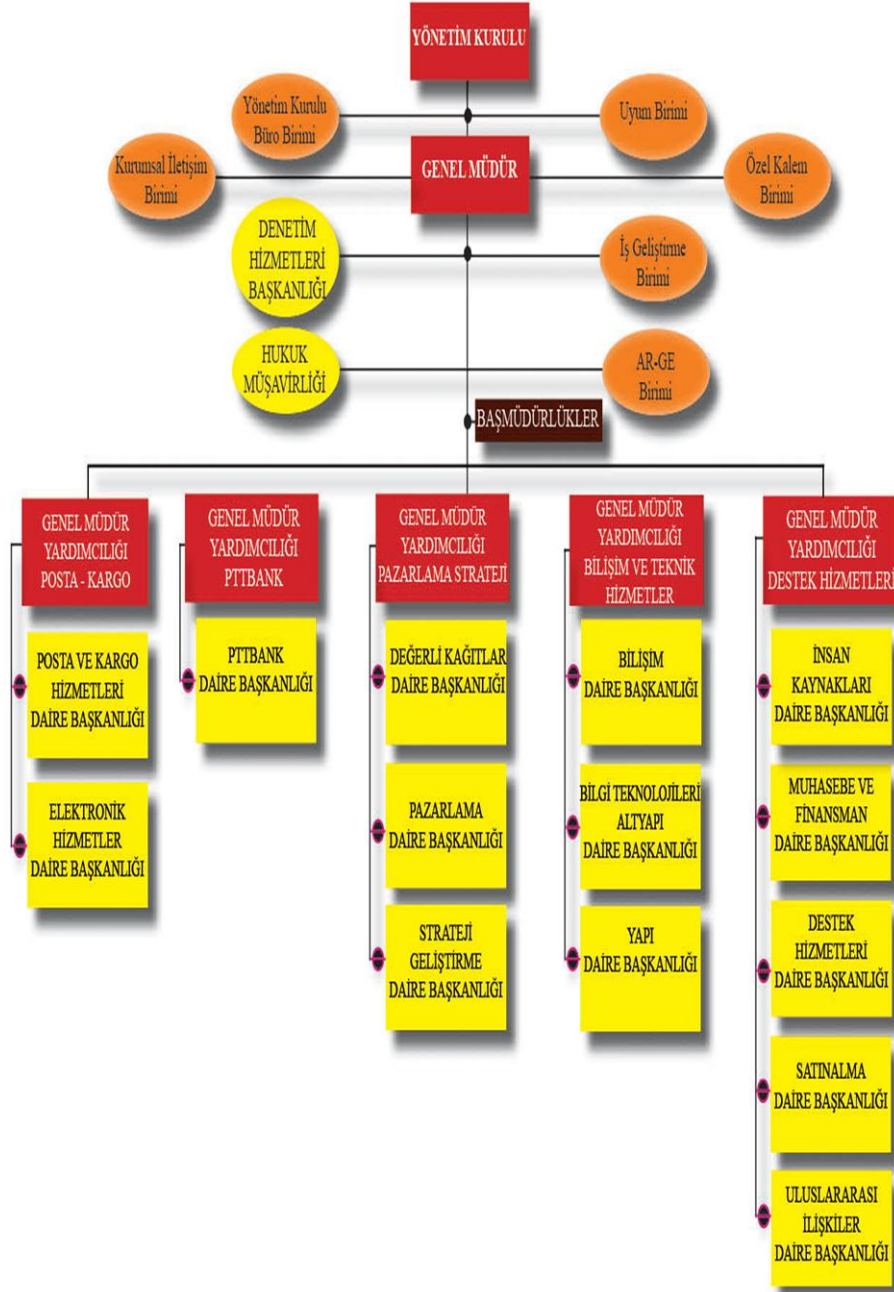
Yurtdışı ve yurtdışı açık ve kapalı mektuplar, kartlar, gazeteler, dergiler, kitaplar, her türlü basılmış kağıtlar, küçük paketler ve değer konulmuş mektuplar, kargo/kurye, yurtdışı koli ve APG ile tebliğ kağıtlarını kabul etmek, taşımak ve dağıtmak, posta ve telgraf havaleleri ile posta çeki işlemlerini yapmaktır. Bunların yanı sıra, Kuruluş ilgili Kanunda belirtilen telgraf hizmetleri kapsamında PTT İşyeri, Fonotel veya internet üzerinden kabul edilen telgrafları alıcılarına ulaştırmaktadır. PTT ayrıca; işyerlerinin açılması, kapatılması ve iş yeri değişikliklerini ilgili mevzuat çerçevesinde yürütmektedir.

PHK 21. madde uyarınca, PTT; yurt içinde ve yurt dışında her türlü taşımacılık hizmetlerini de içerecek şekilde posta, koli, kargo ve lojistik hizmetleri, pul basımı ve satımı, denetlemeye ilişkin hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'na tabi olmaksızın, anılan kanun kapsamında belirtilen faaliyet konuları ile ilgili olarak bankalarla yapacağı sözleşmeler doğrultusunda bankalara destek hizmeti, parasal posta hizmeti, ödeme hizmeti sunma, adres bilgi kayıt sistemi ve elektronik sertifika hizmet sağlayıcılığı, elektronik ortam dâhil her türlü tebligat ve telgraf hizmetine ilişkin faaliyetler ile esas sözleşmesinde belirlenen diğer faaliyetleri yürütür.

Ayrıca PTT, uluslararası birlik ve kuruluşların çalışmalarında, işletmeci olarak posta sektörünü temsil etmeye ve protokol yapmaya yetkilidir.

1840 yılından günümüze köklü bir geçmişe sahip PTT, 2012 yılsonu itibariyle posta, banka, lojistik alanlarında 1.090 merkez, 2.314 şube ve 1.097 acentelik olmak üzere toplam 4.501 işyeri hizmetine devam etmektedir. Kurumda taşeron firmalarda çalışanlarla birlikte Ocak 2013 itibarıyla toplam 38 bin 219 çalışan bulunmaktadır.

T.C.
POSTA VE TELGRAF TEŞKİLATI ANONİM ŞİRKETİ

Şekil 3: PTT AŞ Organizasyon Şeması (www.ptt.gov.tr)

4.1.3. PTT'nin Uluslararası Posta Sektörü İçindeki Yeri

Türk Posta İdaresi, 2007-2010 yılları arasında dünyanın en büyük ekonomileri arasında yer alan G-20 ülkeleri arasında, en hızlı gelişen evrensel hizmet sağlayıcısı olarak 1. sırada yer almıştır. PTT'yi sırasıyla Brezilya ve Meksika izlemiştir. PTT, genel olarak en iyi evrensel hizmet sağlayıcıları arasında ise 12. sıradadır.

Tablo-5: G 20 Ülkeleri arasında en iyi faaliyet gösteren Evrensel Hizmet Sağlayıcıları(UPU,2011).

Sıra	USP (Gelişme sıralaması)	Ülke	Posta İşyeri başına vatandaş sayısı	Çalışan başına mektup sayısı	Teslim elemanı başına koli sayısı	2010 yılı posta hizmet etkinl
1	USPS (14)	ABD	8,409	268,894	2,633	6,4
2	Japan Post (17)	Japonya	5,213	103,149	7,975	6,8
3	Australia Post (15)	Avustralya	5,573	166,776	6,633	6,3
4	Korea Post (6)	Kore	4,065	41,082	8,919	6,3
5	Deutsche Post (11)	Almanya	6,085	47,67	4,476	6,4
6	Royal Mail (16)	İngiltere	5,146	121,418	845	5,7
7	La Poste (12)	Fransa	3,638	67,868	1,184	6,6
8	Canada Post (13)	Kanada	1,516	33,42	1,184	6,4
9	Correios Brazil (2)	Brezilya	10,278	72,364	526	5,9
10	Russia Post (4)	Rusya	3,484	4,295	377	4,7
11	Poste Italiane (19)	İtalya	4,227	41,263	162	4,2
12	PTT (1)	Türkiye	20,375	37,384	230	5,4
13	Correo Argentina (5)	Arjantin	8,91	37,782	611	3,8
14	SP Mexicano (3)	Meksika	13,627	117,707	45	3
15	India Post (10)	Hindistan	7,651	15,956	438	5,2
16	Pos Indonesia (9)	Endonezy	11,836	18,679	2,747	3,9
17	South African PO	G. Afrika	19,871	33,42	1,184	3,1
18	Saudi Post (7)	.Arabistan	39,275	38,196	46	4,9

(PTT 2012 Sektör Raporu)

Tablo-6 : Mektup Sayısına Göre Karşılaştırmalı Durum

Ülkeler	Yurtiçi Mektup Postası Gönderisi	Yurtdışı Giden Mektup Postası Gönderisi	Yurtdışı Gelen Mektup Postası Gönderisi	Kişi Başına Düşen
ABD	158.213.000.000	771.900.000	480.000.000	620
Almanya	19.784.000.000	-	-	216
Fransa	14.900.000.000	-	-	447
İngiltere	18.074.291.171	486.678.000	266.091.000	297
İspanya	5.446.600.000	134.919.584	132.968.664	122
İsviçre	2.334.000.000	117.400.000	223.200.000	659
Polonya	822.176.000	27.763.198	61.740.200	62
Romanya	292.635.204	5.246.365	17.700.385	23
Yunanistan	446.505.500	39.799.000	37.377.000	56
Türkiye	993.646.636	15.139.016	130.788.577	14
Japonya	19.058.414.000	49.493.000	168.774.000	151

(PTT 2012 Sektör Raporu)

Tablo-7: Posta Gelirlerine Göre Karşılaştırmalı Durum

Ülkeler	Toplam Posta Geliri (SDR Milyon)	Toplam Posta Gideri (SDR Milyon)	Net Kar (SDR Milyon)
ABD	42.808	46.015	-3.300
Almanya	46.233	44.181	1.066
Fransa	17.978	17.414	393
İngiltere	7.295	6.836	402
İspanya	1.772	1.621	124
İsviçre	5.950	5.322	625
Polonya	1.152	1.133	23
Romanya	250	287	-35
Yunanistan	403	397	4
Türkiye	615	555	47
Japonya	14.790	14.978	-37

(PTT 2012 Sektör Raporu)

4.2. POSTA TEKELİ

4.2.1. PTT AŞ Posta Hizmetlerinde Tekel

Türkiye’de Mektup Postaları Yönetmeliği mad.5’e göre; Mektup postası gönderilerinden açık veya kapalı mektuplarla, üzerinde haberleşme niteliğinde yazılar bulunan posta kartlarının kabul, taşıma ve dağıtımını PTT'nin tekeli altındadır. Kapalı zarf ve kapalı ambalaj içindeki gönderilerin tümü mektup sayılır.

MADDE 6 – (1) Aşağıdaki hizmetler evrensel posta hizmet yükümlüsünün tekelindedir:

a) Temel ücret göz önünde bulundurularak Kurumun önerisi ve Bakanlığın teklifi ile Bakanlar Kurulu tarafından ağırlığı veya ücreti belirlenen yurt içi ve yurt dışı haberleşme gönderilerinin kabulü, toplanması, işlenmesi, sevki, dağıtımını ve teslimi.

b) 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun elektronik tebliğe ilişkin hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 7201 sayılı Kanun ve diğer kanunlar kapsamındaki elektronik ortam dâhil her türlü tebligatın kabulü, toplanması, işlenmesi, sevki, dağıtımını ve teslimi.

c) Barışta Türk Silahlı Kuvvetlerinin posta hizmetleri.

ç) Postada alınacak ücretleri gösteren posta pulları, kişisel pul, anma pulları, posta kartları ve ilk gün zarflarının bastırılıp satışa çıkarılması.

(2) Birinci fıkranın (a) bendine göre belirlenmiş olan ağırlık ve ücret limiti gönderi içerisindeki haberleşme mahiyetindeki maddeye ilişkindir. Reklam, tanıtım, broşür gibi maddelerin ilavesi suretiyle ağırlığın aşılması veya değişik promosyon ve iskonto usulleri uygulanarak ücret limitinin dışına çıkılması posta tekelinin ihlali sayılır.

(3) Posta tekelini ihlal edenler, bu ihlal kapsamındaki gönderiler için evrensel posta hizmet yükümlüsünce belirlenen posta ücretinin on katı tutarında meblağı evrensel posta hizmet yükümlüsüne tazminat olarak ödemekle yükümlüdür. Bu tazminat, evrensel posta hizmet yükümlüsüne irat kaydedilir. Bu kapsamda tespit edilen gönderiler, evrensel posta hizmet yükümlüsü tarafından gecikmeksizin alıcısına sevk edilir. Posta tekelini ihlali hakkındaki yaptırımlara ilişkin diğer mevzuat hükümleri saklıdır.

Posta gönderilerinde posta tekelinin uygulanması hususunda istisnalar bulunmaktadır.

4.2.2. Posta tekelı dışında kalan gönderiler

Aşağıda belirtilen gönderiler tekel kapsamı dışındadır:

- 1) Tertip, ambalaj, ağırlık veya boyut için öngörülen koşullara uymadığı için PTT tarafından kabul edilmeyecek olan,
- 2) Kabulü şarta bağlı bulunan,
- 3) Göndericinin kendi ihtiyaç vet işiyle ilgili olarak beraberinde taşıdığı veya bir adamıyla gönderdiği,
- 4) Kara, deniz ve hava taşıma idare veya kuruluşlarının kendi işleri hakkında vet kendi idare veya kuruluşları arasında kendi araç veya personeliyle taşıttığı,
- 5) Aynı ilçenin ve sınırları bir olan ilçelerin posta bulunmayan veya işlemeyen yerleri arasında gönderilen mektuplar ve kartlar tekel dışındadır. Ayrıca mektup postası gnderilerinden olan basılmış kağıtlar, krlere özgü yazılar ve küçük paketler de tekel dışındadır(Mektup Postaları Yönetmeliği mad.6).

PTT Aş mektup postasında tekel ayrıcalığına sahip olmakla beraber; APS, koli ve havale hizmetleri gibi rekabete açık piyasalarda da hizmet sunmaktadır. PTT rekabete açık faaliyetlerinden elde ettiği kar ile tekel hizmetleri desteklediği sürece, toplam refah üzerinde tahribat yaratmamakta, sadece kendi karından vazgeçmektedir. Ancak tersi olursa PTT tekel ayrıcalığına sahip olduğu, mektup postasından elde ettiği karları ile rekabete dayalı sektörlerde sunduğu hizmetlerin maliyetini desteklerse, bir taraftan rekabete aykırı davranarak hakim durumunu kötüye kullanmış olacak diğer taraftan da toplam sosyal refaha olumsuz etkide bulunacaktır(Emek,2007).

4.3. TÜRKİYE' DE POSTA HİZMETLERİNDE SERBESTLEŞME GEREKLERİ

Bugüne kadar posta hizmetlerinin devlet işletmeciliğinde yürütülmesinin iki temel nedenini evrensel hizmet zorunluluğu ve posta gönderilerinin güvenliği kaygısı oluşturmuştur. Tarihi süreç içerisinde, posta hizmetlerinde devlet işletmeciliğini savunmak için; askeri istihbarat bilgilerinin taşınması, sansür, ticari ve kişisel haberleşmenin desteklenmesi ve ulusal birlik gibi gerekçeler ileri sürülmüştür. Geçmişte sadece iki tür haberleşme aracı bulunuyordu: bunlardan birincisi yüz yüze konuşma, ikincisi de yazılı metinlerin nakliyesiydi. Teknolojide yaşanan hızlı gelişmeler alternatif haberleşme tekniklerini ortaya çıkararak, posta hizmetlerinde devlet işletmeciliğini savunan gerekçelerin çoğunu anlamsız kılmıştır(Sidak ve Spulber, 1995:80).

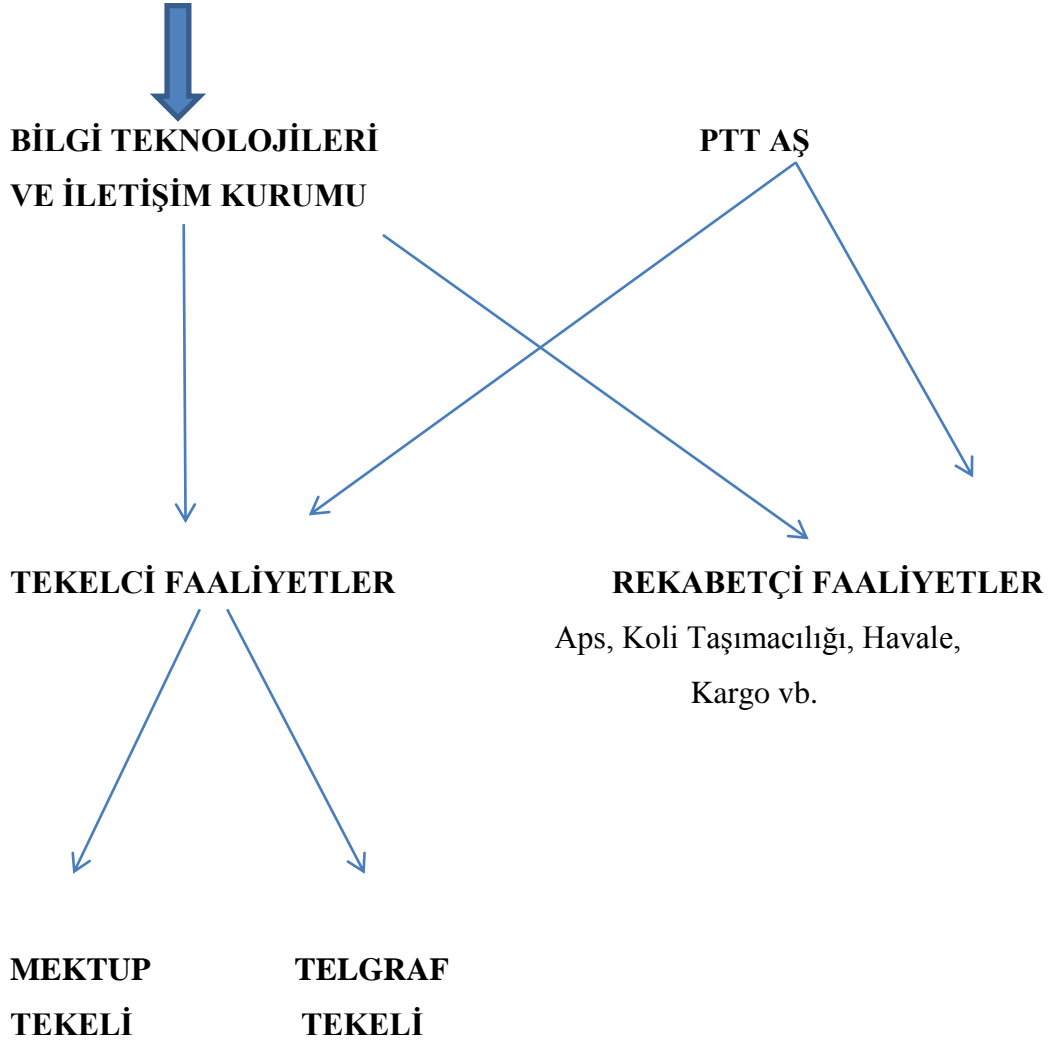
Günümüzde posta hizmetlerinde devlet işletmeciliği için öne sürülen iki gerekçe;

- Hizmetin evrensel olarak sunulması ve fiyatın ülke düzeyinde tek olması,
- Posta gönderisinde güvenliğin sağlanmasıdır.

Ancak, Sidak ve Spulber (1995) posta hizmetlerinde devlet işletmeciliğini sürdürmenin açıkça söylenmeyen bir başka önemli gerekçesinin ise, bu hizmetlerin istihdam yoğun sunulması gerekliliğinin olduğunu ileri sürmektedir.

Serbestleşmenin posta hizmetlerinin tamamına uygulanması gerekmemektedir. Maksimum ekonomik ve sosyal fayda için öncelikle PTT AŞ'nin tekeli ve rekabetçi hizmetleri birbirinden ayrıştırılmıştır.

Sektörde erişim düzenlemesi
ve güvenlik denetimi
yapmaktadır.

Şekil-4: PTT AŞ'nin Tekelci ve Rekabetçi Hizmetlerinin Ayrıştırılması

4.3.1. Posta Hizmetlerinde Düzenleyici Kurum BTK

Her bir altyapı hizmeti için olduğu gibi posta piyasalarında da düzenleyici kurum iktisadi ortamın bir parçası durumundadır. İdari ve mali açıdan bağımsız olması gereken bu kurum; posta piyasalarında da hakim durumun kötüye kullanılmasına karşı tüketiciyi korumalı; düzenlemeye tabi tekeli teşebbüslerin yeterli ve güvenli bir biçimde hizmet sunmalarını sağlamalı; doğal tekel hizmetinin erişim koşullarını düzenlerken arz darboğazı oluşmasına engel olmalı ve rekabetçi bileşenlerde rekabetin etkin işlemesine katkı sunmalı; ve tekelin müşterileri arasında makul olmayan bir ayırım yapmasına ve/ veya haksız çapraz sübvansiyon uygulamasına engel olmalıdır. Bu denli önemli işlev görmesi beklenen düzenleyici kurumun gerekli uzmanlık ve kapasiteye sahip olması, şeffaf çalışması ve çalışmalarını hakkında ex post hesap vermesi gerekmektedir(Emek,2007).

Ülkemizde PTT ve PTT dışındaki özel işletmecilerin faaliyet gösterirken uymaları gereken hukuki düzenlemeleri ve işletmecilerin bu düzenlemelere uygunluğunu denetleyecek ve gerektiğinde idari yaptırımlarda bulunacak bir yapının ve sektörü bütünüyle düzenleyecek ve eksiklikleri giderecek yasal bir çerçevenin oluşturulması kritik önemini korumaktadır(Gürbüz,2011).

BTK'nın 3 Haziran 2014 tarihinde, resmi gazetede yayınlanarak uygulamaya koyduğu Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Posta Sektöründe İdari Yaptırımlar Yönetmeliği'ne göre isteyen özel şirketler, yetki belgesini alarak posta hizmetleri sektöründe faaliyet sürdürebilecektir. Ülke genelinde posta hizmetlerinin kaliteli, sürekli, tüm kullanıcılar için karşılanabilir bir ücretle, etkin, rekabete dayalı esaslar çerçevesinde sunulmasını sağlamak amacıyla yetkilendirme yapılacaktır. Özel şirketlerin sektörde faaliyet gösterebilmesi veya bunun için gerekli altyapının kurulup

işletilebilmesi için Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından yetkilendirilmiş olması zorunlu hale getirildi. Bu kapsamda şirketlerin merkez birimi olması ve ayrıca ulusal düzeyde posta hizmeti sunmak isteyen şirketlerin, İçişleri Bakanlığınca belirlenmiş yedi coğrafi bölgede ve her bir bölgede en az üç ilde olmak üzere asgari birer şube açmak veya acentelik vermek suretiyle örgütlenmelerini tamamlamış olmaları gerekiyor.

İl veya iller bazında posta hizmeti sunmak isteyen şirketlerin ise söz konusu il veya illerde asgari birer şube açmak veya acentelik vermek suretiyle örgütlenmelerini tamamlamış olmak şartı bulunuyor.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun vereceği yetki belgeleri için ulusal 100 bin TL, İstanbul için 20 bin TL, İstanbul dışındaki büyükşehirler için 10 bin ve büyükşehir olmayan iller için 5 bin TL ücret alınacaktır. Yetki Belgesi ücretleri, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere yeniden belirlenecek ve yetki belgelerinin süresi 15 yıl olarak uygulanacaktır.

Posta sektöründe faaliyet göstermek isteyen şirketlerin 1 Eylül 2014 tarihine kadar BTK'ya başvurarak yetki belgesini alması gerekiyor. Bu tarihten sonra yetki belgesi almayanların faaliyetine izin verilmeyecektir.

4.3.2. Rekabet

Serbest rekabet, hizmet çeşitliliğinin yanında, rekabet ortamındaki firmaları, tüketicilere aynı hizmeti daha ucuza sunmak için verimli olmaya zorlamaktadır. Çok hızlı gelişen posta hizmetleri sektörü, yeni yatırımcılar, yeni işletmeciler, yani yeni girişimciler için cazip fırsatlar yaratmakta, mevcut işletmecilerin de dinamik bir yapıya sahip olmalarını gerektirmektedir. Yeni teknolojilerin sunduğu hizmetler çok geniş bir kullanıcı kesiminin ihtiyacını karşılayacak çeşitlilikte ortaya çıkmaktadır. Posta

hizmetleri, sadece bu sektör için değil, diğer birçok endüstri girişiminin yürütülmesi için önemli bir altyapı ve kaçınılmaz bir destekleyici hizmet olarak görülmektedir. Bu kapsamda rekabetle birlikte firma bazındaki verimlilik tüm sektöre ve dolayısıyla ekonominin geneline yayılacaktır. Bilindiği gibi, posta hizmetlerinin ekonomi içerisindeki payı son yıllarda önemli oranda artmıştır. Bunun yanında, rekabetçi ortamda hizmet kalitesinde önemli bir iyileşmenin gerçekleşmesi de söz konusudur.

Türkiye’ de posta hizmetlerinde serbestleşme süreci başlamış olmakla beraber, henüz tam serbestleşmeden bahsetmek mümkün değildir.

Posta hizmetleri sektörü tam olarak rekabete açılmasa da düzenleyici ve denetleyici kurum olarak BTK’nın uygulamaya koyduğu bu yönetmelikle piyasaya yeni firmaların girmesiyle rekabet yolu açılmıştır. PTT AŞ’nin tebigat ve haberleşme niteliğindeki gönderileri hariç diğer hizmetleri serbestleşerek rekabete açılmıştır.

4.3.3.Serbest Rekabet ortamının avantajları

4.3.3.1. İstihdam

Gerekli yasal düzenlemelerin yapılması ve serbestleşmenin yaşanması ile birlikte Türkiye’de posta hizmetleri alanında yaratılacak istihdamın bugünkü sayısı ile 34 bin değil, Fransa’da olduğu gibi 300 binin üzerinde olacağı hesaplanmaktadır. Tabi ki bu düzeyde yaratılacak bir istihdam yapısı kargo/kurye firmalarının yapıları gereği sadece belli ve gelişmiş bölgelere ait olmayıp tüm ülke genelinde yaygın olacaktır.

Serbest rekabet ortamı sağlanamaz ise işletmeler küçülme tehlikesi bulunmaktadır. Bununla birlikte hizmet noktalarında da daralma olacak, erişimleri azalacak vatandaşlarımızın kaliteli hizmete ekonomik olarak ulaşma ve tercih hakkı ellerinden alınmış olacaktır.

4.3.3.2. Yatırım

Ülkemizde, 30 yıllık genç bir sektör olan kargo, kurye ve dağıtım hizmetleri reel sektörün vazgeçilmez çözüm ortağı haline gelmiştir. Hızla gelişen e-ticaret ile birlikte sektörde seri bir büyüme trendi yakalamıştır.

Posta hizmetleri alanında ‘devlet tekeli’ anlayışının hakim olmasının reel sektörün gelişmesine engel oluşturmaktadır. Serbestleşme ile sektörün 10 kat büyüyeceği dikkat çekmektedir.

Büyümenin engellemesinin en doğal sonucu ise ülke ekonomisine sağlanacak katma değer azalması olarak ortaya çıkacaktır.

4.3.4. Posta Sektörü’nde Serbest Rekabetin Türkiye’ye Sunduğu Fırsatlar

- Doğu ve Batı arasındaki stratejik konum,
- Büyük ticaret hacmi ve pazar büyüklüğünün artış trendi,
- Türkiye ekonomisinin dünyanın 17, AB’nin 5. büyük ekonomisini oluşturması,
- Türkiye’nin gelişen bir ülke olması sebebiyle yeni iş ve katma değerli hizmet çeşitliliği yaratılması,
- Yabancı sermaye girişi önünde engel bulunmaması,
- Özel işletmecilerin posta pazarında dünya standartlarında faaliyet vermeleri ve önemli bir hizmet kapasitesine ulaşmış olmaları,
- Kamu/Özel sektörün yaygın bir dağıtım/toplama şebekesine sahip olmaları,
- Dünyada meydana gelen serbestleşme hareketlerine olan olumlu yaklaşım,
- Bilgi teknolojilerinin hizmet sunumuna kolaylıkla adapte edilebilmesi (www.karid.org.tr).

SONUÇ

Bu çalışmamda posta hizmetleri sektörünün ekonomik ve sosyal açıdan önemi, ülkelerin gelişmişlik düzeyi, hizmet anlayışı ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak bu sektörde yapılan yenilikler anlatılmıştır. Türkiye’de posta hizmetlerinin mevcut durumu, yapılan ve yapılması planlanan reformlar, AB’nin bu yöndeki etkisi de göz önünde bulundurularak serbetleşme eğilimleri, PTT’nin şirketleşmesi ve BTK’ nın düzenleyici ve denetleyici kurum olarak posta hizmetleri sektörünün rekabete açılması süreci anlatılmaya çalışılmıştır.

Posta hizmetleri, haberleşmenin vazgeçilmez aracı olup ekonomik ve sosyal faaliyetler için çok büyük önem taşımaktadır. Tüketici haklarının son derece gelişmiş olduğu günümüz dünyasında tüketiciler hak ve isteklerini daha fazla dile getirmektedir. Diğer taraftan, dünya genelinde ekonomik gelişmelere bağlı olarak yaşanan rekabet teşebbüsleri rakiplerinden daha etkin hizmet sağlamaya teşvik etmektedir. Faks, teleks, e-posta gibi yeni yazılı haberleşme araçları posta sektöründe istihdam ile ekonomik ve sosyal bütünlüğün geleceği adına endişelere yol açmaktadır. Günümüzde teknolojik gelişmelere bağlı olarak, devletlerin bu sektörde reform yapması zorunlu hale gelmiştir. Posta sektörü topluma sunduğu haberleşme hizmeti neticesinde yaşam kalitesi ve sosyal birlikteliğe önemli ölçüde katkıda bulunduğundan, bu hizmetleri modernize etmek ve geliştirmek aynı zamanda kamu yararına da sahiptir. Birçok ülke posta hizmetleri sektörünü günümüz şartlarına göre geliştirmiş, hizmet kalitesini arttırmış ve evrensel hizmet yükümlülüğüyle reformlar yaparak posta hizmetlerini serbestleştirme yoluna gitmişlerdir. AB direktifler yayınlamış ve posta hizmetlerinde reformları desteklemiştir.

PTT faaliyetlerini 2 Mart 1950 tarih ve 5584 sayılı Kuruluş Kanunu çerçevesinde yerine getirmekteydi. Bu kanun eski olmakla birlikte, gelişen teknolojiyle tüketicilerin istek ve ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kalmıştır. Türkiyede posta hizmetlerinde reform süreci; ülke genelinde posta hizmetlerinin kaliteli, sürekli, tüm kullanıcılar için karşılanabilir bir ücretle, etkin, rekabete dayalı esaslar çerçevesinde sunulmasını sağlamak üzere posta sektörünün serbestleştirilerek mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaflığı sağlanmış bir sektör oluşturulması ve bu sektörde düzenleme ve denetimin gerçekleştirilmesi ile Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketinin kurulmasıyla başlamıştır. 09 Mayıs 2013 tarihinde kabul edilen 6475 sayılı Posta

Hizmetleri Kanunu posta sektöründe yapılacak reformlarının önünü açmıştır. PTT yeniden yapılandırılmış ve en önemli adım olan yasal reform gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin kendine özgü coğrafik, ekonomik ve sosyal özellikleri dikkate alınarak AB üyesi ülkelerdeki mevcut piyasayı Türkiye'de aynen oluşturmaya çalışmak sorunlar doğurabilir. Posta Direktiflerinin uygulanması için tekelin kaldırılması ve serbest piyasanın oluşturulmasına yönelik düzenlemeler, evrensel hizmetin devamlılığı açısından sorunlar yaratmayacak şekilde olmalıdır.

Posta Hizmetleri sektörü tam olarak rekabete açılmasa da düzenleyeci ve denetleyici kurum olarak BTK'nın uygulamaya koyduğu yönetmelikle piyasaya yeni firmaların girmesiyle tebigat ve haberleşme niteliğindeki gönderileri hariç diğer hizmetleri serbestleşerek rekabet yolu açılmıştır. PTT'nin faaliyetlerinin rekabete dayalı piyasa koşullarında yeniden yapılandırılması sektörde etkinliğin artmasına yardımcı olacaktır. Etkinlik artışı sonucunda bir taraftan posta hizmetlerinde kalite ve çeşitlilik artacak diğer taraftan da maliyet [yani rekabetçi piyasa koşulları altında belirlenen posta hizmetinin fiyatı] düşecektir. Türkiye'de posta sektörü, tekelci ve rekabetçi Hizmetlerini birbirinden ayırarak serbestleşme yoluna gitmelidir.

Kaynakça

- ACCENTURE (2008), "Postal Universal Obligation, International Comparison, International Postal Liberalization Comparative Study of US and Key Countries"
- AKTAN, C.C.DİLEYİCİ, D. (2005).Genel Olarak Altyapı Hizmetleri, Altyapı Ekonomisi- Altyapı Hizmetlerinde Serbestleşme ve Özelleştirme. Ankara
- AKILLIOĞLU, E.(2005). Avrupa Toplulukları Kamu Hizmeti Yükümlülükleri ile Genel Ekonomik Yarar Hizmetleri Kavramları Üzerine Notlar. Ankara.
- ARDIYOK, Ş.(2002).Doğal Tekeller ve Düzenleyici Kurumlar, Türkiye İçin Düzenleyici Kurum Modeli. Ankara: Rekabet Kurumu Lisansüstü Tez Serisi No:9
- ATİYAS, İ.(1999). Ne İçin ve Nasıl Regülasyon, Devletin Düzenleyici Görevleri Konferansı.
- ARIÖZ, A. (2005).Telekominikasyon Sektöründe Serbestleşme Süreci.Ankara
- AYGÜN, E.(2008).Posta Hizmetlerinde Serbestleşme Süreci ve Rekabet Hukuku Uygulamaları Ankara:Rekabet Kurumu
- ÇAKAL, R.(1996). Doğal Tekellerde Özelleştirme ve Regülasyon. Ankara: DPT Uzmanlık tezi.
- ÇETİN,V.R.(2007).Posta Hizmetlerinin Serbestleştirilmesi ve Regülasyonu:Türkiye Posta Sektörü Reformu İçin Bir Öneri. Ankara.
- DÜZENLİ,Ş.(2004). Görsel İletişim Aracı Olan Pulun Tarihi Gelişimi ve Grafik Ürün Olarak Önemi.Sivas:CÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 190.
- EMEK, U.(2003).Posta Hizmetlerinin Serbestleştirilmesi-Özelleştirme,Rekabet ve Regülasyon.Ankara:DPT
- EMEK, U. Posta Hizmetlerinde Özelleştirme,Regülasyon ve Rekabet. Ankara: Rekabet Dergisi.
- GÜRBÜZ, S.(2011).Posta Hizmetlerinde Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne Uyum Süreci.Ankara.
- KABASAKAL, A.(2008).Evrensel Hizmet Yükümlülüğünün Uygulanması ve Türk Demiryolu Sektörü. Ankara:Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi.
- KİBAR, Y. Ş. CANTEKİNLER, M.,ULAŞANOĞLU, M. (2011). Posta Sektörünün Düzenlenmesi. Ankara: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Sektörel Araştırma ve Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
- SIDAK, J. G. ve D. F. SPULBER (1996), Protecting Competition from the Postal Monopoly, Washington, D.C. AEI Pres.
- SOLAK, A. O. (2012). Evrensel Hizmetlerin Sunulduğu Piyasalarda Serbestleşme ve Özelleştirme:Ekonomik Etkinlik Açısından Bir Değerlendirme.Ankara: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.

TANRIKURT, A. (1984). *Türkiye’de Posta ve Telgraf ve Telefon Tarihi ve Teskilat ve Mevzuatı*. Ankara: Ethem Matbaacılık.

ULUTAŞ, M. *Telekom, Rekabet, Tekel*. Ankara: DTP

OECD. (1999). *Promoting Competition in Postal Services*.

ÖVGÜN, B. () *Kitlerde Son Halka Kamu Sermayeli Şirket Yasa Taslağı*. A.Ü. Siyasal Bilgiler Fak.

PTT Genel Müdürlüğü (2013). *Şeflik Görevde Yükselme Eğitimi Ders Notları*. Ankara.

PTT Genel Müdürlüğü (2013). *Memur Görevde Yükselme Eğitimi Ders Notları*. Ankara

YAZICI, K. (2010) *Sosyal Bilgilerde Posta Pullarının Eğitici Bir Araç Olarak Kullanılması TSA / Yıl: 14, S: 1, Nisan*

Green Paper on the Development of the Single Market for Postal Services, (1992) UPU

T.C. Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü (PTT), (2011a) *Dünyada ve Türkiye’de Posta Hizmetlerine İlişkin Sektör Raporu 2010*, Ankara: PTT

T.C. Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü (PTT), (2013a) *Dünyada ve Türkiye’de Posta Hizmetlerine İlişkin Sektör Raporu 2012*, Ankara: PTT

T.C. Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü (PTT), (2011b) *Faaliyet Raporu 2010*, Ankara: PTT.

2013, *Bilgi ve İletişim Teknolojileri Özel İhtisas Komisyonu: Posta Hizmetleri Alt Komisyon Raporu*. Ankara: DPT

Kanun, Tebliğ ve Yönetmelikler

Directive 97/67/EC of the European Parliament and of Council of 15 December 1997 on Common Rules for the Development of the Internal Market of Community Postal Services and Improvement of Quality Of Service’

The Postal Accountability and Enhancement Act of 2006, Sec.101. Puplic Law 109-4

09/05/2013 Tarih, 6475 Sayılı Posta Hizmetleri Kanunu

03/06/2013 Tarih Bilgi Teknolojileri İletişim Kurumu Posta Sektöründe İdari yaptırımlar Yönetmeliği

Mektup Postaları Yönetmeliği

Elektronik Kaynaklar

http://undp.un.org.tr/unic_tur/kisa_upu.htm (04.04.2014)

<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:1998:015:0014:0025:EN:PDF>
(06.04.2014)

http://www.ec.europa.eu/internal_market/post/legislation_en.htm.(10.05.2014)

European Commission, the European Union Single Market, Postal Services, EU Postal Legislation, http://ec.europa.eu/internal_market/post/legislation_en.htm(10.05.2014)

http://www.ptt.gov.tr/index.snet?wapp=organizationShema_tr&open=1(01.05.2014)

www.emo.org.tr.(06.04.2014)

www.karid.org.tr(01.06.2014)

www.memurlarnet.com(04.06.2014)

www.ptt.gov.tr(09.03.2014)

EKLER

EK-1

KANUN

POSTA HİZMETLERİ KANUNU

Kanun No. 6475

Kabul Tarihi: 9/5/2013

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Kanunun amacı; ülke genelinde posta hizmetlerinin kaliteli, sürekli, tüm kullanıcılar için karşılanabilir bir ücretle, etkin, rekabete dayalı esaslar çerçevesinde sunulmasını sağlamak üzere posta sektörünün serbestleştirilerek mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaflığı sağlanmış bir sektör oluşturulması ve bu sektörde düzenleme ve denetimin gerçekleştirilmesi ile Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketinin kuruluşu, yapılanması, faaliyet konuları ve hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Kanun; posta gönderilerinin kabulü, toplanması, işlenmesi, sevki, dağıtımı ve teslimine ilişkin işlem ve hizmetlerin sunulması, yetkilendirme, tarife ilkeleri ve hizmet şartlarının tespit edilmesi, sektörde düzenleme ve denetimin gerçekleştirilmesi, bunlara ilişkin yaptırımların belirlenmesi ile Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketinin kuruluşu, yapılanması, faaliyet konuları ve hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esasları kapsar.

Tanımlar

MADDE 3 – (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Adres bilgi kayıt sistemi: 25/4/2006 tarihli ve 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu ve ilgili mevzuatı saklı kalmak kaydıyla, gerçek kişilerin rızası alınarak gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşlarına ait fiziki ve elektronik adreslerin, reklam ve tanıtım amacıyla PTT hizmetlerinden yararlananlara ücret karşılığı kullanılmasına yönelik olarak oluşturulan PTT'ye ait veri tabanını,

b) Bakan: Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı,

c) Bakanlık: Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı,

ç) Basılmış kâğıt: Herhangi bir kâğıt, karton veya başka bir madde üzerine el, makine veya fotoğraf gibi baskı tekniği kullanılarak hazırlanan her türlü gazete, dergi, kitap, süreli veya süresiz birbirinin aynı olan yayın, broşür, katalog, fotoğraf, fotoğraf kapsayan albüm, gravür, plan, harita gibi yazı, resim veya şekil taşıyan adresli veya adresiz, kişisel haberleşme niteliği bulunmayan gönderiyi,

d) Değer konulmuş veya sigortalı gönderi: Kaybı, çalınması veya hasara uğraması hâlinde gönderici tarafından kabulde beyan edilen değere kadar tazminat istenebilen gönderiyi,

e) Değerli kâğıt: PTT'ce kullanılan ve bir değer ifade eden her türlü pul ve filatelik malzemeyi,

f) Etkin piyasa gücü: Hizmet sağlayıcısının, ilgili pazarda, tek başına ya da diğer hizmet sağlayıcılarla birlikte, rakiplerinden ve kullanıcılarından fark edilir bir şekilde bağımsız olarak hareket edebilmesine imkân sağlayan ekonomik gücü,

g) Evrensel posta hizmeti: Belirlenmiş ilke ve kurallar çerçevesinde, bir posta hizmetinin coğrafi alan farkı gözetilmeksizin ülke sınırları içerisinde tüm kullanıcılar için karşılanabilir ücretlerle kesintisiz olarak sağlanmasını,

ğ) Evrensel posta hizmet sağlayıcısı: Evrensel posta hizmetini yetki belgesi uyarınca yürütmekle yetkili kılınan hizmet sağlayıcısını,

h) Evrensel posta hizmet yükümlüsü: Evrensel posta hizmetini görev sözleşmesi uyarınca sağlamakla yükümlü kılınan hizmet sağlayıcısını,

ı) Görev sözleşmesi: PTT'nin posta hizmetlerini sunmak üzere hak ve yükümlülüklerini belirleyen sözleşmeyi,

i) Görme engellilere özgü yazı: İster kişisel haberleşme, ister genel nitelikte yazılar şeklinde olsun, görme engellilere özgü işaretleri taşıyan maddeler veya seslendirilmiş kayıtları ihtiva eden gönderiyi,

j) Haberleşme gönderisi: Kitap, katalog, gazete ve süreli yayınlar hariç herhangi bir fiziksel araç üzerine yazılan veya elektronik ileti şeklinde hazırlanan, gönderici tarafından gönderi üzerinde belirtilen adrese sevk ve teslim edilmesi gereken telgraf da dâhil her türlü gönderiyi,

k) Havale: Göndericinin PTT iş yerlerine veya cihazlarına yatırdığı ya da yurt dışından gönderdiği paranın alıcı olarak gösterdiği kişiye ödenmesi, bir posta çeki hesabına işlenmesi veya posta çeki hesap sahibinin hesabındaki paradan belirttiği kadarının alıcı olarak gösterdiği bir üçüncü kişiye veya kendisine ödenmesi yönünde PTT'yi muhatap olarak verdiği emri,

l) Hizmet sağlayıcısı: PTT'yi ve bu Kanun hükümlerine göre posta sektöründe faaliyet göstermek üzere yetkilendirilmiş 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 124 üncü maddesinin ikinci fıkrasında sayılan sermaye şirketlerini,

m) İlgili pazar: Ülkenin tümünde veya bir bölümünde sunulmakta olan belirli bir posta hizmeti ve onunla yüksek derecede ikame edilebilen diğer posta hizmetlerinden oluşan pazarı,

n) Kayıtlı gönderi: Kabulünden teslimine kadar kayda tabi tutulan gönderiyi,

o) Kullanıcı: Hizmet sağlayıcıları tarafından verilen hizmetlerden gönderici veya alıcı olarak faydalanan gerçek veya tüzel kişiyi,

ö) Kurul: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurulunu,

p) Kurum: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunu,

r) Net satış: Hizmet sağlayıcısının belirli bir dönemde posta hizmetlerinden elde ettiği gelirlerden, yapılan indirimler ve iadeler düşüldükten sonra mali müşavir veya vergi dairesi onaylı gelir tablosundaki satışlar başlığında ayrıntılı olarak belirtilen, hesap ayırıştırması yapılamadığı durumda gelir tablosundaki net satışlar başlığı altında belirtilen tutarı,

s) Özel hizmet: Müşteri talepleri doğrultusunda ek olarak verilen hizmetleri,

ş) Parasal posta hizmeti: Yurt dışı ve yurt içi havale, posta çeki, yapılacak anlaşmalar kapsamında vergi dâhil her türlü tahsilat ve ödeme, bilet ve her türlü ticari ürünün fiziki ve elektronik ortamda satışı, döviz alım ve satım işlemleri yapmayı ve Hazine bonusu, tahvil, hisse senedi ve değerli kâğıtların alım satımlarına, sigortacılık işlemlerine ve her türlü şans oyunlarına aracılık etmeyi,

t) Posta çeki işlemleri: PTT iş yerlerinde veya elektronik ileti şeklinde çek hesabı açtıran kişilerce bir miktar paranın hesabına borç kaydı suretiyle kendisine veya üçüncü bir kişiye ödenmesi ya da üçüncü kişinin hesabına alacak kaydedilmesi hususunda PTT tarafından belirlenen yöntemlerle gerçekleştirilen işlemleri,

u) Posta gönderisi: Göndericinin bizzat kendisi veya talimatıyla, üzerinde belirtilen yer ve adrese, gönderi türüne ve özel hizmetine göre teslim edilen haberleşme gönderileri ile kitap, katalog, gazete ve süreli yayınları, görme engellilere özgü yazıları, ticari değeri olsun veya olmasın eşya içeren en fazla beş kilogram ağırlığa veya elli desimetreküp hacme sahip posta maddesi ile posta kolisi veya kargosunu,

ü) Posta kolisi veya kargosu: Hizmet sağlayıcısı aracılığıyla yollanan ve kapsamında haberleşme niteliği taşıyan yazılar bulunmayan en fazla otuz kilogram ağırlığa veya üç yüz desimetreküp hacme sahip her türlü maddeyi,

v) Posta sektörü: Hizmet sağlayıcılarından oluşan sektörü,

y) PTT: Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketini,

z) PTT acenteliği: PTT tarafından faaliyet konuları ile ilgili, sınırları özel hukuk hükümlerine göre belirlenen sözleşmelere dayanılarak gerçek ya da tüzel kişilere hizmet gördürülen PTT iş yerlerini,

aa) PTT iş yeri: Acentelikler de dâhil PTT tarafından faaliyetlerini yürütmek amacıyla kurulan birimi,

bb) Tarife: Hizmet sağlayıcılarının, posta hizmetinin sunulması karşılığında kullanıcılardan veya diğer hizmet sağlayıcılarından farklı adlar altında alabilecekleri ücretleri gösteren listeyi,

cc) Tebligat: 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu ile diğer kanunlara göre tebliğ için posta veya elektronik posta yoluyla iletilen gönderiyi,

çç) Telgraf: Elektronik haberleşme şebekeleri üzerinden cihazlar aracılığıyla iletilen yazılı metni,

dd) Temel ücret: Kurul tarafından belirlenen yurt içi en düşük ağırlıktaki haberleşme gönderisinin ücretini,

ee) Yetki belgesi: Posta hizmetlerinin tamamının veya bir kısmının sunulması veya yürütülmesi için gerekli olan altyapının sağlanması ve işletilmesine yetki tanıyan, posta hizmetlerine özel, belirli hak ve yükümlülükleri içeren ve Kurul tarafından belirlenen bedel karşılığında verilen belgeyi,

ff) Yönetim Kurulu: PTT Yönetim Kurulunu,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kurumun Posta Sektörüne İlişkin Görev ve Yetkileri

Görev ve yetkiler

MADDE 4 – (1) Kurumun posta sektörüne ilişkin görev ve yetkileri şunlardır:

a) Bakanlıkça belirlenecek politika ve stratejilere uygun olarak kullanıcılara, güvenilir, kesintisiz ve karşılabilir bir ücretle posta hizmetleri verilmesini teminen gerekli düzenlemeleri yapmak

b) Yetki belgelerinin kapsamı, süresi ve şekli ile ücretlerini belirlemek, yetki belgesi vermek, onaylamak, uygulamayı denetlemek, bu hususta gereken iş ve işlemleri yürütmek ve mevzuatta öngörülen tedbirleri almak

c) Tarifelerin onaylanması, izlenmesi ve denetlenmesine ilişkin yöntemler ile tarifelerin alt ve üst sınırları ile bunların uygulama usul ve esaslarını belirlemek

ç) Posta hizmetlerinde millî güvenlik, kamu düzeni ve genel sağlığın korunmasını teminen ilgili idari birimlerle iş birliği yaparak gerekli tedbirleri almak, posta yoluyla gönderilmesi yasak maddeler ile kabulü şarta bağlı gönderiler için düzenlemeler yapmak

d) Eşitlik, şeffaflık ve posta tekeli dışındaki alanda rekabetin sağlanması amacıyla hizmet sağlayıcılarının

belirlenmiş ilke ve kurallara uymalarını sağlamak, faaliyetlerinin yetkilendirme hüküm ve şartlarına uygunluğu ile işletme ve muhasebe kayıtlarını denetlemek veya denetletmek

e) Yönetmeliklere, yetki belgesi hüküm ve şartlarına, görev sözleşmesine, Kurul kararlarına ve tarifelere aykırı davranıldığı durumlarda idari para cezası vermek, yetki belgelerini belirli süreyle geri almak veya iptal etmek

f) Hizmet sağlayıcıları ile kullanıcıları ilgilendiren ve gizliliği bulunmayan Kurul kararlarını, Kurul tarafından belirlenen usullere göre kamuoyuna duyurmak

g) Kurumun görev alanı kapsamında hizmet sağlayıcıları arasında ortaya çıkan ve Kuruma intikal eden ihtilafların çözümüne ilişkin gerektiğinde uzlaştırma prosedürünü işletmek, uzlaşma sağlanamadığı takdirde ilgili taraflar arasında aksi kararlaştırılıncaya kadar geçerli olmak üzere gerekli kararları almak

ğ) Posta sektöründeki gelişmeleri takip etmek, bu sektörün gelişimini teşvik etmek amacıyla gerekli araştırmaları yapmak veya yaptırmak, bu konularda ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği hâlinde çalışmak ve raporlar hazırlamak

h) Uluslararası kurum ve kuruluşların sektöre ilişkin düzenleme ve uygulamalarını takip etmek, değerlendirmek ve gerekli kararları almak

ı) Kullanıcıların şikayetlerini değerlendirmek ve gereken tedbirleri almak

i) Görevlerini yerine getirirken, gerekli gördüğü her türlü bilgi ve belgeyi, kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerden istemek veya yerinde inceleme yapmak

j) Posta sektörü ile ilgili denetleme, inceleme ve soruşturma işlemlerini yürütmek ve yetkisi dâhilindeki yaptırımları uygulamak

k) Evrensel posta hizmetinin belirlenen ulusal veya uluslararası standartlara uygun olarak yürütülmesine ilişkin faaliyetleri izlemek, denetlemek ve gerekli tedbirleri almak

l) Posta sektöründe rekabeti tesis etmeye ve korumaya, rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı uygulamaların giderilmesine yönelik düzenlemeleri yapmak

m) Posta sektöründe ortaya çıkan rekabet ihlallerini denetlemek, yaptırım uygulamak, mevzuatta öngörülen hâllerde posta sektöründe rekabet ihlallerine ilişkin konularda gerektiğinde Rekabet Kurumundan görüş almak

n) Posta sektöründe kullanıcı menfaatlerinin korunmasına yönelik gerekli her türlü düzenlemeleri yapmak

o) Yetki belgesi sahiplerinin sahip olması gereken mali ve mesleki yeterlik şartları ile bu hizmet için kurulması gereken asgari altyapıyı belirlemek

ö) Bu Kanun ile verilen görev ve yetkilere ilişkin yönetmelik, tebliğ ve diğer hukuki düzenlemeleri yapmak ve gerekli görülen kararları almak

(2) Kurum, uzmanlık veya özel ve teknik bilgi gerektiren iş ve işlemlerini, ihtiyaç duyulması hâlinde başka kurum ve kuruluşlar eliyle ya da hizmet satın almak suretiyle yaptırabilir.

(3) Kurum gerektiğinde diğer kamu kurum ve kuruluşlarından denetim konusunda uzman personel talep edebilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Posta Hizmetleri

Posta hizmetleri

MADDE 5 – (1) Posta gönderilerinin kabulü, toplanması, işlenmesi, sevki, dağıtımı ve teslimini kapsayan posta hizmetleri, bu Kanun hükümlerine göre faaliyet gösteren hizmet sağlayıcıları tarafından yerine getirilir.

Posta tekeli

MADDE 6 – (1) Aşağıdaki hizmetler evrensel posta hizmet yükümlüsünün tekelindedir:

a) Temel ücret göz önünde bulundurularak Kurumun önerisi ve Bakanlığın teklifi ile Bakanlar Kurulu tarafından ağırlığı veya ücreti belirlenen yurt içi ve yurt dışı haberleşme gönderilerinin kabulü, toplanması, işlenmesi, sevki, dağıtımı ve teslimi.

b) 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun elektronik tebliğe ilişkin hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 7201 sayılı Kanun ve diğer kanunlar kapsamındaki elektronik ortam dâhil her türlü tebligatın kabulü, toplanması, işlenmesi, sevki, dağıtımı ve teslimi.

c) Barışta Türk Silahlı Kuvvetlerinin posta hizmetleri.

ç) Postada alınacak ücretleri gösteren posta pulları, kişisel pul, anma pulları, posta kartları ve ilk gün zarflarının bastırılıp satışa çıkarılması.

(2) Birinci fıkranın (a) bendine göre belirlenmiş olan ağırlık ve ücret limiti gönderi içerisindeki haberleşme mahiyetindeki maddeye ilişkindir. Reklam, tanıtım, broşür gibi maddelerin ilavesi suretiyle ağırlığın aşılması veya değişik promosyon ve iskonto usulleri uygulanarak ücret limitinin dışına çıkılması posta tekelinin ihlali sayılır.

(3) Posta tekelini ihlal edenler, bu ihlal kapsamındaki gönderiler için evrensel posta hizmet yükümlüsünce belirlenen posta ücretinin on katı tutarında meblağı evrensel posta hizmet yükümlüsüne tazminat olarak ödemekle yükümlüdür. Bu tazminat, evrensel posta hizmet yükümlüsüne irat kaydedilir. Bu kapsamda tespit edilen gönderiler, evrensel posta hizmet yükümlüsü tarafından gecikmeksizin alıcısına sevk edilir. Posta tekeli ihlali hakkındaki yaptırımlara ilişkin diğer mevzuat hükümleri saklıdır.

Posta hizmetlerinin gizliliği ve güvenliği

MADDE 7 – (1) Hizmet sağlayıcıları ile posta hizmetlerinde çalışanlar veya herhangi bir şekilde posta hizmetleri ile ilgili bilgiye sahip olanların, bu bilgileri ve posta hizmetleri ile ilgili ilişkileri açığa vurmaları, gönderileri açmaları, içlerinde ne olduğunu araştırmaları, üçüncü kişilere bilgi vermeleri veya herhangi birinin bunları yapmasına neden olmaları, gönderileri zapt veya yok etmeleri yasaktır.

(2) Hizmet sağlayıcıları, yürüttüğü hizmetlerle ilgili olarak gerekli güvenlik önlemlerini almakla yükümlüdür.

(3) Posta gönderileri, kanunla yetkili kılınan merciler dışındaki kişilerce alıkonulamaz, açılmaz ve içeriği araştırılmaz.

Yanlışlıkların düzeltilmesi

MADDE 8 – (1) Hizmet sağlayıcıları tarafından posta hizmetleri karşılığında kullanıcılardan alınan ücret ve her türlü tahsilat ile hesaplarda yanlışlık yapıldığının tespit edilmesi hâlinde eksik alınan paralar tahsil edilir veya fazla alınan paralar iade edilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Yetkilendirme

Posta hizmetleri için yetkilendirilme

MADDE 9 – (1) Posta hizmeti verilebilmesi veya bunun için gerekli altyapının kurulup işletilebilmesi için Kurum tarafından bu hususta yetkilendirilmiş olmak gerekir.

(2) Yetkilendirme, yetki belgesi verilmesi yoluyla yapılır. Yetki belgesi almak isteyen şirketler faaliyete başlamadan önce Kurum düzenlemeleri çerçevesinde Kuruma başvuruda bulunur.

(3) PTT, bu Kanun çerçevesinde yurt içi ve yurt dışında posta hizmetlerini yürütmeye ve gerekli altyapıyı kurmaya yetkilidir. PTT'nin söz konusu yetkiye ilişkin hak ve yükümlülükleri Kurum ile imzalanacak görev sözleşmesi ile belirlenir. Bu sözleşme damga vergisi ve harçtan müstesnadır.

(4) Yetki belgesinin ücreti, kapsamı, süresi ve şekli ile yetki belgesi sahiplerinin sahip olması gereken mali ve mesleki yeterlik şartları, bu hizmet için kurulması gereken asgari altyapıya ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından yürürlüğe konulan yönetmelikle belirlenir.

(5) Yetki belgesi, sahipleri dışında kullanılamaz. Ancak, yetki belgesi Kurumun onayı ile yetki belgesi alma şartlarını haiz olanlara devredilebilir.

(6) Kurum, yetkilendirme taleplerini, gerekli şartların sağlanamaması nedeniyle veya millî güvenlik, kamu düzeni ve genel sağlık gerekçeleri ile reddedebilir.

(7) Yetki belgesi, hizmet sağlayıcısının faaliyetlerinin mevzuata aykırı olması durumunda Kurum tarafından belirlenen usul ve esaslara göre iptal edilebilir.

(8) Kurum, millî güvenlik, kamu düzeni ve genel sağlık gerekçelerinden kaynaklanan sebeplerin tespiti hâlinde, şirketlerin posta sektöründe faaliyete geçmelerini veya posta hizmeti sağlamalarını engelleyebilir.

(9) Posta sektöründe hizmetin belirlenen ilke ve kurallar dâhilinde verilememesinden kaynaklanan zarar ve hasarın kimin tarafından ve ne şekilde karşılanacağı hususu yetki belgesinde ve görev sözleşmesinde belirtilir.

(10) Hizmet sağlayıcılarınca bu Kanun kapsamında Kurumdan alınan yetki belgesi, 26/9/2011 tarihli ve 655 sayılı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 10/7/2003 tarihli ve 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu, 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanunu ile 6102 sayılı Kanun ve ilgili diğer mevzuat kapsamında alınması gereken yetki belgelerinin alınması zorunluluğunu ortadan kaldırmaz.

Yetkilendirme ücretinin tahsili

MADDE 10 – (1) Kurum tarafından belirlenen yetkilendirme ücretleri, evrensel posta hizmeti payı saklı kalmak kaydıyla, genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere Bakanlık merkez muhasebe birimine yatırılır. Zamanında ödenmeyen yetkilendirme ücretleri, Kurumun bildiri üzerine, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uyarınca ilgili vergi dairesince tahsil olunur.

İdari ücretler

MADDE 11 – (1) Kurum; pazar analizi, posta sektörüne ilişkin düzenlemelerin hazırlanması ve uygulanması, hizmet sağlayıcıların denetlenmesi, piyasanın kontrolü, uluslararası iş birliği, uyumlaştırma ve standardizasyon çalışmaları ve diğer faaliyetleri ile her türlü idari giderlerinden kaynaklanan masraflara katkı amacıyla hizmet sağlayıcılarının bir önceki yıl net satışlarının binde 5'ini geçmemek üzere, uluslararası yükümlülükler de dikkate alınarak hizmet sağlayıcılarından idari ücret alır. Buna ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından belirlenir.

(2) Tespit edilen usul ve esaslar çerçevesinde belirlenen sürede idari ücretlerin hizmet sağlayıcılar tarafından ödenmemesi hâlinde 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesinde belirlenen usule göre hesaplanan gecikme zammı oranı kadar faiz uygulanır. Hizmet sağlayıcılarından alınacak idari ücretlerden süresinde ödenmeyenler, Kurumun bildiri üzerine 6183 sayılı Kanun hükümleri uyarınca ilgili vergi dairesi tarafından tahsil edilir ve Kuruma gelir kaydedilir.

(3) Kurum, idari maliyeti ve toplanan idari ücreti gösteren yıllık rapor yayımlar.

Hizmet sağlayıcılarının yükümlülükleri

MADDE 12 – (1) Hizmet sağlayıcılarının yükümlülükleri şunlardır:

- a) Teşkilat birimlerini, mevzuatın öngördüğü defter ve kayıtlarını denetime hazır bulundurmak, Kurum tarafından talep edildiğinde denetime açmak ve Kurumun faaliyetlerini yerine getirebilmesi için ihtiyaç duyacağı her türlü bilgi ve belgeyi zamanında Kuruma vermek
- b) Kişisel veri ve bilgilerin gizliliğinin korunması yükümlülüklerine uymak
- c) Yetki belgesine konu her hizmet için ayrı hesap ve kayıt tutmak
- ç) Sermaye şirketlerinin ortaklık yapılarında toplamda yüzde 10 veya daha fazla bir sermaye payı değişimi, halka açık şirketlerde ise doğrudan veya dolaylı yönetim hakimiyeti değişikliği, birleşmeleri veya herhangi bir tüzel kişinin katılımıyla genişlemesi, kontrolün değişmesi, satış, devir veya diğer düzenlemeler ile tüzel kişilik yapısında meydana gelen değişiklikler için Kurum onayı almak
- d) Can ve mal güvenliğini tehdit eden veya tehlike arz eden her türlü faaliyetin oluşumunun engellenmesi için gerekli tedbirleri almak ve alınan tedbirleri Kuruma bildirmek
- e) Bu Kanun hükümleri uyarınca posta sektöründe verimli, istikrarlı ve ekonomik bir sistem oluşturmak suretiyle posta gönderilerinin kabulü, toplanması, işlenmesi, sevki ve dağıtımını rekabet ortamına uygun olarak sağlamak
- f) Çevreye zarar vermemek için gerekli tedbirleri almak
- g) Millî güvenlik ile kamu düzeni gereklerine ve acil durum ihtiyaçlarına öncelik vermek
- ğ) Mevzuatın ve Kurul kararlarının gereklerini yerine getirmek

BEŞİNCİ BÖLÜM

Evrensel Posta Hizmeti Esasları

Evrensel posta hizmeti ilkeleri

MADDE 13 – (1) Evrensel posta hizmetinin gerçekleştirilmesi amacıyla yapılan düzenlemelerde aşağıdaki ilkeler göz önüne alınır:

- a) Posta hizmetinin etkin, verimli, kaliteli, süratli bir şekilde ve karşılanabilir bir ücretle ülkenin her yerinde sunulması
- b) Bakanlık tarafından istisna tutulan durumlar haricinde, herkesin evrensel posta hizmetlerinden yararlanmasının sağlanması ve posta hizmetinin haftada beş iş gününden az olmamak kaydıyla verilmesi
- c) Posta hizmetine ilişkin uluslararası sözleşmelerde belirtilen boyutlarda ve ağırlığı iki kilograma kadar olan posta gönderileri ile yirmi kilograma kadar olan posta koli veya kargolarının kabulü, toplanması, işlenmesi, sevki, dağıtımı ve tesliminin sağlanması
- ç) Kayıtlı ve değer konulmuş veya sigortalı gönderilere ilişkin hizmetlerin verilmesi
- d) Posta gönderilerinin kaybı, çalınması veya hasarı hâlinde sorumluluk üstlenilmesi
- e) Posta hizmetlerinin sunulmasında dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle herhangi bir ayırım yapılmaması
- f) Genel ahlak ve sağlık kurallarına uyulması ve millî güvenlik ile kamu düzeni gereklerine ve acil durum ihtiyaçlarına öncelik verilmesi
- g) Olağanüstü hâller haricinde hizmete ara verilmemesi ve hizmetin durdurulmaması
- ğ) Sosyal desteğe ihtiyacı olanların evrensel posta hizmetinden yararlanabilmesine yönelik tedbirlerin alınması

Evrensel posta hizmetinin kapsamı

MADDE 14 – (1) Evrensel posta hizmeti;

- a) İki kilograma kadar olan posta gönderilerinin,
- b) Yirmi kilograma kadar olan posta koli veya kargolarının,
- c) Basılmış kâğıtların,
- ç) Görme engellilere özgü yazıların,
- kabulü, toplanması, işlenmesi, sevki, dağıtımı ve teslimini kapsar.

(2) Evrensel posta hizmetinin kapsamı; ülkenin coğrafi, sosyal, kültürel, ekonomik, ticari şartları göz önünde bulundurularak Kurumun görüşlerini alarak Bakanlıkça yapılacak teklif üzerine Bakanlar Kurulunca yeniden belirlenebilir.

(3) Görme engellilere özgü yazı içeren gönderiler, özel hizmet ücretleri hariç, posta ücretinden muaftır.

Evrensel posta hizmeti gelirleri ve tahsili

MADDE 15 – (1) Evrensel posta hizmeti gelirleri ve tahsil esasları aşağıda belirtilmiştir:

a) Hizmet sağlayıcılarınca; cari yılda üçer aylık dönemlerde geçici kurumlar vergisi kapsamında vermiş oldukları beyanname ekinde yer alan ve gelir tablosunun net satışlar kısmında belirtilen tutardan şirketin posta hizmetlerinden elde ettiği net satış hasılatına isabet eden miktarın yüzde 2'si geçici kurumlar vergisi beyannamesinin verildiği ayı takip eden ayın sonuna kadar,

b) Kurumca, bu Kanun uyarınca posta hizmetlerine ilişkin verilen idari para cezalarının yüzde 20'si tahsil edildiği ayı takip eden ayın sonuna kadar,

Bakanlığa bildirilir. Bu meblağlar aynı süre içinde, Bakanlığın merkez muhasebe birimi hesabına aktarılır ve bütçeye evrensel posta hizmeti gelirleri adı altında gelir olarak kaydedilir. Ayrıca, Kurumca bu Kanun kapsamında

yapılan yetkilendirme nedeniyle merkez muhasebe birimi hesabına yatırılan yetkilendirme ücretinin yüzde 25'i yatırıldığı ayı takip eden ayın sonuna kadar bütçeye evrensel posta hizmeti gelirleri adı altında gelir olarak kaydedilir.

(2) Birinci fıkranın (a) bendinde belirtilen süre içinde ödenmeyen tutarlar, Bakanlığın ilgili vergi dairesine yapacağı başvuru üzerine, 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil edilir. Vergi dairelerince yapılan tahsilatlar ertesi ayın sonuna kadar Bakanlığın merkez muhasebe birimi hesabına aktarılır. Süresinde ödenmeyen katkı paylarına, 6183 sayılı Kanununun 51 inci maddesine göre gecikme zammı uygulanır.

(3) Bakanlar Kurulu, birinci fıkrada belirtilen oranları iki katına kadar artırmaya veya yarısına kadar indirmeye veya kanuni oranlarına getirmeye yetkilidir.

(4) Evrensel posta hizmet yükümlüsü ya da sağlayıcılarının evrensel hizmet sağlama yükümlülükleri nedeniyle ortaya çıkan evrensel posta hizmetinin net maliyeti ile bu kapsamda yapılacak diğer harcamaları karşılamak için Bakanlık bütçesinde her yıl evrensel posta hizmet gelirleri tahmini kadar ödenek öngörülür. Evrensel posta hizmetleri için ödenek ihtiyacı bu hizmet gelirleri tahmininden fazla olması hâlinde yeterli ödenek Bakanlık bütçesinde öngörülür. Bu amaçla konulan ödenek münhasıran, bu Kanunla Bakanlığa verilen görevlerin yerine getirilmesi için kullanılır.

(5) Evrensel posta hizmeti gelirlerinin tahsili ve giderlerin yapılmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlık ile Maliye Bakanlığının müştereken hazırlayacağı yönetmelikle belirlenir.

Evrensel posta hizmetinin net maliyeti ve bildirim

MADDE 16 – (1) Evrensel posta hizmetinin net maliyeti; evrensel posta hizmet yükümlüsü ya da sağlayıcısının, hizmetleri evrensel posta hizmeti kapsamında karşılamadığı zaman ile evrensel posta hizmet yükümlüsü ya da sağlayıcısı olarak karşıladığı zamanki net maliyetleri arasındaki fark esas alınarak hesaplanır. Ancak, evrensel posta hizmetinin net maliyetinin hesaplanmasında, hizmet sağlayıcılarının evrensel posta hizmet yükümlüsü ya da sağlayıcısı olması dolayısıyla elde edeceği diğer gelirler de göz önüne alınarak değerlendirme yapılır. Evrensel posta hizmet yükümlülüğünün getirdiği ilave maliyet yükünü ortaya çıkaran bu hesaplama net maliyetler üzerinden yapılır. Bu amaçla evrensel posta hizmet yükümlüsü tekele tabi ve tekel dışı gönderiler için ayrı hesap tutmak zorundadır.

(2) Evrensel posta hizmet yükümlüsü veya sağlayıcıları her yılın sonunda evrensel posta hizmeti kapsamındaki hizmetleri karşılamamanın net maliyetini Bakanlığa bildirir.

(3) Bakanlık, net maliyetin gerçekleşip gerçekleşmediğine dair evrensel posta hizmet yükümlüsünü ve evrensel posta hizmet sağlayıcısını denetler veya masrafları evrensel posta hizmeti gelirlerinden karşılanmak üzere bağımsız denetçiler tarafından denetlenmesini sağlar, evrensel posta hizmetinin net maliyetini onaylar ve gerçekleşen net maliyeti öder.

ALTINCI BÖLÜM

Tarifeler, Kullanıcıların Korunması ve Rekabetin Sağlanması

Tarifeler ve kullanıcıların korunması

MADDE 17 – (1) Tarifelerin uygulanması ve kullanıcıların korunmasına ilişkin usul ve esaslar şunlardır:

a) Hizmet sağlayıcısı, yetki belgesi çerçevesinde sunmaya yetkili olduğu hizmetler için tarife hazırlamak, kullanıcılar nezdinde tarifelere ilişkin hususların adil ve şeffaf olmasını sağlamak zorundadır.

b) Tarifeler, Kurum tarafından belirlenen alt ve üst sınırlar ile posta hizmetlerinin sunulmasında uygulanacak tarifelere ilişkin ilgili mevzuat ve 7/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla serbestçe belirlenir.

c) Tarifelerin, benzer konumdaki kullanıcılar arasında haklı nedenlerin varlığı dışında ayırım gözetilmeksizin düzenlenmesi, adil ve şeffaf olması, sunulan posta hizmetlerine ilişkin maliyetleri yansıtması, yıkıcı veya aşırı fiyatları da içerecek şekilde rekabetin engellenmesi, bozulması veya kısıtlanmasına neden olacak ücretleri ihtiva etmemesi, bir hizmetin maliyetinin diğer bir hizmetin ücreti yoluyla desteklenmesi veya karşılanmasına yol açacak şekilde belirlenmemesi esastır.

ç) Tarifelerin, teknolojik gelişmeyi ve yeni teknolojilerin karşılanabilir ücretlerle kullanılmasına olanak veren yatırımları teşvik edecek nitelikte olması esastır.

d) Kullanıcı menfaatlerinin gözetilmesi ve posta sektöründe rekabetin tesisi amacıyla Kurum tarafından etkin piyasa gücüne sahip hizmet sağlayıcılarına tarifelerin onaylanması, düzenlenmesi, izlenmesi ve denetlenmesine ilişkin yükümlülükler getirilebilir.

(2) Millî güvenlik ile kamu düzeni gereklerine ve acil durum ihtiyaçlarına ait düzenlemeler, ilgili bakanlıkların ihtiyaçları ve görüşleri dikkate alınarak Bakanlığın teklifi ve Bakanlar Kurulu kararıyla belirlenir.

(3) Tarifelerin onaylanması, uygulanması, bildirim, ilanı, izlenmesi ve denetlenmesi ile kullanıcıların korunmasına ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

Rekabetin sağlanması

MADDE 18 – (1) Kurum, 4054 sayılı Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla, posta sektöründe rekabete aykırı davranış ve uygulamaları resen veya şikâyet üzerine incelemeye, soruşturmaya ve rekabetin tesisine yönelik gerekli gördüğü tedbirleri almaya, görev alanına giren konularda bilgi ve belgelerin sağlanmasını talep etmeye yetkilidir.

(2) Rekabet Kurulu, posta sektörüne ilişkin olarak yapacağı inceleme ve tetkiklerde, birleşme ve devralmalara ilişkin olarak vereceği kararlar da dâhil olmak üzere posta sektörüne ilişkin olarak vereceği kararlarda, Kurumun görüşünü ve Kurumun yapmış olduğu düzenleyici işlemleri dikkate alır.

YEDİNCİ BÖLÜM

İdari Yaptırımlar ve Dava Hakkı

İdari yaptırımlar

MADDE 19 – (1) Kurum; mevzuata ve yetkilendirme şartlarına aykırılık hâlinde hizmet sağlayıcılarına bir önceki takvim yılındaki net satışlarının yüzde 3'üne kadar idari para cezası uygulamaya, millî güvenlik, kamu düzeni veya kamu hizmetinin gereği gibi yürütülmesi ve kanunlarla getirilen hükümlerin uygulanması amacıyla gerekli tedbirleri almaya, üç aydan az olmamak üzere altı aya kadar posta hizmeti faaliyetini durdurmaya veya yetkilendirmeyi iptal etmeye yetkilidir.

(2) Kurum, mevzuata ve yetkilendirme şartlarına aykırı davranan hizmet sağlayıcısının faaliyete yeni başlamış olması hâlinde bin liradan bir milyon liraya kadar idari para cezası ile bu Kanunda belirtilen diğer idari yaptırımları uygulamaya yetkilidir.

(3) Kabulü yasak olan maddeleri postayla gönderenler ile 7 nci madde hükümlerine aykırı hareket edenlere gönderi ücretinin beş yüz katı tutarında idari para cezası uygulanır.

(4) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 124 üncü ve 132 nci maddeleri kapsamına giren suçların hizmet sağlayıcılarının çalışanları ile işlenmesi hâlinde verilecek cezalar iki katına kadar artırılır.

(5) Yetki belgesi almaksızın posta hizmeti verenlerin tesisleri Kurumun talebi üzerine o yer mülki amirince kapatılarak faaliyetlerine son verilir.

(6) Yetki belgesi almaksızın posta hizmeti verenler hakkında bin günden on bin güne kadar adli para cezasına hükümlenir.

(7) Kurum tarafından yetki belgesi iptal edilen hizmet sağlayıcıları ve bu hizmet sağlayıcılarının hisselerinin en az yüzde 20'sine sahip ortakları ile tüzel kişiliği idareye yetkili kişilere ve bunlar tarafından kurulmuş şirketlere iptal sebepleri göz önünde bulundurularak üç yıla kadar yeniden yetki belgesi verilmez.

(8) Kurum tarafından verilen idari para cezaları hiçbir şekilde cezayı ödeyen hizmet sağlayıcısı tarafından hazırlanacak tarifelerde maliyet unsuru olarak yer alamaz.

(9) Kurum tarafından verilen idari para cezaları tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde Kuruma ödenir. Bu süre içinde ödenmeyen idari para cezaları, Kurumun bildirim üzerine ilgili vergi dairesince 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edilir. Tahsil edilen idari para cezalarının yüzde 20'si, 15 inci maddenin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca bütçeye evrensel posta hizmeti gelirleri adı altında gelir kaydedildikten sonra, kalan kısmın yüzde 50'si Kurum hesaplarına aktarılır, yüzde 50'si ise genel bütçeye gelir kaydedilir.

(10) Bu maddenin uygulanmasına ve bu Kanunda öngörülen yükümlülüklerin hizmet sağlayıcıları tarafından yerine getirilmemesi hâlinde uygulanacak idari para cezalarına ve diğer idari tedbirlere ilişkin hususlar Kurum tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

Dava hakkı

MADDE 20 – (1) Kurumun her türlü idari karar, eylem ve işlemleri ile idari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurum kararlarına karşı açılan her türlü dava öncelikli işlerden sayılır.

(2) Kurum tarafından açılacak davalarda teminat aranmaz.

İKİNCİ KISIM

Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi

BİRİNCİ BÖLÜM

Kuruluş, Faaliyet Konuları ve Nitelikleri

Kuruluş

MADDE 21 – (1) Bu Kanun ile kuruluş ve tescile ilişkin hükümleri hariç olmak üzere 6102 sayılı Kanun ve özel hukuk hükümlerine tabi Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi unvanı altında bir anonim şirket kurulmuştur.

(2) PTT'nin sermayesinin tamamı Hazineye aittir. Hazine Müsteşarlığının mülkiyet hakkı ile kâr payı hakkı saklı kalmak üzere ve kamunun pay sahipliğinden kaynaklanan bütün mali hakları Hazine Müsteşarlığında kalmak kaydıyla Hazine Müsteşarlığının PTT'deki pay sahipliğine dayanan oy, yönetim, temsil, denetim gibi hak ve yetkileri Bakanlık tarafından kullanılır. Bu hak ve yetkilerin kullanımına ilişkin her türlü mali ve hukuki sorumluluk Bakanlığa aittir.

(3) PTT, bu Kanun ve 6102 sayılı Kanunun bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerine göre Kalkınma Bakanlığının görüşü ve Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın uygun görüşü alınarak hazırlanan esas sözleşmesinin Genel Kurul tarafından onaylanmasını müteakip yapılacak tescil ve ilan ile faaliyete geçer. Esas sözleşmede yapılacak değişikliklerde Kalkınma Bakanlığının görüşü ve Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın uygun görüşü aranır. 6102 sayılı Kanunun aynı ve nakdî sermayesinin vaz'ına müteallik hükümleri ile 414 üncü madde hükmü PTT hakkında uygulanmaz.

(4) 16/7/1965 tarihli ve 697 sayılı Ulaştırma ve Haberleşme Hizmetlerinin Olağanüstü Hallerde ve Savaşta Ne

Suretle Yürütüleceğine Dair Kanun ile millî güvenlik ve kamu düzeni gerekleri ve sıkıyönetim ve seferberlik hâllerinde posta hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin özel kanunların hükümleri saklıdır.

Faaliyet konuları ve nitelikleri

MADDE 22 – (1) PTT; yurt içinde ve yurt dışında her türlü taşımacılık hizmetlerini de içerecek şekilde posta, koli, kargo ve lojistik hizmetleri, pul basımı ve satımı, denetlemeye ilişkin hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununa tabi olmaksızın, anılan Kanun kapsamında belirtilen faaliyet konuları ile ilgili olarak bankalarla yapacağı sözleşmeler doğrultusunda bankalara destek hizmeti, parasal posta hizmeti, ödeme hizmeti sunma, adres bilgi kayıt sistemi ve elektronik sertifika hizmet sağlayıcılığı, elektronik ortam dâhil her türlü tebligat ve telgraf hizmetine ilişkin faaliyetler ile esas sözleşmesinde belirlenen diğer faaliyetleri yürütür.

(2) PTT, 2/4/1987 tarihli ve 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun hükümlerine tabidir.

(3) PTT'nin teşkilatı, sermaye miktarı, hisseleri, hesapları ve kârın dağıtımına ilişkin esaslar esas sözleşmesinde gösterilir.

(4) PTT'nin yurt içinde ve yurt dışında şirket kurma veya kurulu bulunan şirketlere ortak olmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlar Kurulu tarafından belirlenir.

(5) PTT, uluslararası birlik ve kuruluşların çalışmalarında, işletmeci olarak posta sektörünü temsil etmeye ve protokol yapmaya yetkilidir.

İKİNCİ BÖLÜM

Teşkilatlanma

Teşkilat

MADDE 23 – (1) PTT'nin organları şunlardır:

- a) Genel Kurul
- b) Yönetim Kurulu
- c) Genel Müdürlük

Genel Kurul

MADDE 24 – (1) Genel Kurul; yıllık faaliyet raporu ile bilanço ve kâr zarar hesaplarını inceleyerek Yönetim Kurulunun ibrasını karara bağlar. Genel Kurul ayrıca, bu Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 6102 sayılı Kanun ve ilgili kanunlarda belirtilen görevleri yapar ve yetkileri kullanır.

Yönetim Kurulu

MADDE 25 – (1) Yönetim Kurulu, Genel Müdür dâhil beş üyeden oluşur. Dört üye Bakanın, bir üye Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın teklif ettiği adaylar arasından Genel Kurul tarafından atanır.

(2) Yönetim Kurulu üyeliklerine atanacakların 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda yer alan memur olarak atanacaklarda aranan nitelikleri haiz olması şarttır. Görev süresi sona eren üyeler tekrar atanabilir.

(3) Yönetim Kurulu karar organı olup, PTT'yi idare, ilzam ve idari ve adli merciler nezdinde temsil eder ve PTT'nin temsil ve idaresinden Genel Kurula karşı sorumludur. Yönetim Kurulu 6102 sayılı Kanun, esas sözleşme ve Genel Kurulca verilen yetkilerin yanı sıra aşağıdaki yetkileri kullanır ve görevleri yerine getirir:

- a) İş yerlerinde kabul edilen gönderilerin kabul ve teslim şartları ile türünü ve sınıfını belirlemek
- b) Sunulan tüm hizmetlerin ücretlerini ve ödeme esaslarını belirlemek
- c) Yurt içinde ve yurt dışında lüzum göreceği yerlerde iş yeri açılmasına, kapatılmasına ve faaliyet alanıyla ilgili uluslararası oluşumlara katılmaya karar vermek
- ç) Pul satıcılıkları ve acentelik hizmetlerinin karşılığında alınacak komisyon veya diğer ödemeleri belirlemek
- d) Posta pulları, posta kartları ile ilk ve özel gün zarfları bastırmaya ve satışa çıkarmaya karar vermek
- e) Faaliyet ve hizmet alanlarına ilişkin olarak gerçek ve tüzel kişilerle sözleşmeler imzalanması veya ortaklıklar kurulmasına, postaların ayırım ve dağıtım işleri için hizmet satın alınmasına karar vermek
- f) PTT'nin daha etkin ve verimli çalışması için personel ücreti ve diğer hususlarla ilgili performans kriterlerini belirlemek
- g) Genel Kurulun onayına sunulmak üzere, PTT'nin stratejik planına uygun olarak Kalkınma Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığının görüşünü alarak, PTT'nin mali ve mali olmayan performans hedeflerini hazırlamak ve Genel Kurul tarafından onaylanan işletme bütçesini Kalkınma Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığına iletmek
- ğ) Yurt içinde ve yurt dışında şirket kurulması veya kurulu bulunan şirketlere ortak olunması ve bu şirketlerin devrine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi hakkında Bakanlığa görüş bildirmek
- h) Faaliyetlerin etkin bir şekilde yürütülebilmesi için gerekli organizasyonu ve çalışma usullerini tespit etmek ve Genel Müdürlükçe hazırlanan yönetmelik ve yönergeleri onaylamak

(4) PTT Genel Müdürü ve Yönetim Kurulu üyelerine, her yıl Yüksek Planlama Kurulu tarafından PTT için belirlenen miktarı aşmayacak şekilde Genel Kurul tarafından tespit edilen miktarlarda aylık ücret ve diğer ödemeler yapılabilir. Genel Kurul, Yönetim Kurulu üyelerinin mali haklarını belirlerken performans hedefleri gerçekleştirmelerini

de dikkate alır. Yönetim Kurulu üyeliği görevi 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa göre zorunlu olarak sigortalı olmayı gerektirmez ve Yönetim Kurulu Başkan ve üyelerine bu fıkra gereğince ödenen ücretler sigorta primine esas kazanca dâhil edilmez.

(5) Yönetim Kurulu sınırlarını açıkça belirlemek şartıyla yetkilerinden bir kısmını Genel Müdüre devredebilir. Ancak, yetki devri Yönetim Kurulunun sorumluluğunu kaldırmaz.

(6) PTT Genel Müdürü ve Yönetim Kurulu üyelerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlardan dolayı yargılanmaları, ilgili Bakanın iznine bağlı olup, bu konuda 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

Genel Müdürlük

MADDE 26 – (1) Genel Müdürlük; Genel Müdür, genel müdür yardımcıları ve hizmet birimlerinden oluşur.

(2) Genel Müdürlüğün teşkilat yapısı ve hizmet birimleri esas sözleşmeyle düzenlenir.

(3) Genel Müdür, Genel Kurulca atanır.

(4) Genel Müdür, Yönetim Kurulunun devredilemeyeceğini belirterek verdiği yetkiler hariç, sınırlarını açıkça belirlemek şartıyla, yetkilerinden bir kısmını astlarına devredebilir. Ancak, yetki devri Genel Müdürün sorumluluğunu kaldırmaz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Personel Statüsü

Sözleşmeli personel

MADDE 27 – (1) PTT personeli, 657 sayılı Kanun ve diğer kanunların sözleşmeli personel hakkındaki hükümlerine tabi olmaksızın idari hizmet sözleşmesi ile istihdam edilir.

(2) Kamu Personel Seçme Sınavına katılanlar arasından seçilecek olan sözleşmeli personelin; işe alma, unvan, sayı, atama, görevlendirme, eğitim, terfi, görevde yükselme, disiplin, izin, görevden alma, sözleşmenin yenilenip yenilenmemesi veya sona erdirilmesine ilişkin hususlar Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe konulan yönetmelikle düzenlenir.

(3) Sözleşmeli personelin aylık ücret, ikramiye ve diğer mali ve sosyal hakları ile sözleşme esasları Yönetim Kurulunca belirlenir. Ancak, avukat vekâlet ücreti hariç, aylık ücret, her türlü sosyal yardım, zam, tazminat, ödenek ve diğer adlar altında yapılan bütün ödemelerin aylık ortalaması, Yüksek Planlama Kurulunca PTT için tespit edilen üst sınırı aşamaz.

(4) PTT lehine sonuçlanan dava ve icra takipleri nedeniyle hükme bağlanarak karşı taraftan tahsil olunan avukat vekâlet ücretlerinin dağıtılması 26/9/2011 tarihli ve 659 sayılı Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Kanun Hükümünde Kararname hükümlerine göre yapılır.

(5) Sözleşmeli personel, sosyal güvenlikleri bakımından 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi hükümlerine tabidir. Bu personele, 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrası kapsamında istihdam edilenlere ilişkin usul ve esaslar çerçevesinde iş sonu tazminatı ödenir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Ücretler, Sorumluluk ve Uygulama Alanı

Ücretler

MADDE 28 – (1) PTT'nin faaliyetlerine ilişkin ücretlerin tam ve peşin olarak alınması esastır. Ancak, Yönetim Kurulu gerekli gördüğü takdirde farklı ödeme esasları belirleyebilir.

Sorumluluk, başvuru hakkı ve zamanaşımı

MADDE 29 – (1) Hizmet akdiyle görev yapan işçiler hariç diğer PTT çalışanları ve acenteleri, PTT'nin paralarına ve para hükmündeki evrak ve senetlerine ve diğer mevcutlarına karşı işledikleri suçlar ile bilanço, tutanak, rapor ve benzeri her türlü belge ve defterleri üzerinde işledikleri suçlar ve ifa ettikleri görevlerinden doğan suçlardan dolayı kamu görevlisi gibi cezalandırılır.

(2) PTT hizmetleri ile ilgili olarak herhangi bir talepte bulunmak ve PTT'nin sorumlu olduğu hâllerde dava etme hakkı o hizmetten yararlanana aittir.

(3) PTT hizmetleri ile ilgili olarak talepte bulunma ve dava açma hakkı faaliyet konusu işlemin tesisi tarihinden itibaren bir yılın sonunda zamanaşımına uğrar. Bu süre, PTT'ye başvuru ile kesilir ve yapılan inceleme ve araştırmaların sonucunun ilgililere bildirildiği tarihte kesildiği yerden yeniden başlar. Bu süre yeni bir başvuru ile tekrar kesilmez.

(4) PTT anlaşmazlık konusu olmayan posta hizmetine ait evrakı iki yıl saklamak zorundadır. Ancak mahkemeye, icra dairesine ve kanunla yetkili kılınmış mercilere başvurulduğunun tebliğ edilmesi hâlinde, anlaşmazlık konusu evrak ihtilaf sonuçlanıncaya kadar saklanır.

(5) Mahkemeye, icraya ve kanunla yetkili kılınmış mercilere başvurulması hâlinde zamanaşımı süresi hariç genel hükümler uygulanır.

Uygulama alanı

MADDE 30 – (1) Uluslararası anlaşmalarda aksine bir hüküm bulunmadıkça bu Kanun hükümleri uluslararası

posta işlerinde de uygulanır.

ÜÇÜNCÜ KISIM Çeşitli Hükümler BİRİNCİ BÖLÜM

Değiştirilen ve Yürürlükten Kaldırılan Hükümler

Değiştirilen ve yürürlükten kaldırılan hükümler ile atflar

MADDE 31 – (1) 2/3/1950 tarihli ve 5584 sayılı Posta Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır. Diğer mevzuatta 5584 sayılı Kanuna yapılan atflar bu Kanuna yapılmış sayılır.

(2) 5/4/1983 tarihli ve 2813 sayılı Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun Kuruluşuna İlişkin Kanunun;

a) 8 inci maddesinin ikinci fıkrasına “mesleki ve elektronik haberleşme” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya posta hizmetleri” ibaresi eklenmiş, üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve yedinci fıkrasına “özellikle de herhangi bir telekomünikasyon şirketinde” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve PTT veya posta sektöründe faaliyet gösteren bir şirkette” ibaresi eklenmiştir.

“Kurul Başkanıyla, telsiz hizmetlerini temsil eden bir üye, telekomünikasyon hizmetlerini temsil eden bir üye ve posta hizmetlerini temsil eden bir üye Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanının göstereceği iki kat üye adayı arasından atanır.”

b) Eki (I) sayılı cetvele, ekli listede yer alan kadrolar ihdas edilerek eklenmiştir.

(3) 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye ekli listenin “B – Kamu İktisadi Kuruluşları (KİK)” bölümünde yer alan “Türkiye Cumhuriyeti Posta İşletmesi Genel Müdürlüğü (P.İ.)” ibaresi listeden çıkarılmıştır. Diğer mevzuatta mülga T.C. Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğüne yapılan atflar PTT’ye yapılmış sayılır.

(4) 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun geçici 4 üncü maddesinin beşinci fıkrasının ikinci cümlesine “Bu Kanunun 3 üncü maddesinin (g) bendinde yer alan parasal limit,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketinin anılan bent kapsamındaki mal ve hizmet alımları ile” ibaresi eklenmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM Geçici ve Son Hükümler

Yönetmelikler

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler, bir yıl içinde yürürlüğe konulur. Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler yürürlüğe konuluncaya kadar mevcut yönetmelikler ile diğer düzenlemelerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

Posta hizmetlerini temsil eden Kurul üyesinin atanması

GEÇİCİ MADDE 2 – (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki ay içinde 2813 sayılı Kanunun 8 inci maddesine göre posta hizmetlerini temsilen Kurula bir üye atanır. Kurulda telekomünikasyon hizmetlerini temsilen bulunan üyelerden görev süresi ilk sona eren üyenin görevi sona erinceye kadar, Kurul sekiz üye olarak çalışmaya devam eder. Kurulda telekomünikasyon hizmetlerini temsilen bulunan üyelerden görev süresi ilk sona eren üyenin yerine atama yapılmaz ve bu kadro başka bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.

Görev sözleşmesi

GEÇİCİ MADDE 3 – (1) Görev sözleşmesi bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki ay içinde düşüncesi alınmak üzere Danıştaya gönderilir. Danıştayan iki ay içinde düşüncesini bildirmesini müteakip, görev sözleşmesi PTT ile Kurum arasında imzalanarak yürürlüğe girer.

(2) Evrensel posta hizmet yükümlülüğü, görev sözleşmesi imzalanıncaya kadar, PTT tarafından yürütülür.

Devir

GEÇİCİ MADDE 4 – (1) Mülkiyeti mülga T.C. Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğüne ait taşınır ve taşınmazlar, her türlü araç, gereç, malzeme, yazılım ve donanımlar, her türlü sözleşmeler ve kredi anlaşmaları, her türlü fikrî ve sınai haklar ile sair hak, alacak ve borçları ile personeli, tescil ve ilanı müteakip PTT’ye devredilmiş sayılır. Devirle ilgili tereddütleri gidermeye Bakanlık yetkilidir.

(2) PTT’nin yeniden yapılanması ile ilgili veya bu madde kapsamında düzenlenecek kâğıtlar damga vergisinden, yapılacak işlemler harçlardan, bu Kanun çerçevesinde yapılacak taşınır ve taşınmaz intikalleri veraset ve intikal vergisinden müstesnadır.

(3) Mülga T.C. Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğünün leh ve aleyhine açılmış ve açılacak davalarda ve icra takiplerinde PTT taraf olarak kabul edilir.

Mevcut personel

GEÇİCİ MADDE 5 – (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte mülga T.C. Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğünde çalışan;

a) 657 sayılı Kanuna tabi memurların,

b) 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamein eki (I) sayılı cetvele tabi kadrolu personelin,

c) 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (II) sayılı cetvele tabi sözleşmeli personelin,
ç) İş sözleşmesi ile görev yapan işçilerin,
mevcut statüleri ile PTT'de istihdamlarına devam olunur.

(2) Birinci fıkrada belirtilen personelin; avukatlık vekâlet ücreti dâhil özlük ve mali hakları aynen korunur.

Personel statüsü değişikliği

GEÇİCİ MADDE 6 – (1) Mülga T.C. Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğünde 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine tabi olarak çalışan ve mevcut statülerinde PTT'de istihdamına devam olunan personel ile işçi statüsünde istihdam edilen personelden isteyenler Yönetim Kurulunca belirlenen esaslar çerçevesinde bu Kanunda tanımlanan sözleşmeli personel statüsüne geçirilebilir, geçmek istemeyenler ile geçmesi uygun görülmeyenlerin tabi olduğu mevzuatına göre istihdamına devam olunur.

(2) Geçici 5 inci maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri kapsamında çalışmakta iken birinci fıkrada kapsamında sözleşmeli personel statüsüne geçirilenlerden;

a) 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi uyarınca haklarında 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu hükümleri uygulananların sözleşmeli olarak atandıkları tarihten başlayarak otuz gün içinde 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre sigortalı olma talebinde bulunmamaları hâlinde, emekli kesenekleri kendilerince, kurum karşılıkları PTT tarafından karşılanmak suretiyle 5434 sayılı Kanun ile ilgileri devam ettirilir. Bu şekilde 5434 sayılı Kanunla ilgileri devam ettirilenlerin emeklilik hak ve yükümlülüklerinin tespitinde, önceden emeklilik hak ve yükümlülüklerine esas alınmakta olan kadro, görev veya pozisyonları aynı şekilde dikkate alınmaya devam olunur. Ayrıca, bu şekilde ilgi devamında geçen süreleri kıdem aylıklarının hesabında dikkate alınır ve bunların emeklilik keseneğine esas aylık kazanılmış hak aylık derece ve kademeleri de genel hükümler çerçevesinde yükseltilmeye ve ilerletilmeye devam olunur. 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi gereğince 5434 sayılı Kanuna göre emekli keseneği ve kurum karşılığı ödenenlerden 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre sigortalı olma talebinde bulunanların sigorta primleri ile sosyal güvenliğe ilişkin diğer hak ve yükümlülükleri ise 5510 sayılı Kanunun ilgili hükümlerine göre belirlenir ve geçici 5 inci maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri kapsamında geçmiş hizmet süreleri, iş sonu tazminatına hak kazanmada ve hesabında dikkate alınır.

b) 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra göreve başlayan ve aynı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılmak suretiyle sigorta primine esas kazançları aynı Kanunun 80 inci maddesine göre belirlenenler ise taleplerine bakılmaksızın 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır.

(3) İşçi statüsünde istihdam edilmekte iken bu madde kapsamında sözleşmeli personel statüsüne geçirilenlerin İş Kanununa tabi olarak geçirdikleri hizmet süreleri, yıllık izin sürelerinin tespitinde dikkate alınır. Bunların, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihteki yıl içinde hak kazandığı hâlde henüz kullanmadığı yıllık ücretli izin süresi ile bir önceki yılda yazılı olarak talepte bulunduğu hâlde kullanılmasına izin verilmeyen yıllık ücretli izin süreleri sözleşmeli personel statüsüne geçirildikten sonraki iki yıl içinde kullanılması kaydıyla saklı tutulur ve kendilerine kullanılmamış yıllık ücretli izin süreleri sebebiyle bir ücret ödenmez. Bu şekilde sözleşmeli personel statüsüne geçirilenlere iş mevzuatına göre herhangi bir tazminat ödenmez. Bu personelin önceden kıdem tazminatı ödenmiş süreleri hariç, kıdem tazminatına esas olan toplam hizmet süreleri, 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrası kapsamında istihdam edilenlere ilişkin usul ve esaslarda belirtilen iş sonu tazminatına hak kazanmada ve hesabında dikkate alınır. Bunlara, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce ilave tediye veya ikramiye ödenmiş olması hâlinde ödenen tutarların bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonraki çalışılmayan günlere tekabül eden kısmı geri alınır.

Emeklilik

GEÇİCİ MADDE 7 – (1) Mülga T.C. Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğünde istihdam edilen 657 sayılı Kanuna tabi memur veya 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) ve (II) sayılı cetvele tabi personelden emekli aylığı bağlanmasına hak kazanmış olanlardan bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde emeklilik başvurusunda bulunanların emekli ikramiyeleri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla;

a) Yaş haddinden emekliliğine bir yıldan daha az süre kalanlar hariç olmak üzere, yaş haddinden emekliliğine en fazla üç yıl kalanlar için yüzde 25,

b) Yaş haddinden emekliliğine üç yıldan fazla beş yıldan az kalanlar için yüzde 30,

c) Yaş haddinden emekliliğine beş yıl ve daha fazla kalanlar için yüzde 40, fazlasıyla ödenir.

(2) Emekli aylığı bağlanması şartlarını 2013 yılı sonuna kadar haiz olacaklara, bu hakkı kazandıkları tarihten itibaren üç ay içinde emeklilik başvurusunda bulunmaları hâlinde emekli ikramiyeleri yüzde 40 fazlasıyla ödenir.

(3) Bu madde uyarınca yapılan emeklilik başvurularında emeklilik tarihi olarak daha sonraki bir tarih gösterilemez, başvurular herhangi bir kayda bağlanamaz ve geri alınamaz. Bu kapsamda emekli olan personel, emekli oldukları tarihten itibaren beş yıl süreyle PTT'de istihdam edilemez.

Ağırlık ve ücret belirlenmesi

GEÇİCİ MADDE 8 – (1) 6 ncı maddenin birinci fıkrasının (a) bendine göre Bakanlar Kurulu tarafından yurt

içi ve yurt dışı haberleşme gönderileri ile ilgili ağırlık ve ücret belirleninceye kadar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki mevzuatın ilgili hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

Genel Kurul

GEÇİCİ MADDE 9 – (1) PTT A.Ş.'nin ilk Genel Kurulu oluşuncaya kadar, Bakanlık bu Kurulun görevlerini yapar ve yetkilerini kullanır.

Mevcut işlerin yürütülmesi

GEÇİCİ MADDE 10 – (1) Bu Kanun ile PTT'ye verilen görev ve hizmetler, görev sözleşmesi imzalanıncaya kadar mülga T.C. Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü organları ve personeli tarafından yürütülmeye devam olunur.

Yürürlük

MADDE 32 – (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 33 – (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

YÖNETMELİK

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumundan:**BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU POSTA SEKTÖRÜNDE
İDARİ YAPTIRIMLAR YÖNETMELİĞİ
BİRİNCİ BÖLÜM****Amaç, Kapsam, Dayanak, Tanımlar ve Kısaltmalar****Amaç**

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, Kurum tarafından posta sektöründe uygulanacak idari yaptırımlara ve bunların uygulanmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik 9/5/2013 tarihli ve 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu ve Kurum düzenlemeleri de dâhil olmak üzere, posta sektörüne ilişkin ilgili mevzuatta yer alan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi veya ilgili mevzuata aykırılık halinde uygulanacak idari para cezaları ile diğer yaptırım ve tedbirlere ve bunların uygulanmasına ilişkin usul ve esasları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 9/5/2013 tarihli ve 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanununa dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Bir önceki takvim yılı: İhlalin meydana geldiği tarihten bir önceki takvim yılını, ihlalin meydana geldiği tarihin tam olarak tespit edilemediği veya ihlalin devam ettiği durumlarda idari para cezasının uygulanacağı yıldan bir önceki takvim yılını, ihlalin yıllara yaygın olması durumunda ihlalin sona erdiği takvim yılından bir önceki takvim yılını,
 - b) Hizmet sağlayıcısı: PTT'yi ve 6475 sayılı Kanun hükümlerine göre posta sektöründe faaliyet göstermek üzere yetkilendirilmiş 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 124 üncü maddesinin ikinci fıkrasında sayılan sermaye şirketlerini,
 - c) İdari yaptırım: İdari para cezaları ile diğer yaptırım ve tedbirleri,
 - ç) İlgili mevzuat: Kurumun görev alanına ilişkin kanun, kanun hükmünde kararname, tüzük, yönetmelik, Bakanlar Kurulu kararı, eki kararlar, tebliğ, Kurul kararları, diğer düzenleyici işlemler, görev sözleşmesi ve diğer yetkilendirme belgelerini,
 - d) Kurul: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurulunu,
 - e) Kurum: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunu,
 - f) Net satışlar: Hizmet sağlayıcısının belirli bir dönemde posta hizmetlerinden elde ettiği gelirlerden, yapılan indirimler ve iadeler düşüldükten sonra mali müşavir veya vergi dairesi onaylı gelir tablosundaki satışlar başlığında ayrıntılı olarak belirtilen, hesap ayrıştırması yapılmadığı durumda gelir tablosundaki net satışlar başlığı altında belirtilen tutarı,
 - g) PTT: Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketini, ifade eder.
- (2) Bu Yönetmelikte geçen ancak birinci fıkrada tanımlanmayan kavramlar için ilgili mevzuatta yer alan tanımlar geçerlidir.

İKİNCİ BÖLÜM**İdari Para Cezaları****Yetkilendirmeye ilişkin ihlaller**

MADDE 5 – (1) Aşağıda belirtilen hallerde ilgili hizmet sağlayıcısına bir önceki takvim yılındaki net satışlarının yüzde üçüne (%3) kadar idari para cezası uygulanır:

- a) Hizmet sağlayıcısının, acil durum ihtiyaçlarına ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmemesi.
 - b) Hizmet sağlayıcısının, yetkilendirmesi kapsamı dışına çıkarak posta hizmeti vermesi ve/veya bunun için gerekli altyapıyı kurup işletmesi.
- (2) Hizmet sağlayıcısının altyapı şartlarına ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmemesi halinde ilgili hizmet sağlayıcısına bir önceki takvim yılındaki net satışlarının yüzde ikisine (%2) kadar idari para cezası uygulanır.
- (3) Aşağıda belirtilen hallerde ilgili hizmet sağlayıcısına bir önceki takvim yılındaki net satışlarının yüzde birine (%1) kadar idari para cezası uygulanır:
- a) Hizmet sağlayıcısı tarafından, evrensel posta hizmet yükümlüsüne tahsis edilen posta tekelinin ihlal edildiğinin

Kurum tarafından veya mahkeme kararıyla tespit edilmesi.

b) Hizmet sağlayıcısının yetki belgesi devri, hisse devri, birleşme, devralma veya tüzel kişilik yapısındaki değişikliğe ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmemesi.

Tahakkuka esas bildirimlere ilişkin ihlaller

MADDE 6 – (1) Hizmet sağlayıcısının, tahakkuka esas bildirimleri Kuruma süresi içinde ve eksiksiz olarak yapmaması veya yanlış bildirimde bulunması durumunda ilgili hizmet sağlayıcısına bir önceki takvim yılındaki net satışlarının yüzde birine (%1) kadar idari para cezası uygulanır.

Tarifelere ilişkin ihlaller

MADDE 7 – (1) Aşağıda belirtilen hallerde ilgili hizmet sağlayıcısına bir önceki takvim yılındaki net satışlarının yüzde üçüne (%3) kadar idari para cezası uygulanır:

a) Hizmet sağlayıcısının; Kurumun tarifeleri izleme, inceleme ve denetleme sürecinde ve/veya sonucunda öngördüğü tarifenin veya tarifeye ilişkin genel hükümlerin düzeltilmesinin sağlanması, tarifenin uygulanmasının geçici olarak durdurulması veya tarifenin yürürlükten kaldırılması şeklindeki tedbirleri uygulamaması.

b) Etkin piyasa gücüne sahip hizmet sağlayıcısının; tarifelerinin aşırı fiyatları içerecek şekilde uygulanması, yıkıcı fiyat ve/veya fiyat sıkıştırması gibi rekabetin kısıtlanmasını hedefleyen fiyat indirimlerini veya uygulamalarını ihtiva etmesi, haklı olmayan nedenlerle kullanıcılar arasında ayırım yapılmasına yol açması veya bir hizmetin maliyetinin diğer bir hizmetin ücretiyle desteklenmesi suretiyle çapraz sübvansiyona neden olması gibi ihlalleri gerçekleştirmesi.

(2) Aşağıda belirtilen hallerde ilgili hizmet sağlayıcısına bir önceki takvim yılındaki net satışlarının yüzde ikisine (%2) kadar idari para cezası uygulanır:

a) Hizmet sağlayıcısının, ilgili mevzuat kapsamında tarifeleri bildirim usulüne tabi olan herhangi bir posta hizmetini bildirim yapmadan sunduğunun veya uygulanan tarifede Kuruma bildirimde bulunmaksızın değişiklik yaptığının tespit edilmesi.

b) Hizmet sağlayıcısının, tarifelerine yönelik olarak Kurum tarafından belirlenen alt ve/veya üst sınıra uymadığının tespit edilmesi.

c) Hizmet sağlayıcısının, ilgili mevzuat kapsamında tarifeleri maliyet esaslı yöntem veya tavan fiyat yöntemi çerçevesinde onaya tabi olan herhangi bir posta hizmetini, onaylanmamış tarife ile sunduğunun tespit edilmesi.

ç) Evrensel posta hizmet yükümlüsü ve/veya evrensel posta hizmet sağlayıcısının, evrensel posta hizmetlerine yönelik tarife düzenlemelerini ihlal etmesi.

(3) Hizmet sağlayıcısının, ilgili mevzuat kapsamında tarifelerin kamuoyuna duyurulmasına dair yükümlülüklerine riayet etmediğinin tespit edilmesi halinde söz konusu hizmet sağlayıcısına bir önceki takvim yılındaki net satışlarının yüzde birine (%1) kadar idari para cezası uygulanır.

Uzlaştırma prosedürüne ilişkin ihlaller

MADDE 8 – (1) Hizmet sağlayıcısının, uzlaştırma prosedürüne ilişkin yükümlülüklerini ihlal etmesi halinde söz konusu hizmet sağlayıcısına bir önceki takvim yılındaki net satışlarının yüzde ikisine (%2) kadar idari para cezası uygulanır.

Kullanıcı menfaatlerine ilişkin ihlaller

MADDE 9 – (1) Aşağıda belirtilen hallerde ilgili hizmet sağlayıcısına bir önceki takvim yılındaki net satışlarının yüzde ikisine (%2) kadar idari para cezası uygulanır:

a) Hizmet sağlayıcısının, kullanıcılara yaptığı bilgilendirmelerin yanlış olması.

b) Hizmet sağlayıcısının, hizmetin kısıtlanmasına veya durdurulmasına ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmemesi.

c) Hizmet sağlayıcısının, şeffaflığın sağlanması ve bilgilendirmeye ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmemesi.

ç) Hizmet sağlayıcısının, kullanıcı mağduriyetinin giderilmesine yönelik yükümlülüklerini yerine getirmemesi.

d) Hizmet sağlayıcısının, kullanıcı şikâyetleri çözüm mekanizmasına ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmemesi.

(2) Hizmet sağlayıcısının, hizmet sunumunu ispatlayan belge düzenlemesine ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmemesi halinde söz konusu hizmet sağlayıcısına bir önceki takvim yılındaki net satışlarının yüzde birine (%1) kadar idari para cezası uygulanır.

(3) Evrensel posta hizmet yükümlüsü veya evrensel posta hizmet sağlayıcısının evrensel posta hizmetini belirlenen ulusal veya uluslararası standartlara uygun olarak yürütmemesi halinde söz konusu hizmet sağlayıcısına bir önceki takvim yılındaki net satışlarının yüzde birine (%1) kadar idari para cezası uygulanır.

Kişisel veri ve bilgilerin korunmasına ilişkin ihlaller

MADDE 10 – (1) Hizmet sağlayıcısının, kişisel veri ve bilgilerin gizliliğinin korunmasına ilişkin yükümlülüklerini ihlal etmesi halinde ilgili hizmet sağlayıcısına bir önceki takvim yılındaki net satışlarının yüzde üçüne (%3) kadar idari para cezası uygulanır.

Hizmet kalitesine ilişkin yükümlülüklerin ihlali

MADDE 11 – (1) Hizmet sağlayıcısının, hizmet kalitesine ilişkin yükümlülüklerini mücbir sebep halleri veya Kurul tarafından kabul edilen haklı nedenler olmaksızın ihlal etmesi halinde söz konusu hizmet sağlayıcısına bir önceki takvim yılındaki net satışlarının yüzde ikisine (%2) kadar idari para cezası uygulanır.

Rekabet ihlalleri

MADDE 12 – (1) Hizmet sağlayıcısının, rekabetin tesisi ve korunmasına yönelik ilgili mevzuatı veya getirilen yükümlülükleri ihlal etmesi ya da rekabeti engellemeye, bozmaya yahut kısıtlamaya yönelik rekabete aykırı uygulamalarının tespiti halinde söz konusu hizmet sağlayıcısına bir önceki takvim yılındaki net satışlarının yüzde üçüne (%3) kadar idari para cezası uygulanır.

Bilgi ve/veya belgelerin süresinde verilmemesi

MADDE 13 – (1) Kurum tarafından talep edilen her türlü bilgi ve/veya belge ile ilgili mevzuat gereği verilmesi gereken bilgi ve/veya belgelerin hizmet sağlayıcısı tarafından süresi içinde verilmemesi halinde 27 nci maddede yer alan ölçütler dikkate alınarak ilgili hizmet sağlayıcısı uyarılır veya ilgili hizmet sağlayıcısına bir önceki takvim yılındaki net satışlarının yüz binde üçü (%0,003) oranında idari para cezası uygulanır.

(2) Söz konusu bilgi ve/veya belgenin tekrar istenmesine rağmen süresi içinde verilmemesi halinde 27 nci maddedeki ölçütler dikkate alınarak, ilgili hizmet sağlayıcısının bir önceki takvim yılındaki net satışlarının yüz binde üçünün (%0,003) iki katından az olmamak üzere yüzde birine (%1) kadar idari para cezası uygulanır.

Yanlış bilgi ve/veya belge verilmesi

MADDE 14 – (1) Kurum tarafından talep edilen her türlü bilgi ve/veya belge ile ilgili mevzuat kapsamında verilmesi gereken bilgi ve/veya belgelerin hizmet sağlayıcısı tarafından yanlış olarak verilmesi halinde 27 nci maddede yer alan ölçütler dikkate alınarak ilgili hizmet sağlayıcısı uyarılır veya ilgili hizmet sağlayıcısına bir önceki takvim yılındaki net satışlarının yüz binde ikisi (%0,002) oranında idari para cezası uygulanır.

(2) Söz konusu bilgi ve/veya belgelerin tekrar istenmesine rağmen ilgili hizmet sağlayıcısı tarafından yine yanlış olarak verilmesi halinde 27 nci maddedeki ölçütler dikkate alınarak, ilgili hizmet sağlayıcısının bir önceki takvim yılındaki net satışlarının yüz binde ikisinin (%0,002) iki katından az olmamak üzere yüzde birine (%1) kadar idari para cezası uygulanır.

Eksik bilgi ve/veya belge verilmesi

MADDE 15 – (1) Kurum tarafından talep edilen her türlü bilgi ve/veya belge ile ilgili mevzuat kapsamında verilmesi gereken bilgi ve/veya belgelerin hizmet sağlayıcısı tarafından eksik olarak verilmesi durumunda, 27 nci maddede yer alan ölçütler dikkate alınarak ilgili hizmet sağlayıcısı uyarılır veya ilgili hizmet sağlayıcısına bir önceki takvim yılındaki net satışlarının yüz binde ikisi (%0,002) oranında idari para cezası uygulanır.

(2) Eksik olan bilgi ve/veya belgelerin tekrar istenmesine rağmen ilgili hizmet sağlayıcısı tarafından tamamlanmaması halinde 27 nci maddedeki ölçütler dikkate alınarak, hizmet sağlayıcısının bir önceki takvim yılındaki net satışlarının yüz binde ikisinin (%0,002) iki katından az olmamak üzere yüzde birine (%1) kadar idari para cezası uygulanır.

Denetime ilişkin ihlaller

MADDE 16 – (1) Hizmet sağlayıcısının denetime ilişkin mevzuat kapsamında getirilen yükümlülükleri ihlal etmesi halinde söz konusu hizmet sağlayıcısına bir önceki takvim yılına ait net satışlarının yüzde üçüne (%3) kadar idari para cezası uygulanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Diğer Yaptırım ve Tedbirler

Milli güvenliğe aykırılık

MADDE 17 – (1) Hizmet sağlayıcısının milli güvenliğe aykırı faaliyette bulunduğu yetkili makamlarca tespiti ve Kuruma bildirim halinde söz konusu hizmet sağlayıcısının yetkilendirmesi iptal edilir.

(2) Milli güvenliğe aykırı davranışın hizmet sağlayıcısının çalışanlarından kaynaklandığının yetkili makamlarca tespiti ve Kuruma bildirim halinde; hizmet sağlayıcısı ihlalin sonlandırılması ve gerekli tedbirlerin alınması hususunda uyarılır ya da hizmet sağlayıcısının posta hizmeti faaliyetlerinin üç aydan az olmamak üzere altı aya kadar durdurulmasına karar verilir veya hizmet sağlayıcısının yetkilendirmesi iptal edilir.

(3) Kurumun, bu maddenin birinci ve ikinci fıkralarındaki durumlarla ilişkili olabilecek ilgili mevzuatta belirtilen diğer idari yaptırımları uygulama hakkı saklıdır.

Kamu düzeninin ihlali

MADDE 18 – (1) Kurumun ilgili mevzuatta belirtilen diğer idari yaptırımları uygulama hakkı saklı kalmak kaydıyla; hizmet sağlayıcısı veya çalışanları tarafından kamu düzeninin ihlal edildiğinin Kurum ya da yetkili makamlarca tespiti halinde; hizmet sağlayıcısı derhal ihlalin sonlandırılması ve gerekli tedbirlerin alınması hususunda uyarılır ya da hizmet sağlayıcısının posta hizmeti faaliyetlerinin üç aydan az olmamak üzere altı aya kadar durdurulmasına karar verilir veya hizmet sağlayıcısının yetkilendirmesi iptal edilir.

Kamu hizmetinin gereği gibi yürütülmemesi

MADDE 19 – (1) İlgili mevzuat gereği kamu hizmetinin gereği gibi yürütülmemesi halinde; idari para cezasına ilişkin hükümler saklı kalmak üzere, hizmet sağlayıcısı kamu hizmetinin gereği gibi yürütülmesi ve gerekli tedbirlerin alınması için uyarılır ya da hizmet sağlayıcısının posta hizmeti faaliyetlerinin üç aydan az olmamak üzere altı aya kadar durdurulmasına karar verilir veya hizmet sağlayıcısının yetkilendirmesi iptal edilir.

Yeniden yetkilendirilmeme

MADDE 20 – (1) Millî güvenlik, kamu düzeninin ihlali ve kamu hizmetinin gereği gibi yürütülmemesi sebepleri

ile yetkilendirmesi iptal edilen hizmet sağlayıcıları, bu hizmet sağlayıcılarının hisselerinin en az yüzde 20'sine sahip ortakları ile tüzel kişiliği idareye yetkili kişiler ve bunlar tarafından kurulmuş şirketler iptal sebepleri göz önünde bulundurularak üç yıla kadar yeniden yetkilendirilmez.

(2) Kuruma borcu bulunması sebebi ile yetkilendirmesi iptal edilen şirketler, bu şirketlerin hisselerinin en az yüzde 20'sine sahip ortakları ile tüzel kişiliği idareye yetkili kişiler ve bunlar tarafından kurulmuş şirketler iptal sebepleri göz önünde bulundurularak üç yıla kadar yeniden yetkilendirilmez. Ancak Kuruma borcu bulunması sebebi ile yetkilendirmesi iptal edilen şirketler, bu bedelleri ödemeleri halinde, yeniden yetkilendirilmelerine engel başkaca bir sebep yoksa yeniden yetkilendirilebilirler.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Ortak Hükümler

Hizmet sağlayıcısının faaliyete yeni başlamış olması

MADDE 21 – (1) Kurum tarafından bu Yönetmelik kapsamında idari yaptırım uygulanması öngörülen hizmet sağlayıcısının faaliyete yeni başlamış olması halinde, 27 nci madde hükümleri dikkate alınarak bin liradan bir milyon liraya kadar idari para cezası uygulanır. Bu durumda ilgili mevzuatta belirtilen diğer idari yaptırımlar saklıdır.

Somut tedbirlerin uygulanması

MADDE 22 – (1) Bu Yönetmelik kapsamındaki ihlallerin tespiti halinde, bu Yönetmelikte yer verilen idari yaptırımların yanı sıra, ihlalin niteliğine göre ilgili mevzuat kapsamında ihlalin tekrarrünü önlemek amacıyla Kurul tarafından somut tedbirlerin uygulanmasına karar verilebilir.

Ödeme ve kesinleşme

MADDE 23 – (1) Bu Yönetmeliğe göre verilen idari para cezaları tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde Kuruma ödenir. Bu süre içinde ödenmeyen idari para cezaları, Kurumun bildirim üzerine ilgili vergi dairesince 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun hükümlerine göre tahsil edilir.

(2) Tahsil edilen idari para cezalarının yüzde 20'si, 6475 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca bütçeye evrensel posta hizmeti gelirleri adı altında gelir kaydedildikten sonra, kalan kısmın yüzde 50'si Kurum hesaplarına aktarılır, yüzde 50'si ise genel bütçeye gelir kaydedilir.

(3) İdari para cezasının tebliğini müteakip bir ay içerisinde defaten ödenmesi halinde idari para cezasının yüzde 25'i oranında indirim yapılır.

(4) Hizmet sağlayıcısı idari para cezasının tebliğinden itibaren bir ay içerisinde para cezasının biri peşin olmak üzere bir yıl içinde toplam dört eşit taksitte ödenmesi için Kuruma başvuruda bulunabilir. Hizmet sağlayıcısının bu talebi üzerine nihai karar Kurul Başkanı tarafından verilir. Taksitlerin zamanında ve tam olarak ödenmemesi halinde, idari para cezasının kalan kısmının tamamı tahsil edilir.

İçtima

MADDE 24 – (1) Bir fiil ile birden fazla yükümlülüğün ihlal edilmesi halinde bu ihlaller için sadece idari para cezası öngörülmüşse, en ağır idari para cezası verilir. Bu ihlaller ile ilgili olarak ilgili mevzuatta idari para cezasından başka idari yaptırımlar da öngörülmüş ise bu yaptırımların her biri ayrıca uygulanır.

(2) Aynı ihlalin birden fazla işlenmesi halinde her bir ihlale ilişkin olarak ayrı ayrı idari para cezası verilir. Kesintisiz fiille işlenebilen ihlallerde idari yaptırım kararı verinceye kadar bu ihlaller tek fiil sayılır.

İdari yaptırımların uygulanması

MADDE 25 – (1) Hizmet sağlayıcısının ihlal sonucunda elde ettiği gelir veya sebep olduğu zarar bu Yönetmelikte o ihlal için belirlenen üst sınırdan daha yüksek ise 27 nci madde hükümleri gözetilerek hizmet sağlayıcısının bir önceki takvim yılındaki net satışlarının yüzde üçüne (%3) kadar idari para cezası uygulanabilir.

(2) Bu Yönetmelikte yer alan idari yaptırımların uygulanması ilgili mevzuatta düzenlenen yükümlülüklerin yerine getirilmesini engellemez.

Tekerrür

MADDE 26 – (1) İdari para cezası uygulanmış bir hizmet sağlayıcısı tarafından, söz konusu idari para cezasına ilişkin kararın ilgisine tebliğinden itibaren üç yıl içinde aynı yükümlülüğün ihlal edilmesi durumunda söz konusu ihlal için, 13 üncü, 14 üncü ve 15 inci maddeleri saklı kalmak kaydıyla, hizmet sağlayıcısının bir önceki takvim yılındaki net satışlarının yüzde üçüne (%3) kadar idari para cezası uygulanır.

Yaptırım ölçütleri

MADDE 27 – (1) Bu Yönetmelikteki cezaların belirlenmesinde ağırlaştırıcı veya hafifletici sebep olarak aşağıda sayılan unsurlar göz önünde bulundurulur:

- a) Zararın varlığı.
- b) Haksız ekonomik kazancın varlığı.
- c) Tekerrürün varlığı.
- ç) Aynı madde ihlaline ilişkin olarak hizmet sağlayıcısına son beş yılda uygulanan idari yaptırımlar.
- d) İyi niyetin varlığı.

Yetki

MADDE 28 – (1) Bu Yönetmelik kapsamındaki idari para cezalarını ve yaptırımları uygulamaya Kurul yetkilidir.

Kurul bu yetkisinin bir bölümünü çerçevesini belirleyerek icraya devredebilir.

Uyarı

MADDE 29 – (1) Bu Yönetmelik kapsamında meydana gelen ihlaller için, 27 nci maddesinde yer alan hususlar dikkate alınmak ve 13 üncü, 14 üncü, 15 inci, 17 nci, 18 inci ve 19 uncu maddeleri saklı kalmak kaydıyla idari yaptırım uygulanmadan önce, bu Yönetmeliğin aynı maddesi kapsamında olmak üzere hizmet sağlayıcısı Kurul tarafından bir defaya mahsus uyarılabilir.

(2) Uyarı yapılırken tekerrür süresi dikkate alınır. Tekerrüre esas sürenin dolması halinde aynı madde kapsamında tekrar uyarıda bulunulabilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM
Çeşitli ve Son Hükümler

Hüküm bulunmayan haller

MADDE 30 – (1) Hizmet sağlayıcısının ilgili mevzuat ihlallerine ilişkin bu Yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde Kurul tarafından, bu Yönetmelikte yer alan genel hükümler çerçevesinde idari yaptırım kararları alınır.

Yürürlük

MADDE 31 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 32 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurulu Başkanı yürütür.